

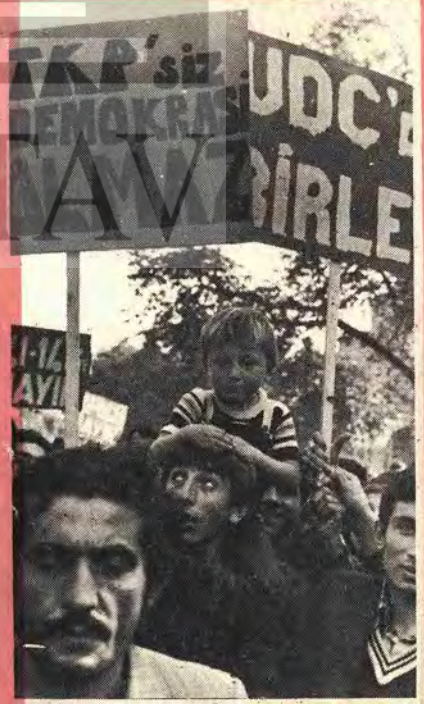
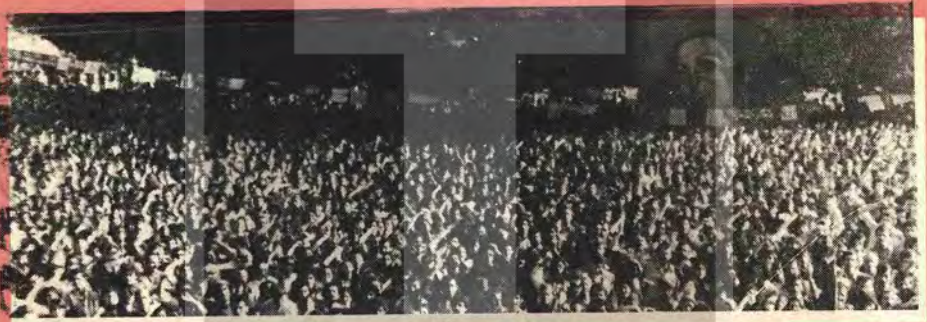
Devrimci Alternatif

ürün
yayınları

ÖNDER SAĞLAM

haber.yorum.inceleme dizisi 5

**DEVİRİMCİ
ALTERNATİF**

Önder SAĞLAM

ürün yayınları : 46

[Haber - Yorum - İnceleme Dizisi 5]

Kasım 1979

İstanbul 1979

ÜRÜN YAYINCILIK

**Cağaloğlu, Nuruosmaniye Cad. 59-61/2
İstanbul - TÜRKİYE**

Tic. Sicil No : 144745 / 92262

TÜSTAV

Yazışma Adresi :

ÜRÜN, PK. 41 Sirkeci - İSTANBUL

Türkiye Dağıtımı :

**TEMEL DAĞITIM, Himaye-i Etfal Sok.
Orhanbey İşhanı, No. 6, Kat 1, Daire 1
Cağaloğlu - İSTANBUL**

Dizgi - Baskı :

Başaran Matbaası

DEVİRİMCİ ALTERNATİF

14 Ekim seçimlerinin parlamentoda getirdiği değişiklik CHP ağırlıklı hükümetin çekilmesine yol açtı. Gerici, faşist partiler seçimlerde umdukları oy artışını sağlayamadılar. Özellikle faşist MHP'nin oy tırmanışı durduruldu. Ama buna karşın gerici parlamentoları güçlendirdi. Emperyalizm, işbirlikçi tekellerci burjuvazi, gerici, faşist güçler Türkiye'nin içinde debelendiği derin bunalımların yükünü işçi sınıfının, emekçi halkın sırtına yitirmek için parlamentoda elde ettikleri bu yeni konumlarından yararlanmaya çalışıyorlar. Halkımızın bu can düşmanları neyin peşindeler?

Emperyalizm, onun askersel, politik ekonomik örgütleri, NATO, Ortak Pazar, IMF, OECD, Dünya Bankası Türkiye'yi kendi pençeleri altında tutmak, onu yitirmemek için her yola başvuruyorlar. Onların ağızlarından düşürmedikleri "Türkiye'yi güçlendirmek" sözlerinin anlamı budur.

Emperyalizm, dünya kapitalist sistemi toplumsal yaşamın bütün alanlarını kaplayan bunalımlar içinde debelenirken, başta Sovyetler Birliği olmak üzere dünya sosyalist sistemi sosyalizm kuruculuğunda, komünizm kuruculuğunda dev adımlarla ilerliyor. Dünyanın dört bir yanında tüm emekçilerin düşlerini gerçek yapan bu adımlar ve ardıcıl barış politikası Türkiye'yi de etkiliyor. İşçi sınıfının, emekçi yığınların NATO'ya, emperyalist boyunduruğa, sömürüye karşı bağımsızlık, barış, demokrasi, sosyalizm için savaşımına güç katıyor.

Bir yandan sosyalist ülkelerin izleyegeldiği ve son Berlin önerileriyle yeni boyutlara ulaşan ardıcıl barış politikası, öte yandan emperyalist sistem içindeki ülkelerin egemen sınıfları arasında derinleşen çelişkiler, NATO'yu bunalımlara sürüklüyor. NATO üyesi Yunanistan ile Türkiye'nin egemen sınıflarının birbirleriyle ve NATO ile artan çelişkileri, NATO'nun Güneydoğu kanadını zayıflatıyor. Afganistan ve İran'daki gelişmeler NATO'nun bölgemiz üzerindeki konumlarını daha da zayıflattı. CENTO çöktü. Bu durum bölgedeki çelişkileri keskinleştirdi. Bunun dışında Filistin halkının, Arap halklarının ABD emperyalizminin, onun maşası İsrail devletinin dayatmalarına karşı bağımsızlık ve ulusal kurtuluş savaşları derinleşiyor. Ve Türkiye'de de başını işçi sınıfının çektiği tüm emekçi yığınların, ilerici, yurtsever güçlerin emperyalizme, NATO'ya, ikili kölelik anlaşmalarına, ABD ülerine, emperyalizmin yurdumuz içindeki işbirlikçilerine karşı ortak savaş güçleniyor.

Bu koşullar altında, emperyalizmin, özellikle ABD'nin bölgemiz ve yurdumuz üzerindeki baskıları yoğunlaşıyor. ABD bölgemize askersel müdahalede bulunmak amacıyla 100 bin kişilik özel bir "erken müdahale ordu" kurdu. Çöken CENTO'nun yerini doldurmak üzere İsrail-Mısır-Türkiye arasında yeni bir saldırgan askersel blok kurdurtmaya çalışıyor. İran'dan boşalan "jandarmalık" görevini bu askersel bloka yüklemek istiyor. Bunun

için Türkiye'nin askersel harcamaları hızla yükseliyor, ekonomisinin askersel raylara oturtulmasına, militarizmin güçlendirilmesine çalışılıyor. ABD, NATO Türkiye'den yeni üsler istiyor. SALT-2 anlaşmasını hükümsüz bırakacak, Sovyetler Birliği'ni, sosyalist sistemi yeni askersel harcamalara kaynak ayırmaya zorlayacak Cruise ve Pershing-2 füzelerinin Avrupa'ya yerleştirilmesi planını Türkiye'nin de onaylamasını, bunun harcamalarına katılmasını, hatta bu füzelerin bazı parçalarının Türkiye'de üretilmesini istiyor.

Emperyalizmin bütün bu askersel dayatmaları ekonomik dayatmalarla destekleniyor. Ortak Pazar'ın, Dünya Bankası'nın, IMF'nin, OECD'nin baskıları NATO'nunkilerle atbaşı gidiyor. Ortak Pazar, Türkiye ile olan ilişkilerini geçtiğimiz Mayıs ayından beri askıya almıştır. Dünya Bankası'nın hazırladığı son raporda da açık açık söylendiği gibi, emperyalizmin bu uluslararası örgütleri Türkiye'nin tarım sanayiine yönelmesini, yerli-yabancı tekelin daha da güçlendirilmesini, emperyalist sermayeye kapıların daha da açılmasını, devlet sektörünün tekellerle bütünleşmesini, ücretlerin, taban fiyatlarının dondurulmasını, emekçi halkın kemerlerini daha da sıkmak için yeni yeni deliklerin açılmasını dayatıyorlar. Sözde "yardımlarını" bu koşulları yerine getirilmesine bağyorlar.

İşbirlikçi teknelci burjuvazi kendi varlığını korumanın ve bunalımın yükünü emekçi halkın sırtına yıkmanın yolunu emperyalizmle, NATO'larla, AET'lerle daha bir kaynaşmakta görüyor. Emperyalizmin askersel, politik, ekonomik bütün dayatmalarına koşulsuz boyun eğilmesini istiyor. TUSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Berker, NATO'ya bağ kalmak, emperyalizmle bütünleşmek gibi Ortak Pazar'a üye olmanın da "milli bir politika" olduğunu söylüyor. Koç'lar, Sabancı'lar, Eczacıbaşı'lar, Berker'ler, Yazar'lar, «Ortak Pazar'a üye olmak, ekonomik olmaktan önce politik bir sorundur» diyorlar. Onlar şimdi Ortak Pazar'lardan, Dünya Bankalarından, uluslararası tekelardan özür diliyorlar. Bugüne kadar yanlış bir sanayileşme politikası izlediklerini, emperyalizmin dayatmalarına yeterince kulak vermediklerini, oysa gerçek sanayileşmenin emperyalist sermayeye daha çok açılmaktan, bu sermayenin istediği ürünleri onlara daha çok açılmaktan, bu sermayenin istediği ürünleri onlara daha çok satabilmekten, bunun için de tarım sanayiini geliştirmekten, bir an önce Ortak Pazar'a tam üye olmaya çalışmaktan geçtiğini söylüyorlar. Ortak Pazar'a tam üyeliğin bazı sanayi dallarını çökerteceği sorununa gelince: «Bazı ulusal sanayi dalları batarsa batсын, biz batmayız, daha da güçleniriz» diyorlar. İşbirlikçi teknelci burjuvazinin ağzından düşürmediği "ulusal çıkarlar" demagojisinin altında işte böylesine büyük bir ulus düşmanlığı yatıyor. İşbirlikçi teknelci burjuvazi, emperyalizme, NATO'lara daha çok dayanarak devlet-teknelci kapitalizmine özgü biçimleri daha çok kullanma, devlet aygıtını tümüyle kendi eline geçirme, erkini böylelikle koruma ve güçlendirme planları içindedir.

Emperyalizm ve onun işbirlikçisi egemen güçlerin sözcüleri bütün bunları gerçekleştirecek gerici, zorba bir hükümeti işbaşına getirmek istediklerini seçimlerden önce açık açık söylediler. Metin Tokar'ler, Nazlı Ilıcak'lar, Cüneyt Arcayürek'ler, Celal Bayar'lar gerici, faşist basın tekelinin sayfalarında çarşaf çarşaf yazılar yazdılar, egemen güçlerin olağan yöntemlerle ülkeyi yönetemez hale geldiklerini itiraf ettiler. İçine yuvarlandıkları politik bunalımdan sıkıyönetimin ağırlığında bir baskı rejimiyle çıkmak

yolunda başvurmayı tasarladıkları çareler arasında militarist klikten bir komanın senatör olmasını, onun başbakanlığında AP ve CHP'den bir hükümet kurulmasını, parlamentonun 1981'e kadar tatile sokulmasını, bu "ara rejim" hükümetinin Anayasayı ve seçim yasasını değiştirmesini, bu arada ülkeyi kararnamelerle yönetmesi seçeneğini de saydılar. Son formülün bu olduğunu söylediler.

Sırtını emperyalizme dayayan işbirlikçi tekelci burjuvazi, militarist klik, gerici, faşist güçler hepsi sıkıyönetime dayandırılmış çeşitli planlar yapıyorlar, tezgahlar kuruyorlar. Bu planların, tezgahların hepsinin hedefi aynıdır: Sıkıyönetimin güçlendirilmesi, DGM ve olağanüstü hal yasalarının çıkartılması, 141 ve 142. maddelerin daha da etkinlikle uygulanması, sendikaların, demokratik yığın örgütlerinin susturulması, gerici hükümetleri daha uzun süre ayakta tutabilmek için, her türlü devrimci, ilerici, yurtsever, demokratik çıkışın ezilebilmesi için Anayasa'nın ve seçim yasasının değiştirilmesi, grevlerin yasaklanması, ücretlerin dondurulması, emperyalizmin bütün dayatmalarına boyun eğilmesi, Ortak Pazar'a tam üye olunması, devlet elindeki işletmelerin şirketleştirilerek yerli-yabancı tekellerle bütünleştirilmesi.

Amerikancı, sıkıyönetimci Demirel hükümetinin programı budur. Ve CHP sağ kanat yönetimi şimdi, hazırlanmasına kendi elleriyle yardım ettiği bu durum karşısında tam bir panik içinde, gericiliğe, faşist MHP destekli Demirel hükümetine destek vaadediyor; işbirlikçi tekelci burjuvazinin dayattığı AP-CHP işbirliğinin yaşama geçmesine boyun eğiyor. CHP tabanından yükselen antiemperyalist, antifaşist demokratik çıkışları susturmayı çalışıyor.

* * *

TKP MK'nin 9 Temmuz 1979 günlü Çağrısında şöyle deniyordu: «İşbirlikçi tekelci burjuvazinin bu taktikleri, bu politikası bozulabilir, faşist tehlike önenebilir. Ülkemizde faşist turmanışı durduracak güçler vardır.»

Evet, başta işçi sınıfı olmak üzere, emekçiler, yurtsever aydınlar, gençler, tüm ilerici güçler, milyonlar gericiliğin bu planlarını bozacak güçtedirler. Onlar 1 Mayıs alanlarında, DGM direnişlerinde, 20 Mart'larda, Söke direnişlerinde, Soda işçilerinin yürüyüşünde, ilerici kadınların yiğit çıkışlarında, "MHP Kapatılsın Can Güvenliği Sağlansın" belgisiyle yurdun dört bir yanında, sıkıyönetim altında, caddelerde, alanlarda, seçim kampanyalarında bu güçlerini ortaya koydular. Yurdun her yanından, fabrikalardan, sendikalardan, demokratik yığın örgütlerinden Amerikancı, sıkıyönetimci Demirel hükümetine, sıkıyönetimin kapatmalarına, tutuklamalarına karşı protestolar yükseliyor. Eylem birliği yolunda yeni yeni adımlar atılıyor.

Komünistler yığınların savaşlarının ön sıralarında yürüyorlar, programlarını, Leninci politikalarını bu savaşlar içinde yığınlara malediyorlar. 14 Ekim seçimlerinde işçi yatağı İstanbul'da TKP'nin desteklediği bağımsız aday Onger'in aşırı antikomünist propaganda ve yoğun engellemelere karşın bütün sol güçler içinde en çok oy toplaması, TKP'nin yığınların gözünde devrimci bir alternatif durumuna yükselme sürecinin belirtisidir. Burjuvazi halkımıza emperyalist boyunduruktan, sömürden, ezgiden kurtuluşun yolunu

gösteren, onun uğrundaki savaşımına öncülük eden TKP'den korkuyor. Burjuvazinin has adamı Hüsamettin Çelebi 24 Ekim günlü Günaydın gazetesinde burjuvazinin bu korkusunu dile getirdi: «TKP İstanbul'da ciddi olarak varsayılacağı günlere yaklaşıyor. Memnun olmak ya da olmamak ayrı şeydir. Sorun bu gerçeğin görülmesidir.» dedi. Burjuvazi bu gerçeği elbette yeni görmüyor. Çelebi'nin ağzından korkusunu bir kez daha haykırıyor.

Burjuvazi korkmakta haklıdır. TKP çok yönlü güçlendikçe, yığınlarla bağlarını güçlendirdikçe, yığınsallaştıkça tüm ulusal demokratik güçleri baş düşmana karşı ortak savaşa, eylem ve cephe birliğine çekme olanakları da genişliyor. Halkımızın güçlü kollarına, hünerli ellerine, dehasına kene gibi, sülük gibi yapışan yerli-yabancı tekellerin, toprak beylerinin erkine son verecek, sosyalizme giden yolu açacak ileri demokratik devrimin utkusu tüm ulusal demokratik güçlerin cephe birliğine bağlıdır. Burjuvazi bu cepheden, onu kurma savaşımının başını çeken komünistlerden korkuyor.

TKP MK'nin 17 Ekim 1979 günlü Bildirisi'nde belirtildiği gibi: «Burjuvazinin hiçbir hükümet alternatifi halkımızın temel istemlerine çözüm getirmeyi, getiremez. ... antiemperyalist, antitekelci demokratik dönüşümlerin gerçekleşmesi, sosyalizme yolun açılması halkın ileri demokratik erkinin kurulmasına, böylesi bir hükümete bağlıdır. İşçi sınıfının, halkımızın çoğunluğunun, Türkiye Komünist Partisi'nin programında yer alan bu devrimci amaç çevresinde birleştirmek için, emperyalizmin dayatmalarına gericiğin askersel baskı rejimi girişimlerine karşı yığınların eylemini örgütlemekten, ulusal demokratik güçlerin eylem ve cephe birliğini gerçekleştirmekten başka yol yoktur.» Halkımızın can düşmanı emperyalizmin, işbirlikçi tekelci burjuvazinin, militarist kliğin gerici cephesini dağıtacak, saldırılarını püskürtecek, onları kaldırdıkları taşın altında ezecek devrimci alternatif budur.

Komünistler Marksçı-Leninçi politikalarının temelinde yığın bağlarını güçlendirerek, yığınlarla birlikte yığınların önünde yürüyerek, işçi sınıfının bağlaşıkları üstünde politik etkinliği artırarak, Komünist Partisi'ni, devrimin öncüsünü ideolojik, politik, örgütsel güçlendirerek, öte yandan bu temel üzerinde sosyalist partilerle, öteki sol güçlerle, Kürt devrimci demokratlarıyla, CHP'li yurtseverlerle sınıf savaşlarında, yığın çıkışlarında eylem birliği politikasını ardıcıl uygulayarak ulusal demokratik cepheyi kurma yolunda yürüyorlar; bu tek devrimci alternatifi hazırlıyorlar.

Önder SAĞLAM

- TKP Merkez Komitesi organı ATILIM'in 1 Eylül 1979 sayısında, TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen'in, "TKP 60'ına Bastı" başlıklı bir yazısı yayımlandı. Yazıyı aynen sunuyoruz.

Dün ve Bugün

60 yıl, dile kolay. Çok çetin, çok sarp, hiç acımasız bir savaş yolu. Onurlu bir savaş tarihi. TKP, bugünkü Türkiye'nin en eski partisi. Kadroları ve atılımlarıyla, savaşlarda direngenliğiyle, esnekliğiyle en genç bir parti. Kendine özgü bir yanı, bu 60 yılın 58'ini illegal, gizli, yasak altında geçirmesi, böylesi bir koşul altında savaşmasıdır. Bu hiç de kolay bir savaş değildir. Bu çetin koşul partiyi, komünistleri iki alanda, hem gizli, hem açık, legal ve illegal çalışmaya zorlamıştır. Böylesi bir savaş çok ustalık, direngelik, özverilik isteyen bir iştir.

TKP'nin uzun yıllar boyunca, böylesi bir savaş yürütmesi başlıca iki etken ve etmene dayanır. Birincisi, Marksizm-Leninizm ilke ve ülkülerine göre kurulmasıdır. Bu yoldan ayrılmamasıdır. İkincisi, toplumun en devrimci gücü olan işçi sınıfına kopmaz bağlarla bağlı kalması, proletaryanın ve halkımızın çıkarları için canla başla savaşmasıdır.

TKP, halkımızın salgıncı emperyalistlere, bunların Anayurdumuza dalan ordularına karşı, bu salgıncılara dayanan, onlara uşaklık eden padişah hükümetine, tüm gerici güçlere karşı silaha sarıldığı, ayaklandığı günlerde kurulmuştur. TKP'nin kurucularından bir çoğu, ta baştan, daha 1919 yılından, silaha sarılan işçilerin, köylülerin başına geçmişler, onları örgütlemeye koyulmuşlardır. Bu olay, TKP'ye silinmez damgasını vurmuştur. Komünistler, bu dönemde, hem gizli toplantılar yapmışlar, hem açık çalışmışlar. Hem ateş boylarında düşmana karşı çakmak çalmışlar, hem gizli bastıkları bildiri ve çağrıları, yurdumuza dalan askerlerin arasında dağıtmışlardır. Bunu hem İstanbul'da İngiliz, Fransız, İtalyan asker birlikleri arasında, hem Sakarya'da, Kütahya'da, daha birçok yerlerde, savaş kesimlerinde vururken Yunan askerleri arasında yapmışlardır.

TKP, baştan: "Türkiye Komünist Partisi" adıyla kurulmuştu. Birinci Kongresi: 10 Eylül 1920'de toplanmıştır. Legal-açık çalışabilmek için, o günlerin koşullarına ve diline uygun bir biçimde, "Halk İştirakiyun Fırkası" (Halk Komünist Partisi) adını, bir zamanlık kullanmıştır. Kimi üyelerini Meclis'e sokmuştur. Birinci Büyük Millet Meclisi'nde oluşan "Halk Zümresi" böylesi bir çalışmanın sonucu ortaya çıkmıştır.

Böylesi bir çalışma sistemi, Leninci ilkelere kalıbı kalıbına uygundu. Lenin, legal ve illegal savaşım biçimlerini vurgular. Ve: «İllegal savaşım biçimlerini legal savaşımın her biçimiyle birleştirmede yeteneksiz olan devrimciler, gerçekten zavallı devrimcilerdir» der.

Lenin'in bu öğüdü, bu vurgulaması, partimiz için çok önemlidir. Bugünkü Türkiye, söz yok, Kurtuluş Savaşı yıllarındaki Türkiye değildir. Koşullar değişmiştir. Sınıfların yer alımı, güçlerin oranı, dengesi değişmiştir. İşçi sınıfı nicel ve nitel, sayıca ve örgütsel bakımdan memleketin politik yaşamında etkinliğini, savaşta rolünü kat kat artırmıştır. Savaşlarda başı çekiyor. Amerikan boyunduruğuna, NATO'ya, işbirlikçi tekeli egemen çevrelerin saldırılarına karşı canla başla savaşıyor. Kanla, kurşunla gelen faşist tirmanışa karşı en büyük özveriyle göğüs geriyor. "MHP kapatılsın!", "NATO'ya Hayır!" kampanyaları, gösteri, protesto yürüyüşleri bunun en canlı, en yeni örnekleridir.

Yığınlar neredeyse, savaşlar neredeyse komünistler kesinlikle orada olmalıdırlar. TKP, komünistler bu devrimci ilkeye sonuna kadar bağlıdırlar. Bu ilkeyi yadsıyanlar, Lenin'in belirttiği gibi, sözde "devrimcilikte" mangalda kül bırakmayanlar, kimi sosyalistler, faşist tirmanışa karşı, azalı gerici güçlere, örgütlere, kanlı teröre, sıkıyönetime karşı savaştan yan çiziyor. Bu açık savaş alanını en kritik günlerde bırakıyor, kaçıyor. Tüm ulusal, demokratik güçlerin, örgütlerin, özellikle işçi sınıfının birliğini savunacağı yerde, en sinsî biçimlerde, arkadan, yandan TKP'ye saldırıyor.

•• İki Ateş Boyu

TKP, ta baştan, kurulduğu günden iki ateş boyunda savaşa gelmiştir. Birincisi, başta geleni: Emperyalizme, onun uydusu işbirlikçi burjuvaziyle, gerici erke oturan güçlere, örgütlere karşı ulusal bağımsızlık, demokrasi, yeryüzünde barış, komşularımızla en başta Sovyetler Birliği'yle iyi dostluk ilişkilerinin geliştirilmesi için sürdürülen savaştır. Bunun yanı sıra zorlu bir savaşboyu, ayrı ayrı kesimleri, dalları, alanları olan bir savaşboyu vardır: İdeolojik savaş!

TKP baştan beri, hem işçi sınıfı içinde, hem kendi içinde sağ ve "sol" oportünizmin her türüne, bozgunculara, bölücülere, fraksiyonculara, burjuva, küçükburjuva ideolojilerine, her tür sapık akımlara karşı savaşa gelmiştir. Dünya komünist hareketinin Marksizm-Leninizm temelinde birliğini, proletarya enternasyonalizmini koruyagelmiştir. Böylesi bir savaş vermeden, bu savaşımı sürekli yürütmeden parti ayakta kalamaz. O, işçi sınıfını, halkımızı savaşlarda utkuya ulaştıramaz. Marksizm-Leninizm ilkelerini, partinin politikasını eylemsel aktif uygulamak için savaş. Ulusal demokratik cephe politikasını yaşama geçirmek için savaş. Bu po-

litikayı atlama, çarpıtma girişimlerine karşı savaş. Yiğınlara inmek için savaş. İşçi hareketi içinde, sendikal hareket içinde burjuvazinin sürdürmek istediği bölücülüğe, sendikal hareketi çürütme, kötürümleştirme politikasına, sarı sendikacılığa, sınıf uzlaşmacılığına karşı savaş.

Yiğınlara İnmek

Dünyada olduğu gibi, Türkiye’de de proletaryanın ilk örgütlenmesi sendikalar aracılığıyla olmuştur. Ama bu gelişme, Lenin’in belirttiği gibi, «... sendikalarla işçi sınıfının devrimci partisi arasındaki bağlar olmadan ilerlememiştir ve ilerleyemez.» TKP, onun kurucuları, ta baştan, daha ilk adımdan, gerçek sınıfsal sendikalar kurma işine sarılmışlardır. İşçi sınıfı çıkarları temelinde en geniş sendikal birliği savunagelmışlerdir. İstanbul’da 1919’da, bu kent emperyalist salgıncıların çizmeleri altında olduğu bir dönemde, “İşçi Birliği”ni kurdular. Kurucuları arasında Etem Nejat yoldaşı ve daha başkalarını görüyoruz. Daha sonra, yine Kurtuluş Savaşı içinde, Komünist Partisi, “Kızıl Sendikalar Konfederasyonu”nu kuruyor. Bu örgütün ilk kongresi Mersin’de toplandı. 1924’de, Cumhuriyet’ten hemen sonra, “Amele Taali Cemiyeti” geldi. Bu federasyon, yine komünistlerin, TKP’nin girişimiyle kuruldu. Burjuvazi, hükümet, bu sendikaları, federasyonları kapattı, yöneticilerini “İstiklal Mahkemeleri”nde yargıladı. Bunlara ağır kürek cezaları verdi. Komünistler bu barbarca baskılara boyun eğmediler. Parti, 1945’de, yeni tipte, savaşkan sendikalar ve federasyon kurdu. Hükümet onu da kapadı. Ama sendikal hareket durmadı. Terör, sıkıyönetimler, zindanlar, komünistleri, bilinçli işçileri korkutamadı. Türkiye’de sendikal hareketin oluşumunda böylesi bir maya vardır.

Lenin bize ne diyor: «Proleter, yarı proleter yiğınların bulunduğu kurum, dernek ve birliklerin içinde, en gerici olanların bile içinde, propaganda ve ajitasyonu sistemli bir biçimde, öngül, direşken, yılmadan sürdürmek için her tür özveriye ve en büyük engelleri aşmaya yetenekli olunuz.» Komünist Partisi, yüce Lenin’in bu öğüdünü kendisine kılavuz edinmiştir. Yalnız işçiler arasında, sendikalar içinde değil, kadın, gençlik, köylü ve her tür yiğın örgütleri arasında, içinde bu ilkelere dayanıp eylem yürütmek. İşçi sınıfının bağlaşıkları arasında, en başta köylü yiğınlar, esnaf, zanaatçı, orta katmanlar arasında aynı titizlikle, özveriyle, sabırla yılmadan çalışmak.

TKP, kurulduğu günden beri burjuva ulusçuluğuna, şovenizme, ulusal baskı ve ezgiye, egemen gerici sınıfların zorla başka ulusları özümseme politikasına karşı savaşagelmıştır. Komünist Partisi, ulusların kendi yazgılarını kendilerinin belirlemesi hakkını, bu Leninci ilkeyi her zaman savunmuştur. O, Türk ve Kürt halkının tüm ulusal azınlıklardan emekçilerin ortak düşmana karşı savaşta birliğini savunmuştur. Bu gerçeği kimse çarpıtamaz.

TKP, komünistler, böylesi bir savaşı başarıyla yürütebilmek, alın akıyla bu savaşlardan çıkabilmek için, Leninci ilkeleri var-güçle savunmak, bu ilkeleri temiz tutmak, gözbebeği gibi korumak yolundan ayrılmıyor, ayrılamaz. Bu savaş komünistlerin, her parti üyesinin kutsal görevidir.

TKP'nin parolası: "Fabrikalar kalemizdir!" belgisidir. Partinin kadro kaynakları, en başta buralardır. Parti bu kaynaklara indikçe, sendikal hareketlere, yığınsal örgütlere sarıldıkça o kadar hızla sağlam, köklü geliyor, güçleniyor. Ancak yığınsal atımlar yürüttükçe, anti-emperyalist, anti-faşist direnişleri yığınsal, ülke çapında geliştirdikçe, işçi sınıfının çıkarlarını, tüm halkımızın ulusal çıkarlarını savundukça ulusal çapta, adı sayılır, sözüne, eylemlerine güvenilir, devrimci bir parti olarak boy veriyor. Bu savaşta temel parti örgütlerinin rolü büyüktür. TKP, Marksçı-Leninci ilkeleri ne kadar sağlam tutarsa ve ne kadar etkili savaşırsa, yığın eylemlerine sarılırsa, bu boy atma süreci o oranda başarılı ve o kadar büyük olacaktır.

Kadrolar devrimci savaşların içinden gelir. Böylesi devrimci, Leninci kadrolar, böylesi bir parti her zorluğu çözer, proletaryayı ve halkımızı utkuya götürür.

Partinin Leninci Birliği

Kadro sorunu, partinin Leninci birliği sorunu diyalektik bir bütündür, birbirinden ayrılmaz, TKP, onun Merkez Komitesi yönetimi yurt içinde ve dünyada olup bitenleri, en canlı olayları biteviye izliyor. Eylem programının ışığında konum alıyor, taktik kullanıyor. Karar veriyor. Parti örgütleri bu kararları tüzüğe göre eyleme geçiriyor. Yönetimde, eylemde parti, demokratik santralizmden ayrılmıyor. Parti disiplini, üyelerin çalışmaları, yetkileri, görevleri böylesi canlı bir eylem içinde uygulanıyor.

Tarihte hiçbir sınıf, kendi arasından hareketi örgütleyebilecek, yönetebilecek, yetenekli bir kadro ileri sürmeden politik egemenlik kazanamamıştır. Devrimci, yetenekli bir kadro herşeyi çözer. TKP'de komünist morali temiz tutmak, özveri, yiğitlik, doğruluk, yoldaşlık saygısı, sevgisi, parti disiplini, açık yüreklilik parti üyelerinin en belirgin çizgileridir.

Komünist Partisi, biz komünistler Lenin'in daha bir öğüdünü hiç kafamızdan çıkarmıyoruz. Lenin der ki: «Biz, düşman karşısında bile yanlışlıklarımızı gizlememeliyiz. Bundan korkan devrimci değildir.» «Soğukkanlılığı ve dayancı kaybetmemek, geçmişte yapılan hataları sistemli düzeltmek, işçi yığınları arasında, sendikalarda ve bunların dışında çoğunluğu kazanmak için direşken çalışmak.»

Evet biz, Türkiye Komünist Partisi üyeleri, biz komünistler eylemlerimizdeki zayıflıkları, yanlışları hiçbir zaman sessizce geçirmedik, geçirmeyeceğiz. Tersine bu zayıflıklardan ve yanlışlar-

dan daha hızla ve büsbütün kurtulmak için eleştirilerden sakınmayacağız. Ama bununla partimizi gevezelik kulübüne çevirtmeyeceğiz. Biz komünistler bu eleştirileri yıkıcı değil, yapıcı bir biçimde, partimizin Leninci birliğini daha da pekiştirmek için, örgütlü olarak yapıyoruz, yapacağız.

NATO'ya, Amerikan köleliğine, işbirlikçi tekelci burjuvazinin dayatmak için zorladığı faşist tırmanışa karşı savaş, yeni yeni halk katmanlarını, yığınları savaşlara çekmektedir. Bu durumda, barışçı olan ve olmayan, legal-açık ve illegal-gizli her tür savaş biçimleri, araçları, yöntemleri uygulamak zorunluğu doğabilir. Uyanık olmak, provokasyonlara gelmemek, serüvenciliğe yol açan tutumlara kesin karşı durmak zorunludur. Burjuvazi, halk yığınlarının direnişlerini, atılımlarını kırabilmek için sapık, aldatıcı ideolojileri, akımları işçi hareketinin, sendikaların içine, ilerici güçlerin arasına yaymaya çalışıyor. Bütün bunlara karşı savaş komünistlere, Komünist Partisi'ne düşüyor.

Sağ ve "sol" oportünizme, likidatörlere, fraksiyonculara, bölücülere karşı kesin savaş. Açıktan faşistlere, MHP ile omuz omuza veren Maoculara, Troçkistlere karşı savaş, emperyalizme, MİT ve CIA ajanlarına karşı savaştan ayrılmaz.

Sağ ve "sol" oportünizm, likidatörlük çoğu kez birbirleriyle çitişiyor, küçükburjuva ulusçuluğuyla, anti-Sovyetizmle kaynaşiyor. Bu alanda, bu akımlarla savaşlarda TKP, bu 60 yıl boyunca pek çok, hem acı, hem olumlu deneyler elde etmiştir. Bu deneyler, onun savaş birikimleri önemli bir yer tutar. Deneylerden Leninci akılla yararlanmak hepimize düşer.

Komünistler

TKP, hem Ulusal Kurtuluş Savaşları'nın ateşleri içinde, hem Kızıl Oktobr Devrimi'nin doğrudan etkileri altında gözlerini dünyaya açtı. Uluslararası komünist harekette yerini aldı. TKP'nin kurulmasıyla işçi sınıfı güçlü bir silahla kuşandı. Böylece, işçi sınıfı kapitalizme, tüm sömürü düzenine, emperyalizme ve gericiliğe karşı, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için savaşta yeni, tarihsel bir evreye ayak bastı. Proletaryanın, onunla birlikte halkımızın çevreninde, bilinçli, örgütlü bir savaşın vereceği mutlu ışınlar ilk kez somut biçimde parladı. Sosyalizm için, ezgisiz, sömürsüz bir dünya için savaş bir imge olmaktan çıktı.

TKP'nin 60 yıla basan savaşı bu yolda olmuştur. Acıları, sevinçleri, yenilgileri, başarıları, ağrıları, yanlışları, yanlışları, gitgelleri, düşmesi, kalkması, atılımları, girişimleri, becerileri, beceriksizlikleri, herşeyiyle yaşam, kavga dolu, canlı, devrimci bir savaş sürecidir bu. Bu savaşın tüm verileri partimizin birikimleridir, savaşlarda kazanılmış kalıtımıdır. Bu kalıtımı, bu silahı komünistler, parti üyeleri gözbebeği gibi koruyacak, onu Leninci ustalıklarla kullanacaktır. Böylesi bir birikim, böylesi bir savaş geleneği partimizin güç kaynaklarından biridir.

Partimizin geçmişine, onun bugününe saldıranlar var. Bu saldırıları partinin ömrü boyunca sürmüştür. Kimileri TKP'nin ünlü geçmişini yad ediyor. Kimileri de dağdan gelip bağdakini kormak isteyen gibi, bu kalıtıma iye çıkmak istiyor. Bu gibiler, baş düşmanı bırakıp, faşistleri bırakıp, NATO'yu, emperyalizmi, te-kelleri bırakıp, halkımızın bu kutsal savaşını bırakıp böyle gevezeliklerle uğraşıyorlar.

İşçi sınıfı, onun yanında geniş emekçi yığınlar demokratik hak ve özgürlükler için alanlara çıkıyor. Faşist yasaların, anti-demokratik kurumların kaldırılması, devlet mekanizmasının faşistlerden, gericilerden temizlenmesi, emperyalist boyunduruğu kırmak, ulusal bağımsızlığa kavuşmak için savaşıyor. Bu savaş, sosyalizme açılan ileri demokrasi için savaşla, böylesi bir erk savaşıyla bağlıdır. Lenin der ki: «Politik demokrasiyi bir yana bırakıp sosyalizme başka bir yoldan varmak isteyen kimse, kaçınılmaz olarak hem ekonomik hem de politik bakımdan gerici sonuçlara varır.» Komünist Partisi bu savaşta, işçi sınıfının birliği, işçi-köylü bağlaşıklığı, ulusal demokratik cephenin kurulması için, proletaryanın hegemonyayı ele alması için savaşıyor.

İşçi sınıfının, Türkiye proletaryasının, devrimci yığınsal savaşları geliyor. Bu savaşlar ileri demokratik devrimci aşamadan geçerek, son ve kesin savaş kapitalizmi, sömürü düzenini kökünden yıkmak, sosyalizme-komünizme varmak savaşı olacaktır.

Komünistler, bu amaca, böylesi bir savaşa bağlı oldukları için komünisttirler. Komünistler, TKP 60 yıl boşuna savaşmadı.

2

TÜSTAV

SBKP MK'nin Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 62. Yıldönümü Nedeniyle Yayımladığı Belgiler

- Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin, Büyük Oktobr Devrimi'nin 62. yıldönümü nedeniyle yayımladığı belgileri aşağıda sunuyoruz.

1. Yaşasın Büyük Oktobr Devrimi'nin 62. Yıldönümü!
2. Yaşasın 20. yüzyılın en büyük olayı, kapitalizmden sosyalizme tarihsel dönüşümün başlangıcı Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi!

3. Yaşasın tüm ülkelerin emekçilerinin emperyalizme karşı ve sosyalizmin ve komünizmin utkusu için verdikleri savaşımın güçlü ideolojik silahı Marksizm-Leninizm!

4. Yaşasın utkan Oktobr Devrimi'nin esin kaynağı ve örgütleyicisi, Sovyet toplumunun yönetici ve yönlendirici gücü Sovyetler Birliği'nin Leninci Komünist Partisi!

5. Oktobr Devrimi'nin önderi, Komünist Partisi'nin ve dünyanın ilk sosyalist devletinin kurucusu ve yöneticisi Vladimir İlyiç Lenin'in adı ve davası yüzyıllarca yaşasın!

6. Komünizmin kurucusu, sürekli barış savaşçısı büyük Sovyet halkına şan olsun!

7. Yaşasın sosyalizmin kurulmasında öncü güç Sovyetler ülkesinin kahraman işçi sınıfı!

8. Yaşasın komünizmin aktif kurucusu şanlı kolhozcu köylülük!

9. Yaşasın komünizmin aktif kurucuları Sovyet halk aydınları!

10. Yaşasın işçi sınıfının, kolhozcu köylülüğün ve halk aydınlarının sarsılmaz birliği!

Sovyet toplumunun sosyo-politik ve ideolojik birliği güçlensin!

11. Yaşasın sosyalist yurdumuzun tüm ulus ve halklarının kardeşçe dostluğu ve sarsılmaz birliği!

12. Yaşasın dünyanın ilk sosyalist halk devletinin temel yasası Sovyet Anayasası!

Yaşasın sosyalist demokrasi!

13. Yaşasın halk sayılabları Sovyetleri!

İşçilerin, köylülerin ve aydınların devlet ve toplum yönetimine katılımları genişlesin!

14. Sovyetler Birliği emekçileri! SBKP 25. Kongresi'nin kararlarını yerine getirmek için savaşın; gelişmiş sosyalizmin tüm olanaklarını tam olarak gerçekleştirmeye çalışın!

15. Sovyetler Birliği emekçileri! V. İ. Lenin'in 110. doğum yıldönümünü gereği gibi karşılama hareketini genişletin!

Lenin gibi komünistçe çalışmayı, savaşmayı öğrenin!

16. Komünistler! SBKP'nin 25. Kongre kararlarını yerine getirme, iş verimliliğini ve kalitesini artırma savaşımının başında olun!

17. Sovyet sendikaları! Devlet ve toplum yönetimine; politik, ekonomik ve sosyo-kültürel sorunların çözümüne aktif olarak katılın! Sosyalist yarışma ve emeğe komünistçe yaklaşım hareketini geliştirin!

Yaşasın komünizm okulu Sovyet sendikaları!

18. Komsomolcular, delikanlılar, genç kızlar! İsrarla komünizmi öğrenin! Bilgi, kültür ve profesyonel ustalığı kavrayın!

Aktif, bilinçli komünizm savaşçıları olun!

19. Yaşasın Komünist Partisi'nin güvenilir yardımcısı, savaşçı yedeği; genç komünizm kurucularının öncü müfrezesi, Leninci Komsomol!

20. Yaşasın komünizmin aktif kurucuları Sovyet kadınları! Yüreğinin sıcaklığını sosyalist yurdumuzun laik yurttaşları olan çocukların eğitimine veren anne kadına şan olsun!

Tüm dünya çocuklarına barış ve mutluluk!

21. Sovyet askerleri! Savaş ve politik hazırlığınızı sürekli geliştirin; yurdumuzu, sosyalizmin büyük kazanımlarını savunmaya her zaman hazır olun!

Yaşasın Sovyet halkının barışçı emeğinin güvenilir bekçisi, uluslararası barış ve güvenliğin önemli ögesi, kahraman SSCB Silahlı Kuvvetleri!

22. Sovyetler Birliği emekçileri! Her işyerinde emek üretkenliğini ve kalitesini artırın! 1979 planını, onuncu beşyılığın ödevlerini yerine getirmek için savaşın!

23. Komünist kuruculuğun başında giden öncü kolektiflere beşyılığın öncülerine şan olsun!

24. Sovyetler Birliği emekçileri! Sosyalist üretimin geliştirilmesine, bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılmasına aktif olarak katılın!

Yüksek ekonomik sonuçlara ulaşmak, yüksek kaliteli ürün üretimini yükseltmek için kaynakları tam olarak kullanın!

25. Sanayi emekçileri! Yurdumuzun endüstriyel gücünün daha da gelişmesi ve güçlenmesi için savaşın! Üretim güçlerini çabuk benimseyin ve verimli kullanın! Yeni tekniği, ileri teknolojiyi ve ileri pratiği uygulayın!

26. Ağır sanayi ve makine yapım endüstrisi emekçileri! Üretimin teknik düzeyini yükseltin; halk ekonomisinin yakıt, enerji, metal, hammadde, yüksek üretim sağlayan donatım gereksinimini karşılayın!

Bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılmasına katkılarınızı artırın!

27. Sovyetler Birliği emekçileri! Sibiryâ ve Uzakdoğu'nun üretici güçlerinin hızlı gelişmesi için savaşın; Baykal-Amur demiryolu hattının kuruluş çalışmalarını hızlandırın!

28. Sanayi emekçileri! Tüketim malları kalitesini yükseltin, üretimi ve çeşitleri artırın!

Sovyet insanların artan gereksinimlerini tam olarak karşılayın!

29. Kuruculuk emekçileri! Üretim güçlerini ve inşaatları zamanında işletmeye alın; sermaye yatırımlarının etkinliğini artırın!

Onları sağlam, ekonomik ve çağdaş teknik düzeyde kurun!

30. Ulaşım ve haberleşme emekçileri! Halk ekonomisine hizmetinizi iyileştirin; Sovyet insanların istemlerini tam olarak karşılayın!

Emekçilerarası dostluğu çok yönlü güçlendirin; ulaşım ve haberleşme araçlarının verimli kullanılmasını sağlayın!

31. Sovyetler Birliği emekçileri! Köy ekonomisinin çok yönlü gelişmesi için savaşın! Köy ekonomisinin kompleks makineleşmesini, kimyanın geniş kullanımını ve toprak ıslahını hızlandırın; üretim artışını ve uzmanlaşmayı geliştirin!

32. Köy emekçileri! Üretimde etkinliği artırın! Toprağı, tekniği, gübreyi, tüm maddesel ve finans kaynaklarını dikkatli kullanın! Tarlada güz hazırlıklarının başarılı sonuçlandırılması ve 1980 yılında yüksek ürün alınması için savaşın!

İleri iş örgütlenme yöntemleri ve yeni teknoloji genişlesin!

33. Köy emekçileri! Hayvan ve tavuk sayısını artırın, yüksek verimlilik sağlayın; hayvancılıkta yem temin kaynaklarını güçlendirin!

Devlete et, süt, yumurta, yapağı vb. ürün satışını ve üretimini artırın!

34. Sovyetler Birliği emekçileri! RSSFC'nin çernozyom olmayan topraklarında tarımsal dönüşümler kompleks program uygulamasının gerçekleştirilmesi için savaşın!

35. Tarım, depolama, ulaşım, yeniden işleme, ticaret işletmeleri ve örgütleri emekçileri! Tarlalardan ve hayvan çiftliklerinden elde edilen her kilogram ürünün korunmasını ve halkın yararına kullanılmasını sağlayın!

36. Ticaret, kamu beslenmesi, kamu ve ev hizmetleri emekçileri! Sovyet insanlarına hizmet kültürünü ve iş kalitesini yükseltin!

37. Sovyetler Birliği emekçileri! İş disiplinini güçlendirin, her iş dakikasını değerlendirin! Metal, hammadde, yakıt ve enerji kaynaklarını tutumlu ve verimli kullanın!

38. Sovyetler Birliği yurttaşları! Sosyalist iyeliği koruyun ve çoğaltın! Ülkemizin zenginliklerini sahibi gibi ve rasyonel kullanın, doğayı koruyun!

39. Halk ekonomisi uzmanları! Mucitler ve rasyonalizatörler! Üretimi geliştirin, bilimsel-teknik devrimin hızlandırılması için savaşın; yeni tekniği ve ileri pratiği birlikte uygulayın!

40. Sovyet bilim adamları! Araştırmaların etkinliğini artırın, bilimle üretim arasındaki bağı güçlendirin!

Sovyet bilimine şan olsun!

41. Sanat adamları, kültür emekçileri! Sovyet sanatının halkçılık ve partçilik bayrağını yükseklerde tutun, yüce vatanımıza layık yapıtlar yaratın!

42. Halk eğitimi emekçileri! Eğitimde etkinliği ve kaliteyi yükseltin! Yetişen kuşağı komünist, Sovyet yurtseverliği ve proletarya enternasyonalizmi ruhunda; okula ve işe bilinçli ilgi duyacak şekilde eğitin!

43. Yüksek ve orta özel eğitim kurumları emekçileri! Uzmanların ideolojik çelikleşmesini, teorik ve profesyonel hazırlık çalışmalarını çok yönlü iyileştirin; bilimi geliştirin, komünist kuruculuğa katkınızı artırın!

44. Sağlık emekçileri! Sağlık hizmetlerinin kalitesini ve kültürünü yükseltin! Tıp biliminin yeniliklerini daha iyi kullanın!

45. Kültürfizik ve spor emekçileri; kültürfizikçiler, sporcular! Kültürfiziği Sovyet insanların günlük yaşamına sokun!

Sovyet sporunun şanını yükseltin, 1980 Olimpiyat oyunlarına iyi hazırlanın!

46. Devrim ve savaş muharıpleri, emektarlar! Gençliğin öğretmenleri! Genç neslin, Sovyet halkının ve Komünist Partisi'nin devrimci, savaşçı ve emekçi gelenekleri doğrultusunda eğitilmesine aktif olarak katılın!

47. Piyonerler, öğrenciler, teknik meslek okullarında okuyanlar! Sovyet vatanını sevin! Israrla bilgi ve emek alışkanlıkları kazanmaya çalışın! Lenin'in davasının, komünizmin aktif savaşçıları olmaya hazırlanın!

48. Antiemperyalist, barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm savaşımının sarsılmaz savaşçısı, komünist ve işçi partilerine kardeşçe selamlar!

Tüm dünya komünistlerinin birliği Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde güçlensin!

49. Yaşasın dünya işçi sınıfının denenmiş ve güçlü silahı proletarya enternasyonalizmi!

50. Tüm ülkelerin proleterleri, birleşiniz!

51. Sosyalist ülke halklarına kardeşçe selamlar! Antiemperyalist savaşımın kararlı gücü, barışın, demokrasinin ve toplumsal ilerlemenin kalesi dünya sosyalist sistemi güçlensin ve gelişsin!

Yaşasın, sosyalist topluluk ülkelerinin kardeş partilerinin ve halklarının birliği!

52. Ulusal egemenliğini, toprak bütünlüğünü, özgürlüğünü ve bağımsızlığını kararlıca savunan sosyalist Vietnam'ın kahraman halkına kardeşçe selamlar!

53. Kahraman Laos halkına kardeşçe selamlar!

Sosyalist toplumun temellerini kurma yolunda ilerleyen Laos Demokrat Halk Cumhuriyeti gelişsin ve güçlensin!

54. Bağımsız, özgür, demokratik Kamboçya'yı kurma kararlılığında olan Kamboçya halkına kardeşçe selamlar!

55. Yeni toplumu kurma yoluna giren Afganistan halkına kardeşçe selamlar!

Sovyetler Birliği ve Demokratik Afganistan Cumhuriyeti halkları arasındaki dostluk ve işbirliği gelişsin ve güçlensin!

56. Antiemperyalist ulusal kurtuluş devrimini gerçekleştiren İran halkına sıcak selamlar!

57. Sömürüye, tekellerin ezgisine karşı, emekçilerin hakları, barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşımı veren kapitalist ülkelerin işçi sınıflarına kardeşçe selamlar!

58. Sömürgecilik zincirini kıran ve ulusal bağımsızlıklarını ve toplumsal ilerlemeyi güçlendirme savaşımı veren halklara kardeşçe selamlar!

59. Emperyalizme karşı savaşan; kıtanın tümünün ırkçılık ve sömürgecilik zincirinden kurtulması için savaşan; özgürlük, bağımsızlık ve toplumsal ilerleme idelerinin utkusu için savaşan Afrika halklarına sıcak selamlar!

Dünya halkları! Zimbabve, Namibya ve Güney Afrika halklarının ırkçı rejimlere karşı yürüttükleri savaşıma desteği artırın!

60. Emperyalist tekellerin dayatmalarına, baskıya ve faşizme karşı, ülkelerinin özgür, bağımsız ve demokratik gelişmesi için yiğitçe savaşan Latin Amerika halklarına sıcak selamlar!

61. İç gericiliği ve emperyalist güçleri yenen, yiğitçe devrim kazanımlarını güçlendirme ve demokratik devlet kurma savaşımı veren kahraman Nikaragua halkına kardeşçe selamlar!

62. Faşist baskılara karşı savaşım veren Şili işçi sınıfına, tüm emekçilerine, demokratlarına kardeşçe selamlar!

63. Hapislerde ve faşist zindanlarda çürüyen yiğit özgürlük, demokrasi ve sosyalizm savaşçılarına kardeşçe selamlar!

64. Çağımızın üç temel devrimci gücü: Dünya sosyalizmi, uluslararası proletarya ve ulusal kurtuluş savaşı hareketleri arasındaki güçlü, yenilmez birlik güçlensin!

65. İsrail saldırılarının kalıntılarını tam olarak silmeye çalışan, antiarap uzlaşma anlaşmalarına karşı savaşan; Ortadoğu'da adil, güçlü bir barış için savaşan Arap halklarına sıcak selamlar!

Dünya halkları! Arap halklarının emperyalist diktaya karşı verdikleri savaşıma desteği güçlendirin!

Sovyetler Birliği ile Arap halkları arasındaki dostluk ve işbirliği güçlensin ve gelişsin!

66. ABD, Kanada ve Avrupa ülkeleri halkları! Avrupa Konferansı Sonuç Belgesi'nde yeralan kararların tam olarak yaşama

geçmesini, Avrupa'nın barış, güvenlik, işbirliği ve toplumsal ilerleme kütasına dönüşmesini sağlayın!

67. Avrupa halkları! Emperyalistlerin kütaya yeni tip roket ve nükleer silah yerleştirme planlarına karşı verilen savaşımı güçlendirin!

Avrupa'da yeni silahlanma yarışını turuna hayır!

68. Asya ülkeleri halkları! Asya'da barış, işbirliği ve iyi komşuluk ilişkilerinin geliştirilmesi; güvenliğin sağlanması savaşımını güçlendirin!

69. Dünya halkları! Silahlanma yarışını durdurma, silahsızlanma, yeni bir dünya savaşını önleme, uluslararası gerginliğin yumuşatılması savaşımını güçlendirin!

Barışın ve halkların güvenliğinin düşmanı olan emperyalist, yayılmacı, militarist ve intikamcı güçlerin niyetlerini açığa vurun!

70. Dünya halkları! Uluslararası ilişkilerde güç kullanmama ilkesinin yasalaşmasını; nükleer silahların ise bir daha geri dönmek üzere yasaklanmasını sağlayın!

Yeni tip, yeni sistem kitle kırım silahları üretme planlarına kararlıca karşı çıkın!

71. Yaşasın Sovyetler Birliği'nin barışçı Leninci dış politikası!

SBKP'nin 25. Kongresi'nde kabul edilen barış ve işbirliği, halkların özgürlüğü ve bağımsızlığı için savaşım programını yasama geçirelim!

72. Yaşasın yüce vatanımız, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği!

73. Komünist Partisi'nin yönetiminde, Marksizm-Leninizm'in bayrağı altında komünizmin utkusuna doğru ileri!

3

Kürt Sorunu ve Güven

Ezilen bir halkın şaflarından güven isteminin yükselmesi doğaldır. Ulusal demokratik haklarından yoksun baskı ve ayırimcılığın en soysuzuyla karşı karşıya olan bir halk için bundan daha doğal ne olabilir ki?

Ulusal baskı sistemi işçi sınıfına, emekçi yığınlara düşman bir baskı mekanizması yaratır. Irkçılığı, şovenizmi körükler. Her türlü demokratik çıkışı, "vatan bütünlüğü" gerekçesiyle ezer. Ege-men gerici sınıflar, bu baskı mekanizmasını aklamak için yoğun bir propaganda örgütler. İşçi sınıfını, geniş emekçi yığınları şo-

venizmle zehirler. Halklar arasında düşmanlık körüklenir. İşçilerin uluslara göre bölünmesine, sınıf kardeşliğinin zedelenmesine ortam hazırlanır. Bunun sonucu işçiler, köylüler, geniş emekçi yığınları ulusal ayrımcılığa kendilerini kaptırır. Kendi çıkarlarıyla burjuvazinin çıkarlarını özdeş görmeye başlar. Bu gelişme burjuva devlet mekanizmasının gittikçe yozlaşmasını, ırkçı-faşist kadrolarla dolmasını sağlar. Halklar arasında güvensizlik doğar. İşçi sınıfının, geniş emekçi yığınların bölünmesi sonucunu yaratır. Böylelikle baskıcı egemen burjuvazinin devlet mekanizmasının devamı sağlanır.

«Başka bir ulusu ezen ulus özgür olamaz.» İşçi sınıfı ulusal sorun gerçeğini böyle ele alır. Tüm demokrasi güçleri bu gerçekle hareket etmelidir. Gerici-faşist güçlerin kendi sınıf ayrıcalıklarını korumak için giriştiği operasyona karşı durmak işçi sınıfının, demokrasi güçlerinin ana görevidir. İşçi sınıfının ırkçı-şoven güçlerin “büyük ulus” demagojisine karşı sınıf kardeşliğini diri tutmasının yolu, ulusal baskı ve ayrımcılığa karşı ödünsüz savaşımından geçer. Egemen gerici burjuvazinin ırkçı-şoven politikasına karşı halkların eşitliği ve kardeşliği uğruna açık bir savaşım yürütülmeden yol alınamaz; işçi sınıfının birliği, halklar arasında kardeşçe, güvene dayalı sıcak ilişkiler sağlanamaz. Ancak, işçi sınıfının kararlı savaşımı, ezilen ulus emekçilerinin baskı ve ayrımcılığa karşı duyduğu öfkeyi gerici-faşist güçlere yöneltebilir.

Bugün Türkiye’de ırkçılığa, Türk şoven-milliyetçiliğine karşı savaşım, işçi sınıfının ana görevlerinden biridir. Milyonları aşan bir nüfusu oluşturan Kürtler tüm ulusal demokratik haklarından yoksundur. Kürtler üzerinde ulusal baskı ve ayrımcılığın en soy-suzu sürüyor. Manevra yeteneği daralan gerici-faşist güçler, “bölücülük” demagojisine sarılıyor, baskıyı artırıyolar. 19 ildeki Sıkıyönetim ayakta kalmaları için gerekli önlemleri (!) almalarına yeterli olmuyor. Baskıyı artırmak için antikomünizm ve “bölücülük” demagojisine sarılıyorlar. Kendi elleriyle besleyip ortalığa saldıkları bir provokasyon örgütünü (Apocu’ları), Siverek-Hilvan yöresinde bu amaçla kullanıyorlar. Komünistleri ve Kürt halkını

Yazımızda Kürt demokrat hareketi ve Kürt devrimci demokratları ifadesi, aynı çevreler için kullanılmıştır. Kürt hareketi bir ayrışma içindedir. Hareketin kitle tabanının genişlemesi (İran-İrak), geniş emekçi yığınları kucaklaması, Kürt aydınlarının, gençliğinin aktif savaşıma katılması ve gelişen kapitalist ilişkiler bu ayrışmayı hızlandırmıştır. Bugün Kürt hareketinde iki ana akım vardır. a) Başını Barzanilerin çektiği bağınaz Kürt milliyetçiliği. Burjuva-derebey kesiminin çıkarlarını savunan bir harekettir. Yazımızda, Barzani milliyetçiliği olarak anacağız. b) Kürt aydın kadrolarının yönlendirdiği, değişik Parti ve gruplardan oluşan Kürt demokrat hareketi. Irak’ta: Kürdistan Yurtsever Birliği; başını Talabani çekmektedir. İran’da: Kürdistan Demokrat Partisi; başını Abdurrahman Kasımlar çekiyor. Türkiye’de: Özgürlük Yolu, DDKD ve Bağımsızlar adlı grupları sayabiliriz; Irak ve İran’ı yazımızın konusu yapmayacağız. Türkiye’yle sınırlı kalacağız.

cinayetlerin, yaşam pahalılığının sorumlusu olarak gösteriyorlar. "Vatan bütünlüğü" demagojisiyle yığınları, işçi sınıfını yanıltmaya, güç kazanmaya çalışıyorlar.

İrkçılığa, şövenizme karşı savaş böylesine günceldir. İşçi sınıfı hareketinin bu savaşımın başını çekmesinin, her zaman olduğundan daha etkin propaganda örgütlemesinin gerekliliği bundandır. Kürt demokratlarıyla bağlaşıklık sorununun böylesine yakıcı hale gelmesinin nedeni yine budur. Gerici-faşist güçlerin "bölücülük" demagojisinin önünü de ancak bu çaba alır.

Kürt sorunu, ilerleme ve özgürlük savaşımının ana sorunlarından biridir. Kürt sorununu savaş programına almamış bir hareketin başarısından söz edilemez. Gerici-faşist güçlerin kopardığı gürültü de bunu kanıtıyor. "Ulusal birlik" yaygarası boşuna koparılmıyor. Gerici-faşist güçlerin "ulusal birlik"ten anladığı, baskı ve terörün daha da yoğunlaşmasıdır; işçi sınıfını, demokrasi güçlerini bölmektir; Kürt ve Türk halklarının arasına kan sokmaktır. Egemen güçler bu amaçla ırkçılığı, şövenizmi körükleyiyorlar. «Doğu'da vatan bölücüleri pasaport soruyor. Türk olana yaşam hakkı tanımıyorlar. Doğuda devlet aranıyor!» demagojisini yaygınlaştırıyorlar. Büyük basın tekelleri bunu baş manşet yapıyor. Faşist cinayetlerin, çekilmez yaşam pahalılığının sorumluluğundan böyle sıyrılmaya çalışıyorlar. Yığınlardaki öfkeyi, hoşnutsuzluğu şövenizmi körükleyerek, "suçlu komünistler ve Kürt devrimci demokratlarıdır" diyerek kontrol altına almaya çalışıyorlar. Böylelikle komünistleri, Kürt devrimci demokratlarını, demokrasi güçlerini "başları ezilecek"ler olarak ilan ediyorlar.

Kürt sorunu konusunda tutum böylesine yakıcı hale gelmiştir. Gerici-faşist güçlerin saldırısını püskürtmeyi, iki halkın ortak savaşımını örgütlemeyi bugün takınılacak açık tutum belirlenir. Bu günler, işçi sınıfı hareketinin ve Kürt demokrat hareketinin sınav günleridir. Gerici-faşist güçlerin karşı propagandasını göğüslemek, güvenli, dostça sıcak ilişkileri yaratmak elimizdedir. Yeter ki açık yürekli davranalım. Kürt halkının özgürlüğünü koparıp almasının işçi sınıfıyla bağlaşıklıktan geçtiğine inanalım. İşçi sınıfı tarafından korunan ileri demokratik bir düzen olmadan özgürlüğü koparıp almanın olanaklı olmadığını bilelim.

İşçi Sınıfı Hareketi Özgürlüğün Güvencesidir

İşçi sınıfı hareketi Kürt sorununa nasıl bakıyor? Kürt sorununu görmezlikten geliyor mu? Bugünkü "güven" isteminin nedeni işçi sınıfı hareketinin tutumu mu? Bu soruların yanıtını arayalım.

Kürt ve Türk halkı arasındaki ilişkiler binlerce yıl öteye dayanır. Türk ve Kürt halkı binlerce yıllık ortak bir yaşama, emperyalist salgıncılara karşı ortak kurtuluş savaşına sahiptir. Gelişen kapitalist ilişkiler iki halkın yaşamını içiçe örmüştür. Kapitalizmin gelişmesiyle milyonlarca Kürt emekçisi büyük sanayi

kentlerine, Türk yerleşme merkezlerine yönelmiştir. Bu gelişmeler iki halkın yaşamında olumlu etkiler yapmıştır. Aynı fabrikalarda üretime katılan Türk ve Kürt işçiler ortak savaşıma katılmışlar, aynı örgütlerde sınıf savaşımının bayrağını yükseltmişlerdir. Bugün işçi sınıfının sendikal ve politik örgütlerinde, Kürt halkının bağrından çıkan sayısız yiğit savaşçı vardır.

Palu-Diyarbakır'da, Dersim'de, Ağrı'da Kürt halkıyla karşı karşıya gelen, Türk emekçi halkı değildir. Egemen burjuvazinin devlet gücüdür. Egemen burjuvazi, bu olaylarda yerel günlerden —Palu'da alevi aşiretlerden, Dersim'de süni aşiretlerden— yararlanmıştır. Türk ve Kürt halkları arasında kan yoktur. Kan döken gerici burjuvazidir. Kürt halkının öfkesi, güvensizliği, gerici burjuvazinin devlet gücüdür. Türkiye'yi yıkıma götüren politikasınadır. Kürt halkı bugün özgürlük savaşımının başını çeken işçi sınıfına karşı güvensiz değildir. Tersine içten içe kurtuluşunun işçi sınıfının savaş yolundan yürümede olduğunu seziyor. Böyle olmasaydı işçi sınıfı hareketinin saflarına sayısız yiğit evladını vermezdi.

İşçi sınıfı hareketi bu gerçekleri gözönüne alıyor. Savaş programını bu gerçeklere dayandırıyor. İşçi sınıfı hareketi savaş programını legal basmış, ilgi duyan herkese ulaştırmıştır. Kürt sorunu, işçi sınıfının savaş programında ana sorunlardan biridir. Aynı zamanda, bu sorunu programında açıkça ifade eden tek partidir.

İşçi sınıfı hareketi, Kürt halkının kendi geleceğini özgür iradesiyle belirleme hakkının ödünsüz savunucusudur. Program dışındaki belgelerinde —Konya Konferansı belgeleri, MK Plenum Raporu— sorun açıktır. Sürekli yayınla sorun daha da açılmıştır. Kürt halkının kendi geleceğini özgürce belirleme hakkını ayrılma hakkı anlamında yorumlamaktadır. İşçi sınıfının ulusal ayırma göre bölünmesinin karşısındadır. İşçi sınıfını ulusal çitlerin arasına hapseden görüşlerin burjuva görüşler olduğuna, işçi sınıfını bölmeyi (ayrılıkçılığı) hedeflediğine inanır. Bu konuda verilecek ödün Leninci ilkelerden kopma anlamına gelir. Kürt halkının özgürlüğünü koparıp alması, işçi sınıfı ve tüm ulusal demokratik güçlerle ortak savaşımdan geçer. Bu anlayışla Kürt demokrat hareketi işçi sınıfının ana bağlaşıklarından biridir. Kürt sorunu bir program sorunudur. İşçi sınıfı tarafından korunan demokratik bir düzen olmadan çözümü olanaklı değildir.

İşçi sınıfı hareketi propaganda ve ajitasyonu bu gerçeklere göre yapıyor. Günlük sözlü ve yazılı yayınında konuyu işliyor. Gerici-faşist güçlerin niyetini açıklıyor. Irkçılığa, şövenizme, "ulusal birlik" adı altında Kürt halkı düşmanlığına karşı yığınları uyarıyor. Kürt halkı üzerindeki baskıları, sıkıyönetim uygulamalarını açıklıyor. Bu konuda günlük yazılı yayının örnek davranışını söyleyebiliriz. Tüm burjuva basını Kürt sorunu konusunda yayın yapıyor. Maocu paçavra, Kürt demokratlarını ispiyon-

luyor. Hepsinin ortak amacı Kürt halkına, komünistlere, Kürt devrimci demokratlarına yönelik provokasyonun önünü açmaktır; baskıları meşrulaştırmaktır. İşçi sınıfı hareketi ise, günlük yazılı yayımla, Kürt halkına yönelen baskıları açıklıyor. Kürt devrimci demokratlarının savaşımına arka çıkıyor. Kürt demokratlarını eylem birliğine çağırıyor. Yığınları Kürt halkına yönelen provokasyonlara karşı uyarıyor, onları Kürt halkına arka çıkmaya davet ediyor. İşçi sınıfı hareketinin propaganda ve ajitasyonu bu gerçeklere dayanıyor. Sözüyle özü bir tutum izliyor. İşçi sınıfı hareketinin tutumu böylesine açıktır.

Gerek iki halk arasındaki ilişkiler, gerekse işçi sınıfı hareketinin tutumu güvensizliği beslemiyor. Buna karşın güvensizliği besleyen koşullar vardır. Bu da egemen gerici burjuvazinin Kürt halkını yok sayan baskıcı ve ayrımcı politikasıdır. Kürt halkı ulusal demokratik haklarından yoksun böylesine ayrımlı bir konumda kaldığı sürece güvensizliği besleyen koşullar yaşıyor demektir. Gerici-faşist güçlerin tüm çabası bu ayrımlı düzeni sürdürmektir. Bunu sürdürmenin yolunun iki halkın arasına kan sokmak, güvensizlik yaratmak olduğunu da iyi biliyor. Bu oyunu bozacak güç, işçi sınıfı ve Kürt devrimci demokratlarıdır. İşçi sınıfı hareketinin çabası önemlidir. Ama tek başına yeterli değildir. Kürt devrimci demokratlarının gerici-faşist güçlerin oyununu bozma da işçi sınıfıyla ortak çaba içinde olmaları gerekir. Sorumluluğu işçi sınıfı hareketine yükleyerek, görevlerini yerine getirmekten sıyrılamazlar.

Bugün "güven" istemi, Kürt ve Türk halkı arasındaki ilişkilerin bir yansıması değildir. İki halk arasında böylesi bir sorundan (güvensizlikten) söz etmek zordur. "Güven" istemi, Kürt devrimci demokratlarının henüz ne yapacaklarına karar verememiş olmalarından doğan tedirginliğin yansımasıdır. Kendi kendine güvensizliğin ifadesidir. "Güven" istemi, ortak eylemden sıyrılmamanın uygun olmayan gerekçesidir.

Buna karşın Kürt demokrat hareketi, gerici-faşist güçlerin oyununu bozmak, iki halk arasında güven sağlamak sorumluluğunu taşıyor. Bunun için de işçi sınıfıyla eylem birliğini güçlendirmelidir. Gerici-faşist güçlerin tüm kışkırtmalarına karşın Türk ve Kürt halkının ortak savaşımını örgütlemek, iki halkın düşmanının ortak olduğunu propaganda etmek zorundadır. Kürt devrimci demokratlarının bu görevi açıkça yerine getirdiklerini söylemek ise zordur.

Güveni, Açık Politik Tutum Yaratır

Kürt demokrat hareketinin özgürlük savaşımının sorunlarını ve görevlerini belirleyen açık bir programı yoktur. Bu perspektifsizlik Kürt demokrat hareketini kararsızlığa itmekte, istikrarlı politika izlemesini engellemektedir. Kürt halkının özgürlüğünü koparıp almasının ortak savaşımına olacağına ilişkin açık bir tu-

tumu yoktur. Kararsızlık Kürt demokrat hareketini Barzani milliyetçiliğinin etki alanında tutuyor. İlerici Kürt hareketinin gelişip güçlenmesini engelliyor.

Barzani milliyetçiliği, kırk yıllık savaşım boyunca kurtuluşu yalnız başına aramıştır. Kürt halkının özgürlük savaşımıyla işçi sınıfının demokrasi, ilerleme ve sosyalizm uğruna verdiği savaşım arasındaki canalıcı bağı görememiştir. Bunun için de tek başına savaşarak sorunu çözeceğini sanmış, demokrasi ve özgürlük güçlerini bölmek için verilen ödünlere kanmış, bugünlere gelmiştir. Barzani milliyetçiliğinin kendi başına sorunu çözme çabası sonuçsuz kalmış, varılan anlaşmalar sorunu çözücü olmamıştır. Bu tutum Barzani milliyetçiliğini gericiliğe, Kürt halkını kırıma götürmüştür. Barzani milliyetçiliğinin Kürt halkını yalıtlanmışlığa götüren bu yalnızlık politikası olmasaydı, özgürlük savaşımında daha ilerilerde olunacağı açıktı.

Barzani milliyetçiliği, yanlış politikasını işçi sınıfı hareketini karalayarak gizlemeye çalışmıştır. "Türk Solu sosyal şovendir" propagandasını hep diri tutmuştur. Kendini bu propagandayla aklamının yolunu aramıştır. Bu anlayış Barzani milliyetçiliğini antisovyetizme, gericilikle uzlaşmaya götürmüştür. «Ne yapalım, Türk Solu sosyal şovendir. ... Sovyetler Birliği bir varil petrole bizi satıyor. ... Destek kimden gelirse gelsin, almak zorundayız...» İşte Barzani milliyetçiliğinin Kürt halkını kırıma götüren eyleminin gerekçesi budur.

Barzani milliyetçiliği, işçi sınıfı hareketinin örgütlenmesinden rahatsız olmuş, bu rahatsızlığını da gizlememiştir. «Türk Solu Kürdistan'a giremez» tehdidini savurmuş; Kürt ilerici çevrelerine, «sosyal şovenleri siz buraya getiriyorsunuz, Kürt halkına ihanet ediyorsunuz» suçlamasıyla hep saldırmıştır. Barzani milliyetçiliği, işçi sınıfı hareketinin yalnız örgütlenmesine değil, Kürt halkı üzerindeki baskıları protesto eylemlerine de karşı durmuştur. 1979 Mart sonlarında Lice'de düzenlenen mitinge karşı açık tutum almışlardır. Lice köylerini dolaşarak mitinge katılımı engellemeye girişmişlerdir. Propagandada öylesine sınırı aşmışlardır ki, «Bunlar faşizme geçit yok diyorlar, niye komünizme geçit yok demiyorlar» diyecek kadar antikomünist konuma düşmüşlerdir. Aynı eyleme Lice kaymakamı da karşı çıkmış, köy muhtarlarını toplamış, mitingi komünistlerin düzenlediğini söylemiş, köylüleri tehdit etmiştir. Ne yazık ki, Kürt devrimci demokratlarının bir kesimi de Lice mitingine karşı durmuş, Barzani milliyetçiliğiyle saf tutmuştur.

Barzani milliyetçiliğiyle Kürt demokrat hareketi arasındaki ayrışmaya karşın sınır net değildir. Kürt demokrat hareketinin ana gövdesi Barzani milliyetçiliğinden kopmadır. Kaynak, Barzani milliyetçiliğidir. Bundan dolayı Kürt demokrat hareketi, henüz Barzani milliyetçiliğinin izlerini taşıyor. Açık bir programa sahip olamazsa, bugünkü kararsızlık sürerse, Barzani milliyetçi-

liğinin ördüğü duvarı aşamayacaktır. Bugün Kürt demokrat hareketinin politikasını belirleyen, bu kararsızlıktır. Kürt demokrat hareketi özgürlük savaşımında işçi sınıfıyla ortak savaşım-dan yana mıdır? Kürt halkının kurtuluşunun işçi sınıfı tarafından korunan ileri demokratik bir düzende olanaklı olduğuna inanıyor mu? Yoksa, Barzani milliyetçiliğinin yolunu izleyerek Kürt halkının kurtuluşunu tek başına mı sağlayacak? Cesur şovalye gibi, yel değirmenlerine saldırıya mı geçecek? Gerçekten aydınlanması gereken budur. Bu soruların tümü bugün yanıtızsızdır.

Kürt demokrat hareketinin bu kararsızlığı politik tutumuna yansıyor. Eylem birliğinde ardıcıl davranmıyor. Ortak eylemden günlük politik manevrayla sıyrılmaya çalışıyor. Yer yer goşizmle, sendikal harekette sağ sosyal demokratlarla günlük-geçici birlikler kuruyor. Kürdistan'da ise değişik konumda ortaya çıkıyorlar. Barzani milliyetçiliğinin yıllardır sürdürdüğü propagandadan yararlanmaya bakıyorlar. Örneğin, Kürt devrimci demokratlarının bir kanadı, işçi sınıfı hareketine "sosyal şoven" diyor. Tüm eylem birliği girişimlerini bu yolla engelliyor. İşçi sınıfı hareketinin eylem birliği girişiminin karşısına "antisömürgeci güçlerin" eylem birliğini çıkarıyorlar. "Antisömürgeci" güçlerin eylem birliğinden —Kürt ilerici çevrelerinin biraraya gelmesinden— biz sevinç duyarız. Bunu başarmaları için elimizden geleni esirgemeyiz. Ama Kürt devrimci demokratları, sorunu böyle almıyorlar. Gerici-faşist güçlere karşı oluşturulması gereken bu birliği, işçi sınıfı hareketine karşı bir birlik biçiminde sunuyorlar. Bu anlayışın ne kadar ters ve Kürt halkının özgürlük savaşımına zarar verici olduğu açıktır. Aklı başında kimsenin böylesi bir anlayışı onaylaması beklenemez.

"Sosyal şoven" demiyen ve "antisömürgeci cephe" konusunda açık tutum takınmayan kanat ise durumdan yararlanmaya bakıyor. "Sosyal şoven" karalamasına karşı açık tavır almıyor. Tersine yer yer bu anlayışın beslediği birliklerde başı çekiyor. İşçi sınıfı hareketinin bölgedeki örgütlenmesinden Barzani milliyetçiliği kadar Kürt devrimci demokratları da tedirgin oluyor. "Türk Solu"nun örgütlenmesine neden olarak birbirlerini gösteriyorlar. Suçlamada birbirleriyle yarışıyorlar. Bu tutum, Kürt demokrat hareketini hiç de haketmediği bir konuma, "anti-TKP" bloklaşmalarının içine itiyor. Bugün TÖB-DER ve DİSK'teki durum budur.

TÖB-DER Türkiye'deki öğretmen hareketinin tek demokratik kitle örgütüdür. İlerici öğretmenin uzun yıllardır sürdürdüğü demokratik haklar savaşımının ürünüdür. Saygın bir yeri vardır. Ama bugün TÖB-DER'in varlığının hissedildiğini söylemek olanaksızdır. Dev bir örgüt bugün komadadır. Bunda, Kürt ilerici çevrelerinden bir kesiminin TÖB-DER'deki tutumunun önemli payı vardır. Bir dönem goşizme karşı Birlik ve Dayanışma'nın aktif desteğiyle yönetimi elinde bulunduran bu kesim, yönetimde

kalmak için, maoculuğa yönelen goşist akımla bağlaştı. Goşizmin oluşturduğu "anti-TKP" bağlaşıklığa sosyalist bir partiyle birlikte yanaştı. Tek gerekçe, "Birlik ve Dayanışma gelmesin, kim gelirse gelsin" idi. Bugün ilerici öğretmen hareketinin kalesi İstanbul'dan üçbin TÖB-DER üyesi üyelikten çıkarılıyor. Hergün bir ilerici öğretmen öldürülüyor. TÖB-DER bugün üyesine bile sahip çıkamayacak kadar eli kolu bağlanmış bir örgüttür.

Kürt demokrat hareketinin DİSK'teki tutumu, TÖB-DER'den farklı değildir. Günlük-geçici çıkarlar uğruna girilen çaba, Kürt devrimci demokratlarını sınıf ve kitle sendikacılığının karşısına getirmiştir. Ruhunu burjuvaziye teslim eden sosyal şoven sağ sosyal demokratlarla birliktirler. Bugün DİSK'i bölmeye, sınıf ve kitle sendikacılığını boğmaya çalışan, işçi sınıfının, Kürt halkının yeminli düşmanlarıyla Kürt devrimci demokratları ne yazık ki aynı saftadır. Örneğin, Gıda-İş'te devrimci unsurları tasfiyede sosyal şoven sağ sosyal demokrat Mıhlacı'yla birlik kuruyorlar. Metalurji işçisi, Mehmet Mıhlacı'yı reformist, ruhunu burjuvaziye teslim etmiş sosyal şoven bir unsur olduğu için saflarından tutup atmıştı. CHP'nin sağ kanadı bu sadık evladını, elinden tutup Gıda-İş koluna yerleştirdi. DİSK'teki uzantıları aracılığıyla, Gıda-İş sendikasının içine soktu. Nebioğlu'nu tasfiye hareketinde Mıhlacı'yı dışarda bırakma girişiminin sonuçsuz kalmasında ve bugün devrimci unsurları tasfiye hareketinde ne yazık ki Kürt devrimci demokratları da yer alıyor. Yalnız Gıda-İş'te değil, Bay-sen Genelkurulu'nda da aynı tavrı koydular. Mao'cusundan, Apo'cusuna kadar uzanan ve kendi deyimleriyle "anti-TKP" olan bir bloklaşma yarattılar. Bu bloklaşmada başı çeken Kürt devrimci demokrat kanat, bir hafta önce Diyarbakır'da yapılan Baysen 2 No'lu şube kongresinde sınıf ve kitle sendikacılığının savunucusu unsurlarla birliktiler. Genel Kurul'da muhalefet yaptıkları yöneticilerin aktif desteğiyle Diyarbakır 2 no'lu şubeyi aldılar. Bir hafta sonra desteğini aldıkları devrimci unsurlara karşı maocu, Kurtuluşçu ve Apo'cularla birlikte muhalefet yaptılar. İşte günlük politika bu. İsterseniz siz haftalık politika deyin!

Kürt devrimci demokratlarının sendikalardaki bu tutumu DİSK yönetimini desteklemede odaklaşıyor. Tabanın görevden uzaklaştırdığı Nebioğlu, Güven, Işıklar grubuyla saflaşıyorlar. 1 Mayıs 1979'u onlarla birlikte karalıyorlar. 1 Mayıs 1979'a Kürt devrimci demokratlarının karşı çıkmasını anlamak ise gerçekten güç. Çünkü Kürt devrimci demokratları, DİSK'in tutumuna karşı 1 Mayıs 1979'u Diyarbakır'da kutlama çalışmalarına aktif katıldılar. DİSK'e, Diyarbakır'da 1 Mayıs'ı kutlama teklifini götür-en ve DİSK tarafından reddedilmesine karşı kutlama hazırlık çalışmalarını sürdürenler, Kürt devrimci demokratlarıdır. 26 Nisan'da Diyarbakır'ın Sıkıyönetim bölgesi içine girmesi ve 1 Mayıs kutlamalarının yasaklanması üzerine, 1 Mayıs'ı Bitlis'te kutlayanlar, Kürt devrimci demokratlarıdır.

DİSK, 1 Mayıs 1979'u İstanbul dışında kutlayan herkesi, DİSK'in kararına karşı gelmek ve DİSK'i arkadan hançerlemek olarak değerlendiriyordu. Yine İstanbul dışında kutlamayı Sıkıyönetime boyun eğme, burjuvaziye teslim olma olarak görüyordu.

Kürt devrimci demokratları, Diyarbakır'daki 1 Mayıs hazırlık çalışmalarındaki tutumlarını ve 1 Mayıs'ı Bitlis'te kutlamalarını ciddiye almıyorlar mı? Bitlis kutlamasını halkın gözünü boyamak için mi yaptılar? Diyarbakır hazırlık çalışmalarında birlikte davrandıkları güçleri aldattılar mı? Bunun için mi DİSK'in tutumunu onaylıyorlar. Kanımızca, Kürt devrimci demokratları Diyarbakır hazırlık çalışmalarında samimiydiler. DİSK'in Diyarbakır'da 1 Mayıs'ı kutlamaya karşı çıkmasına karşın girişimi sürdürmeleri olumluydu. Diyarbakır'da 1 Mayıs'ı kutlama olanağı kalmayınca Bitlis'te kutlamaları ise gerçekten devrimci bir tutumdur. Kürt devrimci demokratları, o günlerdeki olayların etkisinde, işçi sınıfı hareketinin olumlu tutumunu da görerek, sağduyulu davranmışlardır. Eylemleriyle de bunu kanıtlamışlardır. Ne var ki günlük geçici politika kısa süre sonra Kürt devrimci demokrat hareketini yakalamıştır. Doğu'da DİSK Bölge Temsilciliği'ni ya da bir sendika şubesini elde tutma adına, DİSK'in 1 Mayıs'taki Papaz Gaponvari çıkışını onaylama, yüzbinlik gösteriye saldırmayı dayatmıştır. Kürt devrimci demokratları da bu dayatmaya evet demiştir.

Kürt demokrat hareketi maaculuğa, boşizme karşı olduğunu söylüyor. Sosyal şovenizm tehlikesine dikkat çekiyor. Somut olaylarda ise tersine davranıyor. Sözüyle eylemi birbirini tutmuyor. Boşizmle, sosyal şovenlerle birlikler oluşturuyor. Bunun bir tek nedeni vardır: Özgürlük savaşımında açık bir savaş programına sahip olmamak, perspektifsizlik. Bu, sonuçta politikasızlığı doğurur ki, varılan yer de budur.

TÖB-DER ve DİSK'teki tutumu bilinçli bir anlayışın sonucu olarak görmek olanaksızdır. Ne yapacağını bilememenin, durumu günlük politikayla kurtarmanın sonucudur. Bunun için de Kürt demokrat hareketi derli toplu değildir. Birçok gruptan oluşmaktadır. Bugün birlik olduğuyla yarın boğuşmaktadır. Gruplar bölünmekte, yeni gruplar oluşmaktadır. Birçok Kürt ilerici ise şaşkınlıktan pasifleşmekte ve savaş alanlarını terketmektedir. Bugün Kürdistan'da baskıya karşı daha gür bir sesin çıkmamasının ana nedenlerinden biri budur.

Birlikte Savaş Alanlarına

Kürt demokrat hareketinin işçi sınıfı hareketiyle saf tutmasının önemi büyüktür. İşçi sınıfı hareketi bu konudaki engelleri aşmak için tüm çabasını sarfedecektir. Bu çabanın başarısı ulusal baskı ve ayırmacılığa karşı savaşımı yükseltmekten, kadroların bu konuda bilincini artırmaktan geçiyor. Yine ortak savaş-

mı örgütlemeye güven önemlidir. Karşılıklı güven olmadan savaş alanlarına çıkmak, ortak sorumluluk yüklenmek olanaksızdır. İşçi sınıfı hareketi bu gerçeklerin bilincindedir.

Yalnız kimilerinin sandığı gibi, bugünkü sorunlar işçi sınıfı hareketinin Kürt sorununu kabullenmemesinden gelmiyor. "Güven" istemi, böylesi bir tutumun sonucu değildir. Gerçekten de sorun, Kürt halkının varlığını kabullenme ya da kabullenmeme sorunu değildir. Tersine sorun, Kürt halkının özgürlüğünü koparıp almasının işçi sınıfıyla savaş bağlaşıklığından geçip geçmediğine karar vermededir. Kürt demokrat hareketinin, devrimci demokratlarının karşı karşıya olduğu sorun budur. Bunu çözmeden, bu konuda açık tutum takınmadan düğüm çözülmez. Kürt devrimci demokratları şaşkın bekleyen sempatanlarına, kadrolarına açık yanıt vermek zorundadır.

İşçi sınıfı hareketinin güçlenmesinden tedirgin olmak için neden yoktur. Tedirgin olan gerici-faşist güçlerdir; Barzani milliyetçiliğidir. Çünkü, işçi sınıfı hareketi güçlendikçe bunların manevra alanları daralıyor, gerçek yüzleri açığa çıkıyor. Kürt demokrat hareketi, işçi sınıfı hareketinin Kürdistan'da güçlenmesinden sevinmelidir. İşçi sınıfı hareketi, Kürt demokrat hareketinin savaş bağlaşığdır. Kürt halkının özgürlük savaşımının ödünsüz savunucusudur. Kürt demokrat hareketinin bölünmüşlüğünden rahatsızlık duyuyoruz. Kürt demokrat hareketinin birliğini sağlamasından yanayız. İnanıyoruz ki, daha güçlü bir Kürt demokrat hareketi, işçi sınıfının daha güçlü savaş bağlaşığı demektir. Kürt devrimci demokratlarının, aralarındaki sorunları çözmesinden ve birliğini sağlamasından yanayız. Bunu tüm samimiye-timizle diliyoruz.

Açık bir programa sahip olmayan Kürt demokrat hareketi, istikrarlı bir politika izleyemiyor. "Güven" istemini ortak savaşımdan sıyrılmanın gerekçesi yapıyor. Kendini böyle oyuyor. Bu tutum, onu işçi sınıfının karşısındaki bloklaşmalara savuruyor. Kürt demokrat hareketi, antisovyet olmamasına karşın bu bloklaşmalarda antisovyet unsurlarla bir araya geliyor. Sosyal şoven tehlikeye dikkat çekmesine karşılık, ruhunu burjuvaziye teslim etmiş, işçi sınıfı içinde bugün ciddi bir sorun olan sosyal şoven sağ sosyal demokratlarla saflaşıyor. İşçi sınıfı hareketine karşı olmadığını söylemesine karşılık, içine girdiği bloklaşmaların yaygınlaştırdığı "anti-TKP" propagandaya ayak uyduruyor. Kürt demokrat hareketi, bugün, böylesine hak etmediği, layık olmadığı bir konuma düşüyor. Bunun sorumluluğu dışarda aranmamalıdır. Günlük-geçici politikayla yol alınamayacağını bilmeli, açık tutum takınmalıdır.

Türk ve Kürt halklarının yaşamları içiçe örülmüştür. Kürt halkının bağrından çıkan sayısız savaşçı demokratik örgütlerde, sendikalarda, politik harekette işçi sınıfının savaş yolundan yü-

rüyor, iki halkın ortak savaşımını örgütlemek için çalışıyor. Bu savaşımı güçlendirmek, güveni pekiştirmek ortak eylemlerden geçiyor. Güven isteminde bulunmak ne kadar hak ise, ortak savaşımından yana olmak, bunu açıkça propaganda etmek, Barzani miliyetçiliğinin etkilerini kırmak da o kadar görevdir.

Sıkıyönetime, provokasyonlara, gittikçe artan ulusal baskı ve teröre karşı güçlerimizi birleştirelim. Irkçılığa, şovenizme karşı savaşımı yükseltmek için beklenecek zaman yoktur. Bir söz vardır: "Düşman tozlu ayaklara, dost başa bakar". Sınıf savaşımının sertleştiği, ak ile karanın ortaya çıktığı günleri yaşıyoruz. Boğuşmalardan sıyrılmak, güçlerimizi birleştirmek zorundayız. Yeniden düşünmek, sorunları yeniden gözden geçirmek görevimizdir. Tüm olumsuzluklara karşın işçi sınıfı hareketi "güven" isteminde dost elini uzatıyor. Kürt devrimci demokratlarına düşen görev, işçi sınıfının uzattığı dost eli kavramaktır.

Birlikte savaş alanlarına!

Ulusal baskı ve ayrıcalığa karşı savaşımında ileri!

4

Devrimci Savaşımında Öznel ve Nesnelin Diyalektiği

Узгунтвасаіт by "Корреспондент"
с добрым уважением
K. Zarodov
1/x-1971

["Ürün" Yayınlarına savaşkan selamlarımla. K. ZARODOV - 1.9.1971]

- Tarih Bilimleri Doktoru Konstantin Zarodov'un **Devrimin Politik Ekonomisi** adlı kitabı, Sovyetler Birliği'nde Yabancı Diller Yayınevi'nce baskıya hazırlanıyor. Bu kitapta devrimci süreçte öznel ve nesnel etkenlerin diyalektiğine ayrılan bölümün yayınlarımız arasında yayımlanması isteğimizi, sayın yazar büyük bir incelleme onayladı ve bu bölümünü bize gönderdi.

Burjuva ideolojisinde ve propagandasında komünist partisinin stratejisinin özünü oluşturan devrimci ilkeyi karalama, gözden düşürme denemeleri büyük bir yer tutuyor. Bu ilkeyi, eko-

nomik gerçeklikleri küçümseyen ve politikaya "gereğinden fazla" gönül verişden kaynaklanan "voluntarist (iradeci) girişkenlik" olarak yorumlama çabaları büyük bir rol oynuyor.

Burada okurlara, Marksist-Leninist öğretinin devrimci savaşında öznel etkenin; yığınların, sınıfların, partilerin, ayrı ayrı kişilerin ve nesnel etkenin (ya da nesnel koşulların) rolüne ilişkin, geçmişteki ilkesel görüşlerini anımsatmak yerinde olur. Marksist-Leninistler, tarihi insanların, halkların, sınıfların yarattığını bilirler. Bununla birlikte, öznel etken her zaman nesnel ilişkilerin ve koşulların çerçevesinde eylemedir. Bu nesnel ilişki ve koşullar da insanların daha önceki eylemlerinin kristalize olmuş biçiminden başka bir şey değildir.

Marksist-Leninist bilim, öznel etkenin değişik tüm yanlarının, biçim ve çizgilerinin doğrudan nesnel koşullardan çıktığı görüşünü yadsır. Öznel etken, tarihsel pratiğin de en inandırıcı bir biçimde kanıtladığı gibi, göreceli olarak bağımsız bir gelişmeye sahiptir. Pratikte tarihsel sürecin nesnel ve öznel yanları, tek bir olgunun birbirini etkileyen öğeleridir.

Tarihte köklü dönüşümlerin olduğu dönemlerde, özellikle sosyalist devrim sırasında ve sosyalist devrimin utkusundan sonra öznel etken toplumsal ilişkiler alanındaki dönüşümlerde çözümlenici önem kazanır. Ama bu, öznel etkenin eylemi nesnel koşulların gelişmesine uygunsa olur. Örneğin, gerekli nesnel önkoşulların var olduğu durumlarda ayaklanmanın, devrimin başarısı öznel etkene, her şeyden önce onun politik olgunluğu ve bilinçliliği, kararlılığı ve iradesi, örgütlülüğü ve ezilen sınıfın devrimci partinin önderliğinde cesurca kararlar alma ve eyleme geçme yeteneği gibi niteliklerine bağlıdır.

Bilimsel sosyalizmin devrimci teorisinin bir çok kez pratikte sınanmış ve çoğunca bilinen ideleri kısaca böyle özetlenebilir. Bu teoriye saldıran antikomünizm ideologları, politik bakımdan ön yargılı olduğu çok açık olan bir savı; günümüz koşullarında bilimsel sosyalizm teorisine bağlı kalmanın gerçeklikten uzaklaşmak, yaşamın istemlerini gözönünde bulundurmamak, sosyalizm için savaşım koşullarını nesnel olarak değerlendirmek yerine, öznel görüşler ileri sürmek, voluntarist kararlar almak anlamına geldiği savını kanıtlamaya yönelik kanıtlardan bir sistem hazırlamışlardır. Düşmanlarımız, özellikle V. İ. Lenin'in görüşlerine saldırıyorlar.

Birincisi, bunlar Leninizm'i, devrimci partinin politik iradesine tam bir özgürlük tanıyan bir tür idealist sistem olarak göstermeye çalışıyorlar. FAC sosyal demokratlarının Vorwärts adlı haftalık gazetesinde, örneğin şöyle deniyor: «Leninizm ile Marks'ın öğretisi arasında açıkça görülen bir ayrılık vardır. Marks'ın öğretisine göre sosyalizm, sınıf savaşımının, tarihsel gelişmenin

kaçınılmaz bir üründür. Sosyalizmin işçi hareketine “dışardan” sokulması için hiçbir militan partiye gerek yoktur...”¹ Londra üniversitesi profesörlerinden P. Wiles’in, «Lenin, tarihi, proletaryanın öncüsüyle, yani kendi politik partisiyle, yani yanılmaz ilan edilen bir grup insanla özdeş kılmıştır»² yolundaki sözleri aynı motifi tekrarlamadır. İtalyan Sosyalist Partisi Politik Sekreteri B. Kraksi de, parti içinde aynı kanıda olan çok sayıda oydaşı gibi, «Lenin’in Marksizmi»ni... yalnızca «voluntarizm ve ekstremizm (aşırılık) pıhtısı»³ olarak görmektedir.

İkincisi, Leninizm’in Rusya koşullarına özgü olduğu yolunda bir tez özenle işleniyor. Örneğin, FAC sosyal demokratlarının haftalık gazetesindeki yukarda belirttiğimiz yazıda, «Lenin’in görüşleri, Marks tarafından değil, Rusya koşulları tarafından belirlenmiştir»⁴ deniyor. Ve bununla birlikte, Leninizm’in, Rusya’nın ekonomik gerikalmışlığını, sosyalizm için «hazır olmayışını» hesaba katmadığı, bunları görmezlikten geldiği kanıtlanmaya çalışılıyor. Bu görüşler, burjuva tarihçileri için çok tipiktir. Bu görüşleri, örneğin FAC’ndeki sosyal reformizmin tanınmış ideologlarından J. Braunthal, ısrarla propaganda etmeye çalışıyor. O, Rusya’daki toplumsal-ekonomik ilişkilerin kapitalist ilişkiler olmadığını belirtiyor ve bundan ötürü de «Rusya’da sosyalizmin utkusu için Marks’ın belirttiği gerekli maddesel, yani nesnel koşullar yoktu»⁵ diyor. Devamla, yazıda Lenin, «Rusya’da sosyalist toplum düzeni için maddesel koşulların olmadığını açık olarak görmüştür, fakat o “voluntarist”, “Blankist”, “Jakobenci” olduğu için devrimi zorlamıştır ...»⁶ deniliyor.

Burjuva ideologları, Lenin’in düşüncelerini kılavuz edinen ve bunun sonucunda kendi ülkelerinde sosyalist devrimlere öncülük eden komünist partilerinin konumlarında da aynı politik “voluntarizmi” buluyorlar. Örneğin, Kanadalı Rusya tarihi burjuva “uzmanlarından” J. Keep, şöyle diyor: «1917’de uygulanan Lenin’in devrimci stratejisinin Batı Avrupa ülkeleri komünistleri için önemi şu olmuştur: Bu strateji, bu ülkelerdeki komünistlerin eylemlerinde voluntarizmi körüklemiştir.»⁷

Günümüzde düşmanlarımızın Leninizm’e, komünistlere yönelttikleri en yeni, en modern, en gözde eleştiri deposu işte bun-

¹ Vorwärts, 27 Ocak 1977, s. 29.

² Survey, Summer/Autumm 1976, s. 158.

³ Socialist Affairs, Temmuz/Ağustos 1977, s. 88.

⁴ Vorwärts, 27 Ocak 1977, s. 29.

⁵ Bkz. J. Braunthal, “Marx und Gegenwart”, Zukunft, 1968, s. 8; Die Neue Gesellschaft, 1974, C. 1, s. 77.

⁶ J. Braunthal, Die Geschichte der Internationale, bd. 2. Hannover, 1963; s. 82, 105.

⁷ Bkz. J. Keep, The Bolshevnik Revolution. Prototype or Myth. The Anatomy of Communist Takeovers, New Haven, 1975, s. 60.

lardan oluşmaktadır. Ama ancak tarihi bilmeyenler bunlarda gerçekten yeni, orijinal bir şey görebilirler. Çünkü Leninizm'e, Bolşevik Partisi'ne, diğer ülkelerdeki Leninci devrimcilere karşı yirminci yüzyılın başından bu yana hep aynı şeyler ileri sürülmüştür. Bundan ötürü bu eleştirinin asılsızlığı yalnız teorik düşünceler temelinde değil, aynı zamanda tarihsel pratiğin ışığında da görülebilir.

Leninizm, teori ve pratiğinin oluşması döneminin başlangıcında bile, onun düşmanlarının Leninci ideler ile "Marksizm'in temel ilkeleri arasında kopukluk, ayrılık" olduğunu savladıklarını anımsayalım. Daha 1905 yılı başlarında, menşevik Martinov, örneğin şöyle diyordu: «Lenin, "sosyolojinin öznel ekolu" görüşünü, ... karşı yanı tarihsel idealizm olan Marks öncesi materyalizm görüşünü benimsemiştir.»⁸ Rusya'daki ve uluslararası hareketteki oportünistler, 1917 devrimci olaylarına öncelik eden tüm dönem boyunca Lenin'e ve bolşeviklere hep aynı yönde saldırdılar.

Şubat yengisinden sonra, Rusya'da başlayan devrimin toplumsal perspektifleri sorununun pratik olarak gündeme gelmesiyle, Leninizm ile oportünizm arasında ideolojik cepheleşmeyi hızlandıran sorunun politik önemi kat kat arttı. Bolşeviklerin, Lenin tarafından somut olarak hazırlanan politik doğrultusu, erkin işçi sınıfının, emekçilerin eline geçmesi, sosyalist devrim doğrultusuydu. Lenin'in partisine saldıran sınıfsal ve politik düşmanlarının gerekçelerinde merkez yeri, hemen hemen her zaman bolşeviklerin tutumunun "voluntarizm", "öznel keyfilik" olduğu, onların "partinin gücüyle", "bir grup insanla" devrim yapmaya çalıştıkları gibi savlar ahyordu. Lenin ve Leninciler, devrimci politikayı ülkenin ekonomik gerçeklerinden koparıyorlar diye suçlanıyorlardı.

G. Plehanov, Lenin'in Nisan Tezleri'ne yanıt olarak şunları yazdı: «Eğer bir ülkede kapitalizm en yüksek gelişme aşamasına erişip o ülkenin üretici güçlerinin gelişmesine engel olan duruma gelmediyse, kentli ve köylü işçileri, fakir köylüleri kapitalizmi alaşağı etmeye çağırarak saçmalaktır.»⁹ Menşevik basın bu sözleri haftalarca yineledi.

Rusya'nın politik arenasında sağ kanatta yer alan partilerin ileri gelenleri de menşeviklerin bu tezlerinden seve seve yararlanıyorlardı. 1917 yazında Geçici Hükümet'in memurlar aygıtı içinde ekonomik politikayla ilgili deklarasyonun tasarısı hazırlandı. Bu tasarımı Progresistler Partisi üyesi fabrikatör, bakan A. Konovalov'un yardımcısı ve onun arkadaşı olan, geçici olarak

⁸ A. Martinov, İki Diktatörlük, 1918, s. 9-10.

⁹ Edinstvo, 12 Nisan 1917, (Alıntı: G. V. Plehanov, Yurtta Bir yıl, C. 1, Paris, 1921, s. 28)

Ticaret ve Sanayi Bakanlığı işlerini yürüten V. Stepanov hazırladı. Bu belgede şöyle deniyordu: «Geçici Hükümet, varolan ekonomik düzenin şimdi ya da savaştan sonra yakın zamanlarda sosyalist düzenle değiştirilmesinin olanaksız olduğunu kesin olarak belirtiyor. Sosyalizm, güçlü bir genel örgütlülük temeline dayanmalıdır. Bu ise Rusya'da yoktur. Sosyalizm, tam olarak gelişmiş üretici güçlere dayanmalıdır. Rusya'da ise bunlardan gerektiği gibi yararlanmaya aslında daha başlanmamıştır.»¹⁰ Aynı görüşü temellendirme çalışmalarına burjuva ekonomik düşüncesinin büyük «yıldızları» sayılan Tugan-Baranovski, Bernatski, Zagorski de aktif katıldılar. Onlar, hep birlikte «Rusya'da sosyalizm için zaman daha erkendir»¹¹ sonucuna vardılar. Bir süre sonra Kadetler'in politik lideri P. Milükov tüm bu görüşleri, Leninizm'i «eleştirisi»nde genelleştirerek şunları yazdı: Lenin'in «kapalı ekonomiden çıkıp endüstriyel aşamaya girmemiş bir ülkede sosyalist devrim yapılmasını» istemesi, tamamen keyfi bir tutumdur¹² ve Lenin'in yönetiminde bolşevikler, «ülkede sosyalizm için gerekli ekonomik koşullar olmadığı halde onu zorla yerleştirmeye çalışıyorlar.»¹³

Tüm bunlardan görüldüğü gibi, burjuvazinin temsilcileri, «devrimci demokrasi» içinden çıkan reformistlerle kolayca ortak dil bulmuşlardır. Bu arada onların sermayenin sınıfsal çıkarlarını korumak için Marksizm'in «gerçek yüzü»nü açıklama gibi ilk bakışta kendi ideolojik görevlerine yabancı olan sorunların çözümüne enerjik bir biçimde sarıldıkları görülüyor. Yine aynı Milükov, eğer bolşevikler «gerçek Marksizm'in gerektirdiği gibi açık teorik görüşe sahip olsalardı, herhalde Ekim Devrimi de olmazdı»¹⁴ görüşünü ısrarla kanıtlamaya çalışıyordu. Onun kamısınca, Leninizm'in en büyük «eksikliği», onda «politika ve devrimci Blankizm'in ekonominin ve devrimci «bilimsellik»in üstünde olmasıydı.»¹⁵ Bilimsellikten, Milükov, sözümona Marksist teoriyi anlıyordu. Ama bir burjuva politikacısı olarak o, Marksizm'in bilimselliğini, ancak tırnak içinde kabul ediyordu. O, Leninizm gibi, Leninci dönem öncesi Marksizm'i de kabul etmiyordu. O, burjuvazinin politik amaçları için Lenin'i Marks'a karşı koymanın, Leninci idelerin, «Marksizm'den çok fazla ayrıldıkları ve artık

¹⁰ Rusya'da Büyük Ekim Sosyalist Devrimi Öngünlerinde Ekonomik Durum. Belgeler ve materyaller, C. 1, Moskova, 1957, s. 226.

¹¹ Birjevie vedomosti, 20 Nisan 1917; Ruskoe slovo, 3 Mayıs 1917; Den, 4 Mayıs 1917.

¹² P. N. Milükov, Rusya Dönüm Noktasında. Rus Devriminin Bolşevik Aşamaları, C. 1., Paris, 1927, s. 130.

¹³ Agy., s. 132.

¹⁴ Agy., s. 134.

¹⁵ Agy., s. 125.

bunların Marksist ideler sayılamıyacağı¹⁶ görünümü yaratmanın ne kadar önemli olduğunu anlamıştı.

Marksist-Leninist partinin teori ve pratiğine günümüzde yapılan saldırılarda, sürekli olarak günümüzün özel çizgileri olduğu ve bunların ışığında Leninizm'in sözümona "tarih tarafından aşılmış" bir öğreti haline geldiği ileri sürülüyor. Fakat okur, yukarıda geçmişe yaptığımız kısa geziden kolayca şu sonuca varacaktır: Yirminci yüzyılın son çeyreğinde Leninizm'in düşmanları, artık oldukça geride kalan öncellerinin sözlerini temcit pilavı gibi ısıtıp ısıtıp öne sürüyorlar. Bunlarla ilgili olarak biz birçok alıntı aktardık. Şimdi de Leninizm'in düşmanlarının görüşlerinin özünü inceleyelim.

Leninizm'in düşmanları, Leninizm'de politik öznelciliğin nesnel ekonomik gerçekleri hesaba katmanın önünde geldiğini savlıyorlar. Bu sav, yalnız teorik planda olsa bile, öznel etkenin genellikle tarihsel gelişmede ve özellikle de sosyalist devrimde rolü sorununun Marksist-Leninist açıdan nasıl çözüldüğüne bir kez daha değinmeyi gerektiriyor.

Sosyalist devrimde öznel etkenler sorununun her yönlü ve derinlemesine işlenmesi, Lenin'in Marksist teorinin gelişmesine yaptığı büyük katkının ayrılmaz bir parçasıdır. Ama Lenin hiç bir yerde ve hiç bir zaman maddesel ve ideal, nesnel ve öznel arasındaki bağıntıyla ilgili Marksizm için kesin gerçeklerin "gözden geçirilmesi", ya da "düzeltilmesi" gibi girişimde bulunmamıştır (Leninizm'in "eleştirici"leri, bunları suskunlukla geçiştirmeye çalışıyorlar). Bu sorunda Leninizm'in getirdiği yeni şey, devrimci dönüşümler sürecinde nesnel ve öznel etkenlerin çok yönlü etkileşmesinin karmaşık diyalektiğini açıklamak olmuştur. Bunu yaparken de Lenin, şunu belirtiyor: «Marksizm, tüm diğer sosyalist teorilerden nesnel durumların ve evrimin nesnel seyrinin çözümlenmesindeki tam bir bilimsel ölçütülük ile yığınların ve kuşkusuz ayrı ayrı kişilerin, grupların, örgütlerin ve şu ya da bu sınıfla ilişki kurma yollarını arayıp bulan, bunu başaran partilerin devrimci enerjilerinin, devrimci yaratıcılıklarının ve devrimci insiyatiflerinin öneminin en kesin bir biçimde tanınmasını en iyi bir biçimde birleştirmesiyle ayrılır.»¹⁷

Lenin tarafından yapılan bu diyalektik çözümleme, sosyalist devrimin nesnel koşullarının yalnızca maddesel, ekonomik, "altyapıyla" bağlı koşullarla sınırlanmadığını anlamamıza yardım ediyor. «Politikanın,» diyor Lenin, «şu ya da bu kişinin, ya da partinin iradesinden bağımsız, kendi nesnel mantığı vardır.»¹⁸

Lenin, nesnel nitelikli olgulara, yani çeşitli grupların, partilerin, hatta sınıfların iradesine bağlı olmayan olgular arasına yı-

¹⁶ Agy., s. 132.

¹⁷ V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, C. 16, s. 23.

¹⁸ V. İ. Lenin, Agy., C. 14, s. 190.

ğınların ruh halini, onların politik aktifliğinin yükselişini vb. katmaktadır. Kuşkusuz bu olgular, burjuva toplumunun sınıfsal yapısında ve ekonomisindeki antagonist çelişkilere dayanan maddesel temele oranla ikinci önemdedirler. Ama bu, onların öznel etken kategorisine geçirilmeleri gerektiği anlamına gelmez. Bunlar, kendi politik doğrultusunu belirleyen ve devrimden “yana” ya da devrime “karşı” tutum takınan kişilerin, partilerin, sınıfların mutlaka gözönünde bulundurmaları gereken nesnel gerçeklerdir.

Nesnellik, böylece, yalnız ekonomiye özgü bir ayrıcalık değildir. Politika alanında olduğu gibi, toplumsal psikoloji alanında da gelişen süreçler nesnel nitelik taşırlar... Marksist-Leninist bilim açık olarak gösteriyor ki, genellikle devrimci süreçte nesnel ile öznel arasındaki sınır oldukça değişkendir. Devrimin nesnel ön koşullarının olgunlaşması, onun öznel etkenlerinin oluşmasının en önemli koşullarından biridir. Ama bunun karşısı eğilim de, yani yığınların yüksek toplumsal-politik aktifliği koşullarında önce öznel alanda ortaya çıkan olguların hızla maddeselleşmesi, nesnelleşmesi olarak tanımlayabileceğimiz eğilim de son derece önemlidir. Daha Marks'ın «teori, yığınlar tarafından benimsenince maddesel güç olur»¹⁹ biçiminde genel olarak tanımladığı gerçeği, 1917 Ekim Devrimi'nden başlayarak yirminci yüzyılın tüm sosyalist devrimleri kanıtlamıştır.

Tüm bunlar gösteriyor ki, sosyalizm uğrunda devrimci savaşında, Lenin'in ekonomi karşısında politikaya öncelik tanınması, Leninizm'in “eleştiricileri”nin çıkardıkları gibi sonuçlar çıkarmaya, bunu nesnel gerçekleri küçümsemek ve politik “voluntarizm” için teorik temel sayma olarak görmeye gerekçe olamaz.

Devam edelim. Politikaya, onun nesnel yasallıklarına, ona etki yapan öznel etkenlere daha çok dikkat ayırmak, kapitalizmden sosyalizme devrimci yoldan geçiş sözkonusu olunca, ekonominin durumunun, gelişme düzeyinin ve yapısal özelliklerinin tüm önemini yitirdiği, bunların belirli bir zaman için olsun hesap dışı bırakılabileceği anlamına gelir mi? Yukarda da belirttiğimiz gibi Leninizm'in düşmanları, ona böyle bir tutumu yüklemeye ve Ekim Devrimi tarihine başvurarak kendi savlarını haklı göstermeye çalışıyorlar. Onlar, 1917'de Rusya'da Bolşevikler'in stratejisini örnek göstererek, Marksizm'i Leninizm'e karşı koymaya, Lenin'in ekonominin (herşeyi) belirleyici önemi olduğu yolundaki Marksist düşüncüyü “reddettiği”ni ve Leninci partinin yönetiminde yapılan devrimin “Marksist devrim olamayacağını” sözümona kanıtlamaya çabalıyorlar.

Devrimci işçi sınıfının düşmanları, bir zamanlar nasıl Bolşevikler'in Ekim Devrimi'ni yapmaya Marksist biçimde başlama-

¹⁹ K. Marks ve F. Engels, *Yapıtlar*, C. 1, s. 422.

dıklarını savladığıysalar, bugün de, sürekli olarak, Leninci Komünistlerin “Marksist biçimde hareket etmediklerini” savlamak için gerekçeleri nereden buluyorlar? Bizce onlar, Marksist öğretinin ekonomiye politika karşısında öncelik tanınmasını ilkel biçimde, Marksist olmayan bir biçimde, açıkça anti-Marksist bir biçimde yorumlayarak spekülasyon yapıyorlar.

Gerçekten de, “Marksizm’e göre” sosyalizmin, kapitalist ekonominin “dışardan” hiçbir politik karışma olmadan kendi gelişmesinin yasal sonucu olmalıdır diyenler, kapitalist ekonominin hangi yönünü ön plana çıkarıyorlar? Bunlar, genellikle üretici güçlerin gelişme düzeyini, ekonominin örgütsel ve üretici-teknik yapısını ve bununla belirlenen toplumsal yapının çizgilerini, ülkenin çalışabilir nüfusunun uzmanlaşma ve “kültür” düzeyini ön plana çıkarıyorlar. Kuşkusuz tüm bunlar ekonomi kavramında yer alırlar ve ekonomik yaşamın tüm elemanlarının sosyalist devrimin maddesel önkoşullarının oluşmasıyla ilişkisi vardır. Ama Marksist bilim, sosyalizmin nesnel ekonomik temelini hazırlanması kavramını yalnız maddesel etkenlerin gelişmesi olarak ele almamıştır. Marks’ın, «sermaye bir eşya değil, toplumun belirli bir tarihsel formasyonunda belirli toplumsal üretim ilişkisidir, ki bu eşyada simgelenir, ona özel toplumsal nitelik kazandırır»²⁰ diye vurgulamasından bu yana, bilimsel, gerçek Marksist politik ekonomi, kapitalist ekonomiyi çözümlenmede merkez yeri, onun temelini oluşturan üretim ilişkilerine vermiştir. Bu ilişkiler incelendiğinde, çözüm bekleyen temel sorunun, bu ilişkilerde yer alan ekonomik, sınıfsal çelişkilerin ne derece sertleştiği sorunu olduğu görülüyor.

Lenin, Bolşevik Partisi, işçi sınıfını, emekçileri Ekim Devrimi’ne çağırırken, Rusya’nın ABD ve birçok Batı Avrupa ülkesine oranla ekonomik bakımdan gerikalmışlığını görüyorlardı. Ama bu gerikalmışlık, hiç de Rusya’da sosyalist devrim için ekonomik ön koşulların olmadığı anlamına gelemezdi. Lenin’in şu ünlü «sosyalizm şimdi çağdaş kapitalizmin tüm pencerelerinden bize bakıyor, çağdaş kapitalizm temelinde ileriye doğru bir adım sayılan her köklü önlemede, pratik olarak, doğrudan doğruya sosyalizm beliriyor»²¹ sözleri, kapitalist ekonominin emperyalist gelişme aşamasında sermayenin egemenliğini sosyalist devrim yoluyla alaşağı etmek için nesnel koşullar yarattığını, bu açıdan Rusya ekonomisinin belirleyici niteliklerinin, onun gerikalmışlığına ve yapısal özelliklerine karşın, sosyalizme pratik olarak kolayca dönüş için ekonomik koşulların uygunluğuna tanıklık ettiğini gösteren derin Leninci çözümlenmeydi.

Bu koşullar yalnızca ve herşeyden önce üretimin gelişme düzeyiyle, üretilen endüstri ürünleri hacmiyle (bu bakımdan Rus-

²⁰ Bkz. K. Marks ve F. Engels, *Yapıtlar*, C. 25, s. 380-381.

²¹ V. İ. Lenin, *Tüm Yapıtlar*, C. 34, s. 193.

ya dünyada beşinci yeri alıyordu), genellikle teknik-üretim göstergeleriyle belirlenemez. Menşevikler, "sosyalizm için ekonomik temel yoktur" görüşlerini tamamen bunlar üzerine kurmuşlardı. Marksizm'in günümüzdeki burjuva ve reformist yorumcuları da, savlarını bu göstergelere dayandırıyorlar. Bu koşulları emperyalizm aşamasında kapitalist sistemin ekonomik ilişkilerindeki çelişkilerin boyutları ve sertliği kesin olarak belirler. Rusya'nın ekonomik bakımdan genel gerikalmışlığı, bu çelişkilerin sertleşmesine engel değildi; tam tersine, bunların sertleşmesine yardım ediyordu ve tekellerin egemenliği aşamasına, emperyalizm aşamasına yükselen kapitalist düzenin toplumsal, ekonomik alanlardaki uzlaşmaz çelişkileri dayanılmaz, kaba, sert nitelikler alıyordu.

Çağdaş burjuva ideologlarının Leninizm'in politik stratejisinin Rusya'da devrim için gerekli olan ekonomik koşulları gözönünde bulundurduğunu, ama bunu ülkenin ekonomik gerikalmışlığını eski erki alaşağı etmek için elverişli etken saydığı için yaptığı yolunda yaymaya çalıştıkları görüşler de doğru değildir. Günümüzde işte bu savlar basamak yapılarak, Leninizm'in "özellikle ekonomik bakımdan az gelişmiş toplumlar için geçerli bir doktrin" olduğu görüşü ileri sürülüyor. Ama Lenin, sosyalizm için savaşında ekonomik gerikalmışlığa ağırlık veren sözümona devrimcileri, sözümona komünistleri çok kez amansızca eleştirmiştir.

Bununla birlikte, toplumun sosyalist dönüşümler için olgunluk derecesinin belirlenmesinde yalnızca, ya da özellikle ekonominin üretim-teknik, örgütsel-yapısal niteliklerine dayanılırsa, sosyalizme geçiş için ekonomik önkoşulların olgunlaşmış olgunlaşmadığı sorusunun yanıtı her zaman olumsuz oluyor. Öte yandan sosyalizme geçiş için gerekli ekonomik koşulların sağlanması için üretim hacminin ne kadar olacağını, endüstri, tarım ve hizmetler alanlarındaki oranın, devlet-tekelci iyelik ile özel kapitalist iyelik arasındaki oranın nasıl olacağını kim saptayabilir? Eğer sorun böyle yüzeysel alınrsa, buna verilen her yanıt keyfi, vultarist olacaktır.

Aslında sosyalizm için gerekli nesnel ekonomik temeli gözönünde bulundurursak, bu, dünya çapında, genel tarihsel ölçüde kapitalist formasyonun son aşaması olan emperyalizm aşamasına girdiği zaman hazır olmuştur. Bundan ötürü, her toplumun kendi ekonomisini geliştirme yolunda sosyalist dönüşümlere başlamak için hazır olup olmadığıyla ilgili saptamalar yapılırken, herşeyden önce, ekonomide tekellerin egemenliğinin artmasıyla kapitalist ekonomi düzeninin sürekli sertleşen ana çelişkisi, yani emek ile sermaye arasındaki, üretimin toplumsal karakteri ile üretilen ürünlerin özel iyelik biçiminde benimsenmesi arasındaki çelişki temelinde boy atan sınıfsal, politik, ulusal ve diğer çelişkilerin niteliği, derinliği, sertliği mutlaka gözönünde bulundurulmalıdır.

1917 Rusyası, ekonomik gelişmesi bakımından hem o zaman için en ileri biçimlerin, hem de en gerikalmiş biçimlerin birarada yer aldığı ortamda yükselen toplumsal çelişkilerin merkeziydi. Burjuva ve reformist tarihçiler, çoğu kez Rusya'nın ekonomisinde emek ile sermaye arasındaki sınıfsal çelişki alanının çok küçük, çok dar olduğunu yazıyorlar. Bunu genellikle ekonomi içinde endüstri sektörünün payının görece olarak küçük olmasına dayanarak ileri sürüyorlar. Ama bu nicel gösterge, ekonomi içinde endüstri sektörünün en hızlı gelişen sektör olduğu ve büyük burjuvazinin ülkede fiilen egemen olduğu söz götürmez gerçeğini gözelemez. Tüm bu gelişmeler, kapitalist sistemin temel çelişkinin —üretim toplumsal karakteri ile üretilen ürünlerin özel iyelik biçiminde benimsenmesi arasındaki çelişkinin hızla tüm toplumun ekonomik yaşamının belirleyici etkeni, özü haline geldiğini gösteriyordu. Tekelci sermaye, ülkenin tüm sömürücü sınıflarını yanına çekiyor, etrafında birleştiriyordu. Öte yandan ülkenin tüm ezilen, sömürülen sınıfları, toplumsal katman ve grupları proletaryaya yaklaşıyordu. Devrimci yükselişler döneminde (1905 yılı, 1917 Şubatı) bunların artan deneyimi ve toplumsal içgüdüleri kendilerine ekonomik çıkarlarının işçi sınıfının çıkarlarıyla ortak olduğunu anlamalarına yardım ediyordu.

Tek sözle bolşevikler, Rusya'nın ekonomik gerçekliğinin ana yönlerini yalnız gözönünde bulundurmamakla kalmamışlar, devrimci politikalarında bunları çıkış noktası yapmışlardır. Uzlaşmacılar ve reformistler, sosyalizm için savaşında ekonomik koşulların önemini Bolşevikler'in yaptıkları gibi gerçek Marksist açıdan kavrayamıyorlardı. Temel sınıfsal çelişkilerin, tüm toplumsal çelişkilerin son derece sertleştiği ortamda, Lenin'in belirttiği gibi, geçmişi körikörüne yansımaya²², ülkeye, yeni koşullara yanıt vermeyen ve "genel ulusal çıkarlar" adındaki süslenmiş idealist şemalarına uygun olan politik çözümler dayatmaya çalışarak, dogmatikçe hareket edenler, Lenin ve Leninciler değil, kendileriydi. Lenin, menşevik Suhanov'un mektubuyla ilgili şunları yazıyor: «Bunların tümü kendilerini Marksist ilan ediyorlar, ama bunlar Marksizm'i son derece ukalaca yorumluyorlar. Bunlar Marksizm'de çözümleyici olanı; onun devrimci diyalektiğini hiç anlamamışlar.»²³

Bununla birlikte bu, onların politikasının ekonomiden kopuk, ekonomik temele dayanmadığı anlamına gelmez. Tam tersine, bu politika: "a"dan "z"ye kadar ekonomik determinizme dayanır, özü bakımından toplumun ekonomik sistemi içinde küçük burjuvazinin çelişkili durumunu yansıtır. Şubat yengisinden sonraki ilk aylarda, Es-Er'lerin * ve menşeviklerin politik tutumunu karak-

* Es-Er'ler (S-R): Sosyalist Devrimciler Ürün Yay.

²² Bkz. V. İ. Lenin, Agy., C. 45, s. 378.

²³ Agy.

terize ederek Lenin şöyle diyor: «Marksizm açısından narodnik ve menşevik yöneticilerin “uzlaşmacılığı” işçiye inanmaktan, güvenmekten korkan, kapitalistlerle ilişkilerinin kopacağından korkan küçükburjuvazinin kararsızlığının ortaya çıkışıdır.»²⁴ Başka bir yerde de şunları yazıyor: «Yaşamda küçükburjuvazi burjuvaziye bağlıdır, toplumsal üretimde yeri bakımından proletarya gibi değil işveren gibi yaşamakta, düşünme biçimi bakımından da burjuvaziye benzemektedir.»²⁵ İşte sorunun özü buradaydı. Bolşevikler'den ayrımlı olarak uzlaşmacılar, burjuva-demokratik devriminin sosyalist devrime yükselmesine karşı çıkıyorlardı. Onlar devrimin burjuvazinin egemenliğinin kurulmasıyla sona ermesi gerektiğini, bundan sonra doğrudan doğruya sosyalizme geçişin gerçekleşmesinden önce 30-40 yıl sürecek bir barışçı dönemin başlayacağını savlıyorlardı.

Oktobr Devrimi'nin deneyimi, Leninizm'in geçmişteki ve şimdiki düşmanlarının tüm uydurmalarına karşın şunu kanıtıyor: Bolşevikler'in sosyalist devrimle ilgili doğrultusu, yetkin bir biçimde hazırlanmış, yaşama geçirilmiş ve utkuyla sonuçlanmıştır, çünkü bir sürü neden arasında, Lenin'in partisi, ülkedeki ekonomik koşulların gerçek Marksist çözümlemesine dayanıyordu.

Öte yandan, sosyalist devrime aktif karşı konulmasını, ona karşı savaşım verilmesini savunan reformist politika da nesnel olarak Rusya'nın ekonomik gerçekliklerine dayanıyordu. Ama bu politika, ekonomik koşulları öznel olarak kavriyordu; bunları anlamıyordu ve çarpıtıyordu. Bundan ötürü bu politika, yasal olarak başarısızlığa uğradı.

Bugün kapitalist ülkeler komünist ve işçi partileri, devrimci stratejilerini hazırlarken, kapitalizmin genel ekonomik durumu, onun şimdiki gelişme aşamasında ayırt edici çizgileri, onun temel çelişkileri gibi sorunlara birincil önem veriyorlar. Marksist-Leninist partilerin böyle bir çözümleme sayesinde vardıkları başlıca sonuçlardan biri de şudur: Yirminci yüzyılda dünya kapitalizminin evrimi, Lenin'in, emperyalizmin kapitalist gelişmenin son aşaması, burjuva toplumuna özgü uzlaşmaz çelişkilerin son derece keskinleştiği ve sosyalizm için maddesel ön koşulların olgunlaştığı aşama olduğu görüşünü en inandırıcı biçimde kanıtlamıştır.

Komünist partileri ulusal ekonominin üretimsel, teknik, örgütsel ve yapısal özelliklerini gerektiği gibi gözönünde bulundurarak asıl ağırlığı toplumda ekonomik çıkarların çatışması temelinde gelişen çelişkilerin çözümlenmesine veriyorlar. Kapitalist ülkeler komünist partileri bugün ekonomik, toplumsal, politik ve tinsel yaşamın tüm alanlarında üretici güçlerin eriştiği gelişme düzeyi ile varlığını sürdüren üretim ilişkileri sistemi arasındaki,

²⁴ Agy., C. 32, s. 130.

²⁵ Agy., C. 31, s. 156.

üretimin hızla toplumsallaşması ile üretilen ürünlerin özel iyelik biçiminde benimsenmesi arasındaki çelişkilerin en sert, en keskin biçimde ortaya çıktıklarını belirtiyorlar.

Böylece, genel olarak, teori, Marksist-Leninistler'in, devrimci-komünistlerin dünkü ve bugünkü pratiği, uluslararası ve ulusal çapta toplumsal yaşamın toplumsal-ekonomik temelini nesnel gerçekliğini, üstelik herşeyden önce ve en başta üretim ilişkileri ve köklü sınıfsal çıkarlar gerçekliğini Marksist öğretinin temel ilkelerine tamamiyle uygun bir biçimde yansıtıyor.

"Yok canım, devrimci-Leninciler voluntarist değildir" gibi salt, "savunma" niteliğinde bir sonuca varmak uğruna, komünistlerin "voluntarist"liği yolundaki uydurmaları böylesine ayrıntılarıyla ele almaya ve açığa vurmaya değmez. Burada çıkarılacak sonuç atılgan, ileriye yönelik olmalıdır. Bunu şöyle belirtebiliriz: Marksist-Leninist olmak, her öznelci görüş ve konumun karşısına uzlaşmaz düşman olarak dikilmektir. Hiçkimse sosyalizmi bir bilim olarak ele almayı kutsal bir yasa sayan komünistler kadar voluntarizme karşı ardıcıl savaşçı olamaz.

Aslında, voluntarizme karşı savaş, devrimci işçi hareketi tarihinin, komünist partilerinin kurulup örgütlenmesi ve gelişmesinin, onların geçmişteki ve bugünkü ideolojik-politik yaşamının en önemli yönlerinden biridir.

Günümüzde isyancı devrimbazlık, zaman zaman dünyanın sosyalist olmayan kesiminde toplumsal yaşamın küçük bir olayı olarak ortaya çıksa da, kendini sürekli olarak terör eylemlerinde, gürültülü kampanyalarda gösteriyor. Son 15 yıl boyunca bu, zaman zaman önemli rol oynamıştır.

Goşist akımların pratiğinde somutlaşan voluntarizm, nesnel olarak burjuvazinin, tekellerin çıkarlarına yarayan ideolojik bir konum oluyor. Çok az ölçüde olsa da, sol kanatta herhangi bir akılsızca aşırılığın yeralması, sermayenin çıkarlarına tamamiyle uyuyor. Bu, egemen sınıfların işine, onlara, bir bütün olarak sol hareketi kamuoyunun gözünden düşürmede yardım etmekte, "kemeri sıkılamak", demokrasiyi kısıtlamak, varolan rejimlerde polisiye-totaliter yönetim yöntemlerine giden eğilimleri güçlendirmek için onların eline her zaman gerekçeler vermeye de yarıyor. Pekin yönetiminin birçok goşist grupların uluslararası dayanağı durumuna geldiği, bu grupların ideolojisinde ve politik pratiğindeki voluntarizmin ise, Maoizmde ek bir esin kaynağı bulunduğu olgusuna değinmemek olanaksızdır.

Yaşam gösteriyor ki, sermayenin egemenliğine karşı, toplumun sosyalist yoldan değiştirilmesi için devrimci savaşım sorunlarına yanaşmada, voluntarizm, "sol"daki isyancıların tekelinde değildir. Gerekeni titizlikle gözönünde tutma yerine, arzu edileni kabul etme yolundaki tipik voluntarist tutum, daha çok, devrimci yoldan sağa sapma sayılması gereken ideolojik-politik akımlar da doğuruyor.

Kanımızca, voluntarizmi yalnız isyancı devrimbazlıkla bağlı görmek doğru değildir. Çünkü, böyle bir şey, voluntarizmin toplumsal özünü önceden açıklığa kavuşturmadan, somut ideolojik ve politik olayları vurgulamak anlamına gelir. Oysa, Marksist-Leninist bilimin çoktan ve kesinlikle kanıtladığı gibi, voluntarizm küçükbujuva özlüdür. Küçükburjuvazinin emekle sermaye arasındaki durumu, onu sürekli olarak sınıfsal çelişkileri ve sınıf savaşımını yanlış kavramaya itiyor. Kimileri çıkış yolunu, sermayenin egemenlik dünyasını sözde bir vuruşta yıkabilecek dar bir devrimci grubun herşeyi yokeden, enerjik isyanında görüyor. Diğerleri de emekle sermaye arasındaki uyumsuzluğa en az kurban ve en az zararlı köklü çözüm getirmek için, iki tarafın kendine özgü sınıfsal çıkarlarından çok, bunları bir tek toplumun, bir tek ulusun parçaları olarak birleştiren çıkarların gözönünde tutulması yolundaki sürekli önlemler alınmasını savunuyor.

Birinci durumda, ortaya "kudurmuş küçükburjuva" tipi çıkıyor. İkinci durumda ise, gönlünü sınıf savaşımının kendisi rahatını kaçırmadan, esenlikle gelişmesi, umuduna kaptıran aynı küçükburjuvayı görüyoruz. Eğer aynı toplumsal kesimin bu iki temsilcisi birbirini anlamıyor, birbirinden nefret ediyorsa, bununla birbirlerini dışalamadıkları, ancak, bir o yana bir bu yana kayma, aşırılıklara düşme toplumsal-psikolojik normuyla beliren aynı "ara" katmana ait oldukları görülüyor.

Son zamanlarda, dünya devrimci hareketine katılanların toplumsal bileşiminin görülmemiş ölçülerde genişlemesiyle, bu hareket içinde böylesi küçükburjuva kökenli ve voluntarist renkli ideallerin ve görüşlerin daha geniş yayılması için ortam oluştu. Çoğu kez, bunların taşıyıcıları, hiç de devrimin amaçlarına ve ülkülerine düşman değillerdir. Tam tersine, bunlar, örneğin Rusya'daki Narodnikler gibi, bu amaçlar ve ülküler uğrunda tüm güçlerini vermeye hazırdır ve veriyorlar da. Ama onların felaketi, bu savaşımın acımasız mantığına uymak, onun nesnel yasalarını izlemek istemeyip, bu savaşım önceden önerdikleri koşullarda bizzat kendilerinin katılmayı denemelerindedir. Onların voluntarizmi de burada kendini gösteriyor.

Voluntarizm sorunu, böylece, günümüz devrimci hareketi için ciddi bir sorundur. Voluntaristlerin hataları çok pahalıya mal oluyor. Yaşam bunu sürekli anımsatıyor. 1970-1973 Şili devriminden çıkarılan dersleri çözümleyen Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri L. Corvalan, örneğin şunu belirtiyor: «Şili'de devrim süreci sırasındaki özel koşullar içinde, partinin, şu ya da bu çetin durumdan alınını aklıyla çıkmak için sarsılmaz bir kararlılığa sahip olması yetersizdi. Girişimcilik ve devrimcilik kararlılık, çok büyük, hatta yaşamsal önem taşısa da, ancak somut nesnel koşullar hesaba katılınca geçerlidir. Bunun tersi durumda volunta-

rizme, dilediğini gerçekmiş gibi gösterme eğilimine kayma tehlikesi vardır...»²⁶

Voluntarizm sorununun teorik özü, eninde sonunda, devrimin nesnel yasalarına karşı tutum sorununda somutlaşıyor. Voluntarizm, bu yasaları reddetmekten, dileklerle, keyfi savlarla "modeller"le değiştirmekten başka bir şey değildir. Bu bakımdan voluntarizm, ütopyanın kan kardeşidir.

²⁶ Devrimin 1.000 günü. ŞKP yöneticileri, Şili olaylarının dersleri üstüne. Prag 1978. s. 164 (Türkçesi için bkz. BSS, Ocak 1978, s. 35.)

5

Komünistlerin Gözüyle Günümüz Dünyası

Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisi baş redaktörü K. Zarodov'la söyleşi.

- "Thakurova 3, Prag 6, Çekoslovakya". Hergün posta, onlarca ülkeden bu adrese paketler dolusu mektup, gazete, kitap ve belge getiriyor. Her ay bu binada dünyanın dört bir yanından yüzbinlerce insanın okuduğu, dünya komünist ve işçi partileri dergisinin yeni sayısı hazırlanıyor. 20 yılı aşkın bir süredir burada, **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisinin uluslararası redaksiyonu çalışıyor. Bu derginin uğrunda çalıştığı dava, dünyamızda tüm ilerici insanlığın çıkarlarını, umutlarını içeriyor. Derginin sayfalarında ele alınan konular, kendi ülkesinin ve dünyanın yazgısı ile ilgilenen, düşünen hiç bir insanı kayıtsız bırakamaz.

Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisi baş redaktörü Konstantin Zarodov sorularımızı şöyle yanıtladı :

- **Soru :** Dünyada, günümüzde ekonomik, politik ve ideolojik sorunları ele alan sayısız yayınlar çıkıyor. İnsanlık gerçek bir enformasyon patlaması yaşıyor. Bu enformasyon okyanusunda **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisi nasıl bir yer alıyor, dergi hangi özellikleri taşıyor?

- **Yanıt :** Birincisi, bu, komünistlerin bir dergisidir ve komünist hareket günümüz dünyasının toplumsal yaşamında özel bir rol oynar.

Elbette komünist ve işçi partilerinin bizim gibi, aynı konulara eğilen birçok ulusal yayın organları vardır. Bizim dergimizin özelliği, değişik ülkelerden komünistlerin uluslararası ortak çalışmasıyla hazırlanması ve bütün sorunların burada kolektif olarak kararlaştırılmasıdır. Sonra, dergi, yazarları aracılığıyla bir

çok dilden konuşan, dev bir okur yığınının çağımızın toplumsal politik yaşamının nabız atışını duyuruyor, uluslararası işçi sınıfının ve onun komünist öncülerinin savaş deneyimlerini aktarıyor, yaşamın devrimci güçlerin önüne koyduğu yeni, karmaşık sorunlara yanıtlar getiriyor. Toplumsal-politik yaşamın uluslararasılaşması, insanların kendi ülkelerinden çok çok uzaklarda olup biten olaylara, süreçlere duydukları ilgiyi artırıyor. Ama bu olayların ve süreçlerin doğru kavranılması, özümsemesi, ancak kolektif, yaratıcı, Marksist-Leninist bir düşüncenin ışığında olanaklıdır.

Derginin bir başka özelliği de, onun uluslararası komünist hareket içinde aldığı yerdir. Çok iyi bilindiği gibi, hareketimizin içinde yönetici bir merkez yoktur. Böylelikle dergi de komünistlerin herhangi bir uluslararası örgütünün yönlendirici organı değildir. Dergi, komünist ve işçi partilerinin gönüllü olarak devrimci teori ve pratiğin sorunları üstüne görüş ve enformasyon değiş tokuşu için yarattıkları kolektif bir kürsüdür.

Benim görüşüme göre, bunlar, dergimizi dünyada başka benzeri olmayan bir yayın organı durumuna getiren özelliklerdir. Şöyle söylemek doğru olur: **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisi, 90 kadar kardeş partiden yönetici kişilerin, dünya komünistlerinin görüşlerini birinci elden yansıtır.

• **Soru :** Redaksiyon çok geniş kapsamlı konularla ve dergiye katkıda bulunan yazarların değişik görüşleriyle karşı karşıya. Bu durumda belirli bir yapıyı ve ortak bir çizgiyi korumak için çalışma nasıl örgütleniyor.

• **Yanıt :** Gerçekten de devrimci savaşımın yürütücüleri arasında ve komünist hareket içinde şu ya da bu sorun üstüne değişik görüşler vardır. Bu da doğaldır. Uluslararası devrimci süreç çok karmaşık, çok yönlü bir görüntüdür. Dergi, değişik partilerin deneyimlerini yansıtırken, değişik görüşleri ve yargıları da yansıtır. Ama şunu söyleyelim: Eğer çalışmalarımız süresince tek tek zorluklar ortaya çıkarsa —ki bu her uluslararası yayın organının pratiğinde kaçınılmazdır— bunlar her zaman demokratik olarak, arkadaşça bir tartışmanın temelinde aşıyor.

Redaksiyonun çalışması için her bir partinin görüşüne saygı duymak yasallıktır. Derginin bütün ortak organlarının —dergideki bütün parti temsilcilerinin katıldığı redaksiyon konseyinin, redaksiyon kurulunun, bölgesel ve teorik sorun komisyonlarının— tüm çalışması, onaylanan yönetmelik kurallarının sıkı sıkıya uygulanmasıyla yürütülür. İşte dergi yönetiminin bu arkadaşça üslûbu, görüşler uyuşmasa bile karşılıklı anlaşmaya varılmasına, karşılıklı onaylanabilir çözümler bulunmasına yardımcı olur.

Redaksiyonun yıllık planları ve sürekli çalışma planları da bu biçimde kolektif olarak hazırlanır ve onaylanır. Genel çizgiye gelince, bu, komünist ve işçi partilerinin derginin çalışması üstü-

ne yaptıkları uluslararası danışma toplantılarında saptanır ve somutlaştırılır. Bu toplantılar, genellikle 2 ya da 3 yılda bir yapılır. 75 kardeş parti temsilcisinin katıldığı böylesi son toplantı, Prag'da 1977 Nisanında yapıldı.

Redaksiyonun çalışması böyle örgütleniyor. Yayınlar gelince, derginin her bir sayısında yer alan yazılarda değişik görüşaçıların karşı karşıya konduğu görülebilir. Her yazı, **Barış ve Sosyalizm Sorunları** dergisini ortaklaşa çıkaran partilerin kararlaştırdığı gibi, bütün temsilcilerin görüşlerini, olabilen en geniş ölçüde gözönünde tutarak kararlaştırılır. Temsilciler, redaksiyon konseyinin her oturumunda görüşlerini serbestçe söyleyebilir ve savunabilirler.

• **Soru :** Derginin çalışmasında, onun sayfalarında yansımayan bir yön mü oluyor; görüşlerin çatışması, tartışmalar gibi?

• **Yanıt :** Hayır, hayır. Dergi gizli bir çalışma yapmıyor. Ama eğer görüşlerin arkadaşça tartışılmasını, teorik tartışmaları soruyorsanız, elbette bu olmadan redaksiyonumuz olamaz. Dahası, bilimsel teorik konferansları, sempozyumları, görüş değişimlerini, yuvarlak masa konuşmalarını ve araştırma gruplarının oturumlarını dergi çalışmasının en karakteristik biçimlerinden biri olarak gösterebilirim.

Kardeş partiler, kolektif çalışmanın bu biçimine büyük bir önem veriyor. Yalnızca son yıllarda, dergi, Prag'da ya da kardeş partilerin merkez komiteleriyle ortaklaşa Bulgaristan'da, Macaristan'da, İsviçre'de, Hindistan'da, Federal Almanya'da, Avusturya'da ve öteki ülkelerde böylesi arkadaşça tartışmalar yapmıştır.

Kardeş partilerin tartışmalara böylesi önem vermesi Marksist-Leninist öğretinin yaratıcı ruhunu, komünistlerin gerçeğe yaklaşma, sürekli olarak değişen ve giderek karmaşıklaşan koşullara uygun olarak teorimizin saptamalarını somutlaştırma yönündeki sürekli çabalarını yansıtır. Yaratıcı, arkadaşça bir tartışmada, ele alınan, çoğu kez çok güncel olan sorunların çözümüne ortak bir yaklaşım oluşturulur. Örnek olarak şu konulardaki tartışmaları verebilirim: "Sosyalizmin ve komünizmin kuruluşu ve dünyadaki gelişme", "toplumun devrimci dönüşüm döneminde ekonomi ve politikanın diyalektiği", "devrim ve demokrasi", "proletarya enternasyonalizminin güncelliği", ve başkaları gibi. Çoğu kez yalnızca komünistlerin değil, sosyal demokratların, hıristiyan demokratların, bilim adamlarının ve değişik görüşlerden kamuoyunda tanınmış kişilerin katıldığı ve bu daha bir çok sorunlar üstüne tartışmalar, katılanlar değişik görüşlerde birbirinden ayrılan ve kimi zaman birbirine ters düşen görüşlerde olsalar bile, derginin sayfalarında arkadaşça bir tartışmanın yapılabileceğini ve karşılıklı anlaşmalar sağlanabileceğini gösteriyor. Bu tartışmaların belgeleri, dergide geniş olarak yayımlanıyor ve böylelikle okurların açıklanan görüşlere bir tutum alma olanakları sağlanıyor.

Sanıyorum ki şunu söylemekle yanılmış olmayacağım: Der-
gideki yazıların güncelliği, redaksiyonun dünya komünist hareke-
tinin ortak çıkarlarını, amaçlarını korumak ve günümüzde top-
lumsal gelişmenin ortaya attığı yeni sorunların ele alınmasında
ideolojik karşıtlarımızdan daha önce davranmak yolundaki sü-
rekli çabası, okuyucularımızın dergimize duydukları ilgiyi artırıyor,
komünist ve işçi partilerinin dergide temsil edilmelerini genişletiyor.
Bir kaç sayı verelim. Dergi 1958 yılında kurulduğu zaman,
18 parti çalışmalarına katılıyordu. Günümüzde parti temsilcilerinin
sayısı 58'e çıkmıştır. Ayrıca değişik biçimlerde, daha 20
komünist ve işçi partisiyle, bunun yanı sıra devrimci demokratik
ve ulusal kurtuluş hareketleriyle, örgütleriyle sıkı ilişkiler vardır.
Dergi, başlangıçta 19 dilde çıkarken, şimdi 36 dilde yayımlanıyor.
Kuruluşunun ilk yıllarında dergi, 80 ülkede dağıtılıyordu.
Şimdi 145 ülkede okunuyor.

• **Soru :** Birçok okuyucumuz dergiye nasıl abone olabileceklerini soruyorlar.

• **Yanıt :** Türkçe baskımıza şu adresten abone olabilirsiniz :
"Barış ve Sosyalizm Sorunları, PK. 41, Sirkeci-İstanbul". Eğer başka dilde yayımlanan baskılarla ilgileniyorsanız, onları, doğrudan "Barış ve Sosyalizm Uluslararası yayınevi, Thakurova 3, Prag 6, Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti"nden isteyebilirsiniz.

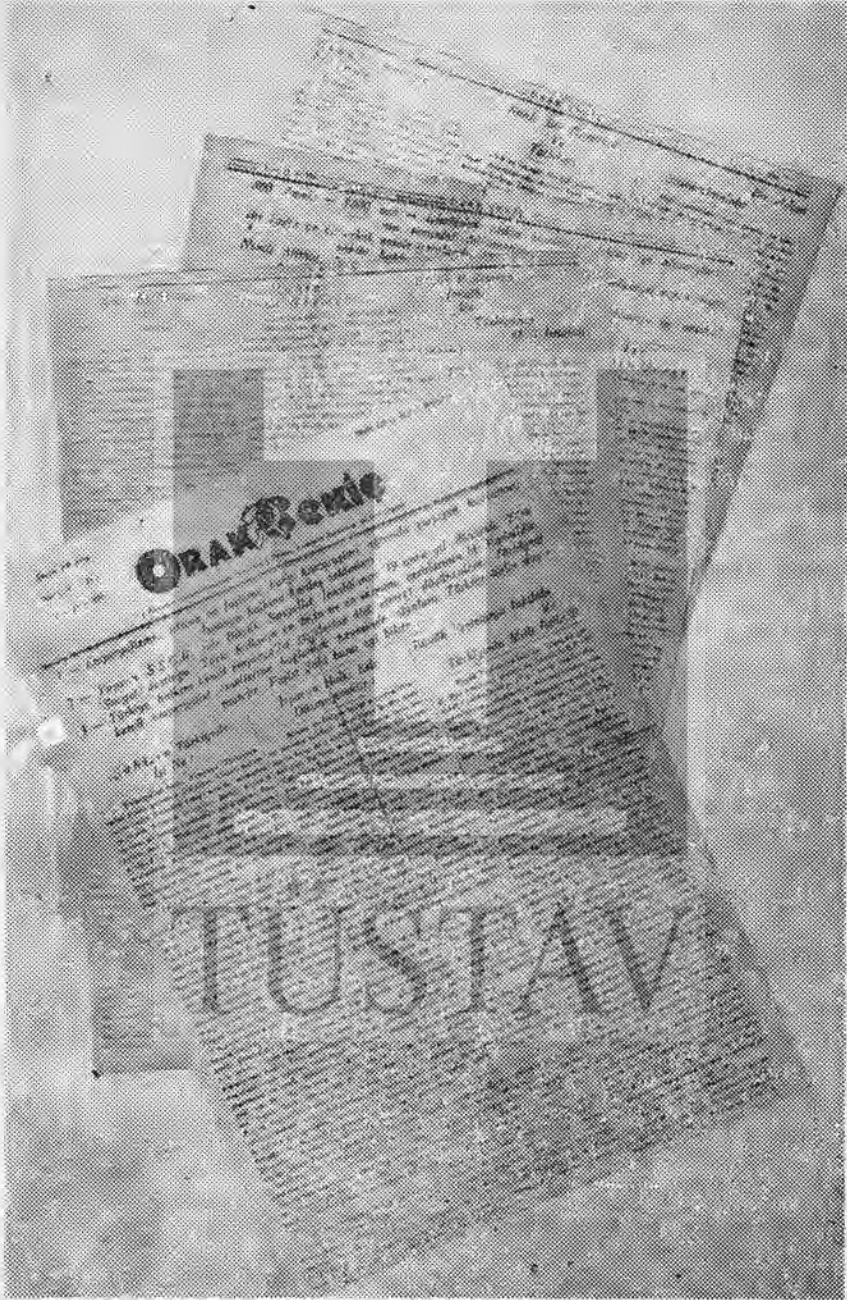
6

Bir Belge

- TKP'nin Merkez Yayın Organı **Orak Çekic**'in Büyük Ekim Devrimi'nin 19. yıldönümü günü yayımlanmış 7 Kasım 1936 tarihli sayısının tam metnini aşağıda sunuyoruz. **Orak Çekic**'in birinci sayfasının sağ üst köşesinde "Bütün Dünya İşçileri Birleşiniz" belgisi bulunuyor. Sol üst köşede ise "sayısı 100 para", "sayı (12-21)" ve "7-11-936" yazılı. Başlığın altında "İKomünist Enternasyonalinin Seksiyonul Türkiye Komünist Partisinin Merkezi Organi" başlığı yer alıyor.

■ "Ş A H T"İN TÜRKİYE'DE İŞİ NE!

Emperyalist faşist Almanya Türkiyeye nüfuz etmek gayretile didiniyor. Onlar, nüfuzlarını başta iktisaden arkası sıra da siyaseten ve harsen yapmak istiyorlar. Bunu, sistemli ve sinsî bir tarzda yürütmeğe çalışıyorlar. Son aylara bakın. Türkiyeden "pamuk mübayaasında" (!) bulunmak için gelen heyet. Bunun arkasından, Alman matbuat bürosu şefinin Türkiyeyi ziyareti. Derken, onun peşi sıra Emden mektep gemisi İstanbul limanına dam-

ladı. Hop, bunların arkasından Alman iktisad nazırı Şaht Ankara'ya geliyor.

Türk milleti dost sever ve misafirperverdir. Fakat onun sevdiği devletler ve candan kabul ettiği misafirler Türkiyenin milli

istiklaline göz dikmemiş olanlarıdır. Türk milletini kendi emperyalist gayelerine alet etmek isteyenlere, Türkiyeyi bir sömürge gibi emmek ve bu maksatla da memleketimizi siyaseten ve iktisaden kendilerine bağlamak hevesinde olanlara Türkiye halkı dost değil düşmandır. Bu gibilere misafirperverlik gösteremez.

İlk gelenlerin vazifeleri matbuatta ve efkariumumiyede yer hazırlamak. Şaht'ın göreceği işlere sondaj yapmaktı. Kör değiliz. Alman faşistlerinin Türkiyede kendilerine para ile uşaklar tedarik ettiklerini görmeyecek kadar budala değiliz. Nah, işte önümüzde "Türkişepost" gazetesinin başında bulunan Muzaffer adlı adam. Alman faşistlerinin bu ajanı, Türkişeposttan başka, Türk gazetelerinde Alman faşistleri lehine yazılar yazdırıyor. Yazısına, gazetesine ve hatta muharririne göre, beher yazı için, 30-40 lira para veriliyor. Maalesef, bugün Türk matbuatında 20-30 liraya Alman faşizminin hesabına yazı yazacak uşak ruhlu kimseler vardır. Alman faşistleri bunları satın almak yollarını bulabiliyorlar. Alman faşistleri bol keseden bu paraları ne diye dağıtıyorlar? Paraları okadar bol da harcayacak yer mi bulamıyorlar? Gayet basit. Türkiyeye nüfuz etmek için! Onların Emdeni sularımızı şatafatla ne diye ziyaret etti? Umumi Harpte ölen Alman askerlerinin kemikleri mezarlarından çıkarılıp ne diye teşhir edildi? Gayet aşikar. Türkiyede kendilerine sempati yaratmak için!

Alman milletini açlığa mahkum eden Hitlerciler; Türkiye ihracatının % 60'ı Almanyayadır ve ithalatının % 50'si Almanyadandır, binaenaleyh bu suretle biz nüfuzumuzu Türkiyeye geçiririz sevdasına hiç kapılmasınlar. Hele, üç beş soysuzu satın almakla kendilerine destek yarattıklarına hiç güvenmesinler. Biz bunları halka teşhir edeceğiz, onlara içimizde nefes aldırmayacağız. Harp kundakçısı, barış düşmanı ve yad ülkeleri esir etmek isteyen Alman faşistleri şunu iyi bilmelidirler:

Kara sultanlığın yerinde yellere esiyor. Türkiye "Enverland" dediğiniz ülke değildir. Eğer onlar "herşeyin üstünde" Alman emperyalizminin soyguncu emellerini görüyorlarsa, buna karşı biz de HERŞEYİN ÜSTÜNDE MİLLİ İSTİKLALİMİZİ görüyoruz. Bu İstiklal topyekündür: sosyaldır, siyasaldır, ekonomiktir, kültürel-dir!

■ İSPANYA HALKI ESİR DÜŞMEYECEKTİR!

Alman ve İtalyan faşist emperyalistlerine satılmış mürteci generallerin ücretli ordularına karşı dört aydanberi İspanya halkı harbediyor. Bu harp milli-inkılapçı bir harptir. Kahraman İspanya halkı kurtuluş için savaşıyor. Faşist isyancılarının üstün gelmesi demek, İspanya'nın iktisaden, siyaseten ve kültürce sönüşü; onun müstakil bir devlet olarak sukutu, memleket halkının Alman ve İtalyan emperyalizmine esir oluşu demektir.

Kahraman İspanya halkı Madrit varoşlarında yalnız, hem aldatılmış ve hem de zor kuvvetile öne sürülmüş Fas askerleriyle boğuşmuyor; o yalnız Franko'nun soysuz lejyonlarıyla vuruşmuyor. Kadın-erkek kahraman İspanyol milisleri İtalyan tanklarına, Alman tayyarelerine, İtalyan topçularına, Alman zabitlerine karşı da hârb ediyorlar. Bütün dünya faşistleri, hele Alman ve İtalyan faşistleri asilere her yardımı yapıyorlar. Onlara boğucu gazlar, yakıcı ve yıkıcı bombalar gönderiyorlar. İspanyayı yıkıyorlar, İspanya halkını kana boğuyorlar.

Buna karşılık, en başta Sovyetler dünyası olmak üzere, bütün ülkelerin proleterleri ve emekçi halk kitleleri İspanya çocuklarına, İspanya kadınlarına ve milislerine yiyecek, giyecek ve para yardımı yapıyorlar. Çünkü,

«İspanyanın faşist reaksiyonerlerin ezgisinden kurtulması yalnız İspanyolların kendi davaları değil, ileri ve müterakki insanlığın müşterek davasıdır.» (Stalin)

“İleri ve müterakki insanlığa” biz de dahiliz. Yabancı esaretin ve ona karşı savaşın ne demek olduğunu Türkiye halkı çok iyi bilir. Biz bu savaşın ateşinden geçtik. İspanya halkının kurtuluş uğrunda savaşlarına biz de elimizden gelen maddi ve manevi yardımı gösterelim.

■ BÜYÜK PROLETARYA İNKILABI VE TÜRKİYENİN MİLLİ İSTİKLÂLİ

Büyük Proletarya İnkılabı 19 yaşına girdi. Rus ameleleri başlarında büyük LENİN olduğu halde bundan 19 yıl evvel kendi istismarcılarının, ezicilerinin hakimiyetlerine son verdiler. Dünyada ilk proletarya devletini kurdular. Kapitalistlerin, patronların, büyük toprak sahiplerinin esiri olan Rus amelesi ve köylüsü memleketin hakimi ve devletin amiri oldu.

Emperyalist devletler, şahlanan Rus amele ve köylüsünün bu inkılabını boğmak için ellerinden gelen herşeyi yaptılar. Rusyaya müsallâh ordular gönderdiler, mürteci generalları silahlandırdılar. Fakat bütün bu saldırışlar amelelerin ve köylülerin kahramanca müdafaaları karşısında kırıldı. Katî zaferden sonra bile emperyalistler Sovyetlere saldırmak için, provokasyonlar tertibinden bir an geri durmadılar. Sosyalizmin iç düşmanlarını, bugün faşizmin uşaklığına kadar inen Troçkistleri kıskırttılar. Rus amele ve köylüsüne, cihan harbinin ve uzun vatandaş savaşlarının yıkıcı yılları içinden çıkmış harap ve geri bir ülke kalmıştı. Fakat onlar, büyük Leninin ve Stalinin rehberliğinde bütün bu güçlükleri yendiler ve geçen bu 19 yıl zarfında insanlık tarihinde misli-ne tesadüf edilmeyen harikalar yarattılar. Dünya kapitalizmi, işsizlik, açlık ve sefalet içinde yüzen halk kitlelerini istismarın ve faşizmin barbarlığı altında inletirken Sovyet amele ve köylüleri şen ve mesut bir hayat yaratmış bulunuyorlar. Dünyanın altında

birini teşkil eden muazzam memleket az bir zaman içinde en ileri memleketler sırasına girdi. İnkılâp yalnız milyonların hayat şartlarını değil, onların ruhlarını da değiştirdi. İnsanlığın en yüksek dimağlarında yıllarca yaşayan ideal bir hakikat oldu. Amele sınıfının, uğrunda mücadele ettiği, can verdiği S o s y a l i z m yenilmez ve geri dönmez bir surette muzaffer oldu.

Dünyanın en reaksiyoner kuvvetleri, emekçi kitlelerini daha fazla soymak için bütün canavarlıklarını seferber etmiş buldukları bu devrede Sosyalizm memleketi insanlığın yegâne ümit ve emeli olarak parlıyor. YENİ STALİN ANA YASASI, faşizmin hünhar despotizmi karşısında Sovyet demokrasisinin bir abidesi şeklinde yükseliyor.

Faşizm harbe hazırlanıyor. Zayıf milletlerin üzerine çullamak için bahaneler icad ediyor; bu maksatla kanlı ve mürteci isyanlarına kundakçılığını yapıyor.

Habeş milleti bu azgın vahşetin kurbanı oldu. İspanya halkı bu yüzden kan döküyor.

Sovyetler Birliği zayıf milletlerin biricik müdafiidir. O, insanlığı yeni bir cihan harbinden kurtarmak, milletlerin boğazlaşmasının önüne geçmek için herşeyi yapıyor. Barışın taksim kabul etmezliği prensibi etrafında bütün barış sever hükümetleri toplayarak barışın korunması ve teşkilâtlandırılması işine önyak oluyor. Alman faşistlerinin ve Japon emperyalizminin bütün provokasyonları, hazırlıkları, barışa ve Sovyetlere karşı çevirilmiş bulunuyor. Fakat, Sovyetler Birliği, onun yenilmez Kızıl Ordusu ve nihayet Sovyetler Birliğini yüreklerinde yaşatan dünya emekçileri sosyalizmin müdafaası için düşmanlarının tasavvur ettiklerinden çok daha kuvvetli bulunuyorlar. Hudutları amele ve kolhozcu kızıl askerler tarafından beklenen, dünya emekçilerinin, ezilen milletlerin ve bütün namuslu insanların ümitlerini taşıyan Sovyetler Birliği amelesini ve köylüsü büyük STALİN'in ve onun şanlı partisinin önderliği altında her gün yeni zafer kazanıyor, yeni bir mucize yaratıyor.

Sovyetler Birliği ta ilk günlerinden beri ezilen milletlerin hamisi ve onların kurtuluş hareketlerinin; savaşlarının en samimi bir yardımcıdır. O, zayıf milletlerin milli istiklallerini korumakta yenilmez bir kuvvet olarak emperyalistlerin karşısına dikilmiş bulunuyor. Bunun en parlak misâli, gerek kurtuluş savaşında ve gerek ondan sonra Türkiye'ye gösterdiği yardımlardır. Emperyalistlerin kudurgan ordularına göğüs geren biz inkılâpçı Türk halkına elini ilk uzatan Sovyet amelesini ve onun hükümeti oldu. Kurtuluş savaşını zafere ulaştırmamızda bu yardımın ne kat'i bir rol oynadığını herkes bilir. Ve Türk milleti bunu hiç bir zaman unutmaz. Sovyetlerin bu yardımı, zaferimizin kazanılmasıyla sona ermedi. Bu yardım hâlâ devam ediyor. Milli istiklâle gerek hariçten ve dahilden yapılan süikastlarla mücadelede biz Sovyetlerin her zaman yardım ve müzaheretini gördük. Millî istiklâlin iktisa-

di temellerini kurmak ve memleketi sanayileştirmek hususunda atılan adımlar Sovyetler Birliğinin yardımı ile genişletildi ve kolaylaştırıldı. Emperyalistlerin aç ve soyguncu tekliflerine karşı onlar bize uzun vadeli ve faizsiz kredi ile para verdiler. Bize fabrikalar kurdular.

Türkiyenin beynelmilel siyasetteki rolünün ve ehemmiyetinin büyümesine Sovyetler bütün gayretleriyle yardım ettiler. Bu sayede bugün bu temin edilmiş bulunuyor. Sovyetler Birliği bizim millî istiklâlimizin en sağlam ve en sadık müdafiidir ve Türk milleti Sovyetler Birliğinin en candan dostudur. Emperyalistlerin karşısında o, kendi millî istiklâlinin emniyetini aynı zamanda böyle büyük ve samimi bir dosta malik bulunmasında hissediyor.

Türkiye hükümetinin Sovyetlerle olan dostluk münasebeti Türk halkının en derin ve en samimi arzularının bir ifadesidir. Bu münasebet her sahada derinleşmeli ve genişlemelidir.

■ MİLLÎ İSTİKLÂLİMİZ VE GENÇLİK

Memleketin yarını, millî istiklâlin sağlamlaştırılması için bugünün en mühim vazifelerinden biri de gençliğin terbiyesi işidir. Onbeş sene evvel silâh kuvvetile yabancılardan temizlenen bu memleketin yarını bugünün çocuklarına nişanlıdır. Memlekete saldırmağa cesaret edecek düşmanlara karşı göğüs gelecek onlardır. Onlar nasıl ve hangi ruhta yetiştirilmeli? Evvelâ, memleketin geçmişinden alınan tecrübeleri göz önünde bulundurmak, onun bugünkü ihtiyaçlarına bakmak gerektir. Gençliğin terbiyesi işi, yalnız gösterilen kahramanlıkları, kazanılan zaferi ve elde edilen muvaffakiyetleri değil, aynı zamanda da memleketin noksanlarını, ihtiyaçlarını ve düşmanlarını ona göstermek ve tanıtmak lazımdır.

Memleketin daha bir sürü ihtiyaçları var; yapılması lâzım gelen daha bir sürü işler var. Fakat, bütün bunları yapabilmemiz için, her şeyden evvel millî istiklâlimizden emin olmamız ve onu emniyet altına almamız şarttır. Millî istiklâl her işin başıdır.! Binaenaleyh, gençliğin terbiyesi işinde ana halkayı o teşkil etmelidir. Dünya her gün harbe bir az daha yaklaşıyor. Yabancı ülkeler fethini bir din gibi gençliğe telkine çalışan faşist emperyalizm harbe hazırlanıyor. Hedeflerinin başında bizim Türkiye-miz olduğunu unutmayalım. Bizim için, Türkiyenin artık emperyalizm tehlikesinden kurtulmuş bir memleket olduğunu düşünmek tehlikelidir. Bilmek lazım ki, müstemleke diye haykıran emperyalistlerin hazırlıkları aynı zamanda da bizim millî istiklâlimize karşıdır.

Emperyalistler bir taraftan da iktisadî yollarla ve alttan alta memleketimize sokulmağa gayret ediyorlar. Onlar, İspanyada yaptıkları gibi bizde de mürteci unsurları, derebey artıklarını ayaklandırmak suretile memleketi kan ve ateşe boğmak için fır-

sat kolluyorlar. Matbuatta, devlet teşkilâtlarında ve kültür müesseselerinde adamlar kazanmak, satın almak suretile bizi içimizden vurmağa; gençliği zehirlemeğe, millî istiklâl sevgisini söndürmeğe çalışıyorlar. Bir kelime ile, faşist emperyalistler hem dışarımızda, hem içerimizde bize karşı hazırlanıyorlar. Bu azgın düşmanlara karşı savaşı keskinleştirmek ve uyanık davranmak lazımdır. İşte burada gençliğin vazifesi ve rolü başta gelir. Türk genci her şeyden evvel antiemperyalist ve antifaşist olmak mecburiyetindedir. Çünkü, memleketinin ana menfaatları bunu icab ettiriyor. Onun en büyük düşmanları Türkiyenin millî istiklâlinin düşmanlarıdır. Emperyalizmin saldırılarına karşı yarın memleketin müdafaasına koşacak olan odur. O, bugünden antiemperyalist ve antifaşist bir ruhta yetiştirilmelidir.

Mekteplerde, üniversitelerde ve diğer gençlik müesseselerinde emperyalizmin ajanlığını yapan profesörler, muallimler, mütahassıslar kovulmalıdır. Türk halkı çocuklarının terbiyesi işini kendi düşmanlarının elinde bırakamaz. Bizzat gençlik bu uğurda mücadeleye girişmeli, bu mücadele bütün Türk gençliğini birleştirmelidir!

■ BU MUHTAR CEZA GÖRMELİ!

«Ayvalığa tabi bir Araplar köyü vardır. Bu köyün muhtarı Araplarlı Mustafadır. Kumarbaz ve ahlaksız bir adamdır. Babasının emlakini kumarda ve sefahat alemlerinde yeyip bitirdi. Babasının varını yoğunu silip süpürdüktan sonra köye muhtar oldu. Köyün köy kanununa göre bir bütçesi —köy parası— vardır. Bu köy parası senevi en aşağı 5000 lira tutar. Köyün 5000 lira varidatı olduğu halde halk, köy kanunu mücibince, yapılması lazım gelen yolları kendi yapar; köy camiine vakfedilen 750 zeytin ağacını köylü timar eder, zeytinleri köylü toplar; hülâsa köyde yapılan her iş angarya suretile yapılır, bedava köylülere yaptırılır. Muhtar Mustafa, köyün parasını kumarda ve sefahat alemlerinde vur patlasın harcamaktadır. Bundan başka, bu adam kendisine anafolar çıkarmak gayretile, köy haricindeki yolları bile köylülere yaptırır. Halbuki, asıl köyün ne suyu, ne mektebi ve nede hiçbir şeyi var. Yüzlerce yavru köyü çöplüklerinde yuvarlanır. Bu köy halkı sıtmadan ve daha bir sürü hastalıklardan inim inim inlemektedir. Muhtar, hatta ihtiyar heyeti köye ne bir doktor ayağı bastırdılar, ne de köy kanununun gösterdiği köy işlerini yaptılar. Araplar köyü muhtar Mustafanın bir çiftliği olarak mı kalacaktır? Köylü onun kölesi midir!»

Köy kanununun 1 ci maddesi şöyledir: «Köy muhtarına ve yapacağı işte köy muhtarile birlikte olanların köy işlerinde fenalıkları anlaşılırsa devlet memuru gibi muhakeme edilir ve ceza görür.» Bu muhtar ceza görmelidir.

■ TRAMVAY ŞİRKETİNİN SOYGUNCULUĞUNA SON VERİLMELİ

İstanbul tramvay şirketi —bu yabancı sermaye ve müessese— apaçık soygunculuk yapıyor, Şirket, her amele ve müstahdeminden her ay en aşağı 10 lira bir para cezası kesiyor. Böylelikle amele maaşları 20-25 liraya düşüyor. Buna apaçık soygunculuk derler. Şirket bu işi yapmakla —yani amele ve müstahdimin maaşları üzerinde oynayarak— vergi kaçakçılığı da yapıyor. Böylece, devlet hazinesine girecek paraları kasalarına indiriyor.

Bu yabancı şirket Türkiye amelesini ve halkını sağmal inek mi sanıyor. Bu emici ve soyucu yabancı sermaye İstanbul halkına hangi bir kolaylığı gösteriyor. Kırık dökük arabalarla halkı ezip hurdahaş ediyor. Bilat ücretlerini yükseltmekten başka bir şey düşünmüyor. Ameleyi vahşice soymaktan başka ne yapıyor. Mektep talebelerimize hayrı dokunacak ucuz birer paso bileti bile vermiyor. Bu kadar zararlı ve hayırsız olan bu şirket artık daha fazla yabancı sermayenin elinde kalmamalıdır.

Haliç vapurlarını işlettiği gibi, belediye şehir tramvaylarını da işletebilir. Belediye ve Nafia bakanlığı bu şirketi satın almalıdır. Bu şirketin zararlı vücudundan mutlaka kurtulmalıyız. Bu şirketin soygununa mutlaka nihayet verilmelidir.

Tramvay işçilerinin Vilayete ve Nafia bakanlığına yaptıkları müracaat kat'i olarak göze alınmalı. Halk ve amele bu şirketin tazyikına artık daha fazla dayanamaz. Bu yabancı şirketin faaliyetine artık son verilmelidir.

■ NEMLİ MİTHAT, 3000 CANI NASIL AÇLIĞA MAHKUM EDEBİLİR!

İstanbul Ticaret Odası birinci reisi Mithat Nemli, Ahırkapıdaki tütün deposunda çalışan 800 ameleli kapıdışarı etti. Yani: amelenin haklarını vermemek, onları dilediği gibi ezmek maksadile —depoda iş olduğu halde— l o k a u t yaptı. Bu zorbaca ve keyfi hareketin iç yüzünü açmak lazımdır.

Nemli Mithatın Ahırkapıdaki tütün deposu bir ahırdan daha beterdir, Amele berbat sıhhi şartlar içinde çalışıyor. Amelenin Haber gazetesine yazdıkları bir mektupta şöyle deniliyor: «... 800 amelenin yıkanacak bir yeri yoktur.. İçecek suyu yoktur... 800 kişi üstü açık denecek bir yere doldurulmuştur.. Gayet pis bir yerde iki üç delik maşraba ile su içiliyor.. Bu ağır sıhhi şartlar içinde çalışan amelenin yarısı veremlidir... Depoda, amelenin oturup yemek yiyeceği bir yer bile yoktur. Öyleki, amele öğle yemeklerini sokak ortasında yemeğe mecbur kalıyor...».

Amelenin isteklerinden biri, bu pis ve ağır sıhhat şartlarının düzeltilmesidir. İkinci istekleri, pek düşük olan yevmiyelerin artırılması; gündeliklerinin 120 kuruşa çıkarılması. İşçilerin diğer bir isteği de —gündeliklerin 7 günden 7 güne verilmesi. Aylar-

dan beridir amele bu istekler üzerinde ayak diremiştir. Amelenin bu gayet açık ve haklı olan istekleri ve ısrarları üzerine depo sahibi bir kaç maşraba aldı. Gayrisihhi şartları düzelteceğini vaad etti. Yevmiyelere zam yapmağa, hatta gündelikleri haftadan haftaya vermeğe güya yanaştı. Fakat bütün bunları yerine getirmedi. Vakit kazanmak ve işi savsaklamak istedi. Amma, amele ne kuru laf ve ne de boş vaat istiyordu. Ameleyi avutmakla mesele- nin içinden çıkamayacağını gören patron işi zora bindirdi. Amelenin bu tabii isteklerini boşa çıkarmak için lokaut yaptı. Hem nasıl bir lokaut: zorla polis ve jandarma marifetile. Ameleyi yıldır- mak gayretile, patron işi velvele verdi. Sağa sola telefonlar ederek, kamyonlarla polisi ve jandarmayı depoya doldurttu. Ame- lenin üzerine polisleri saldırttı. Amelelerin yaralanmasına ve sa- katlanmasına sebebiyet verdi.

Kurnaz ve hilekar patron kendisini yana çekip ameleli polis- le karşı karşıya bırakmak istiyor. Sanki amele, yevmiyelerin haf- tadan haftaya verilmesini polisten talep ediyor. Mithat Nemli ne yaparsa yapsın, ameleli provokasyona kaptıramamıştır. Amelenin tesanüdünü kıramamıştır. 800 kişi bir tek kişi gibi hareket etmiş- tir. Hele kadın işçilerin atılganlığı ve erkek arkadaşlarına yar- dımları candan ve kuvvetli olmuştur.

Mithat Nemli yalnız ameleleri değil efkari umumiyele ve ga- zeteleri de tehtit ediyor. Ortalığa korku salmak istiyor. Akşam ga- zetesine yazdığı mektuba bakın; «Ahırkapı depomuzda tahaddüs eden ve matbuatımızca fazla izam olunan ve hatta bazı gazete- lerde mahiyeti büsbütün tahrif edilen vak'anın... hakiki sebeplerini bir tediye şekli ve tarzından ziyade daha başka m a n b a - l a r d a aramak lazım... Bu meseleye elyevm zabıtamız elkoy- muş bulunuyor...»

Bay Mithat Nemli, ne "izam" edilmiş? Ne "tahrif" edilmiş? İşin altında ne varmış! Öküz altında buzağı mı! Ne? Dalavera ile temize mi çıkacaksın. Amelenin ve halkın nefretini kazanan Nemli bu ağız kalabalığı ile kimi ürküteceksin. Amele isteklerin- de tamamilen haklıdır. Talepleri açıktır. Nemli Mithat, 800 amele- yi değil, çoluk çocuğu ile beraber 3000 canı açlığa mahkum edi- yor. Bundan ötürü, halkta, kanunlarda, gazeteler de, vicdanı olan ve Türkiyenin refahını isteyen her kes ameleden yanadır.

■ İŞÇİNİN SAĞLIĞINI VE SİHHATINI KORUMAK

Türk işçisinin sağlığını korumak, Türkiyenin refahını yük- seltmektir. Müreffeh ve mes'ut bir Türkiye, Türk işçisinin sıhhati ile, sağlığı ile pek bağlıdır.

Türkiyede işletme yerlerinin pek çoğu, hemen hemen ekseri- yeti sıhhi şartları haiz değildir. İş yerlerinde işçilerin sağlığını ko- ruma tertibatları hemen hemen yok gibidir. Bu yüzden sık sık kazalar oluyor. Hele sıhhi şartları sormayın. Nah, işte Mithat Nem-

linin Ahırkapıdaki tütün deposu. Hiç bir sıhhi şerait yok. Ne sıhhi aptesaneleri var, ne temiz kaplarla verilen içilecek suyu var, ne el yüz yıkayacak yeri var, ne de insan gibi yemek yiyecek bir salonu var. Amelenin öğle paydoslarında yarım saat dinlenmesi için hiç bir yer yok. Öyle iskemle, masa, tahta sıralar, vantilasyon v.s. tertibatı arama. Hatta pek çok işletmelerde ne bir doktor ve nede en iptidai bir ecza dolabı var. Bazı işletmelerde sözde bir doktor bulunur. Fakat bunların ekserisi, patronun emrine bakarlar. Ne amelenin sıhhatile ve ne de çalışma yerinde sıhhat şartlarile alakadar olurlar.

Rutubetli, havasız, ışksız yerlerde işçi çalıştırılmaz. Nikotin, zehirleyici maddelerin içinde çalışan işçilerin sıhhatile kimse oynayamaz. Tütün depolarında, fabrika ve atelyelerinde çalışan amelenin ekserisi verem oluyor. İş sahibinin bu gibi ameleye süt ve panzehirli ilaçlar vermesi lazımdır. İş sahibinin işçiye işbaşı elbisesi vermesi şarttır. Yerine ve işine göre iş sahibinin ameleye gözlük, eldiven, çizme ve saire vermesi zaruridir.

İş kanunu meriyet mevkiine girmede diye, patronlar fırsat bu fırsattır deyip ameleleri en iptidai sıhhat şartlarından bile mahrum ediyorlar. Patronların keyfi uğruna ve menfaatları hesabına Türk işçisinin sağlığı ayaklar altına alınmaz.

■ PEŞİN İŞE PEŞİN ÜCRET!

Yeni çıkan İş kanununun 19 uncu maddesi şöyledir :

«İş ücreti, en geç haftada bir tedavülü mecburi para ile ödenir».

Bazı işletmeler, atelye ve tütün depoları, hele dokuma fabrikaları amele yevmiyelerini vakti zamanında vermezler. Daima işçi ücretlerini kasalarında tutarlar. Bu parayı ellerinden geldiği kadar fazla işletmek isterler. Amele ücretlerini pek kepazece ve geç verenlerin en başında Süreyya paşa fabrikası gelir. Adanada Ziraat mensucat fabrikası aynı işi yapar. Tütün depoları her zaman amele yevmiyeleri geç verir. Bıçak kemiğine dayanan Süreyya paşa amelesinin grevi bu yüzden oldu. Nemli Mithat bütün patronlardan baskın çıktı, İş ücretlerini haftadan haftaya vermek için lokaut yaptı, 800 işçiyi kapı dışarı etti.

Amele yevmiyeleri zaten kıt. Bu kıt yevmiye ile amele yarı aç yarı çıplak kalıyor. Bunun üzerine bir de hak ettiği yevmiye geç verilirse amele büsbütün sefil oluyor. Amele veresiye yiyor, veresiye alıyor. Bakkala furuncuya borçlanıyor. Zaten hayat pahalı. Veresiye aldığı için, her şey ona büsbütün pahalıya mal oluyor. Her gün furuncusu, bakkalı amelenin girtlağına sarılıyor. Bu şartlar içinde, amele gayet haklı ve pek tabii olarak yevmiyesini en kısa zamanda almak ister. Neden amelenin alınının teri patronun kasasında dursun. Neden, amele bu yüzden perişanlık çeksin. Şu hakikat söz götürmez: Peşin işe peşin ücret.

■ İŞÇİ MÜDAFAASIZ BIRAKILMAMALIDIR

Yeni çıkan ve gelecek yıl meriyete geçecek olan İş kanununun bazı maddelerin sonradan değiştirilebileceğini devlet adamları mühtelif vesilelerle söylemişlerdir. Böyle bir değişikliğe ne kadar lüzum ve ihtiyaç olduğunu son Ahırkapı hadisesi açıkça gösterdi. Bu kanun, grevi de, lokautu da yasak ediyor. Lokaut patronun elinde bir tehdit ve taarruz silahıdır. Fakat grev, gündeliği ile geçinen amelenin patrona karşı bir müdafaa vasıtasıdır.

Ahırkapı tütün işçileri niçin sokağa atıldılar? Haftalarca yevmiyesiz kalıpta kendilerinde "açız" diyecek kadar bir kuvvet buldukları için mi? Nemli Mithata ve onu bu işte haklı bulanlara göre Türk işçisinin bu kadarcıkta mı bir hakkı yoktur? Patronun, lokaut yasağına ne dereceye kadar tabi olacağı meydandadır. Nemli Mithat, çalıştıkları günlere ait yevmiyelerini talep eden ve çalışmak isteyen ameleleri zorla ve silah kuvvetile dışarı döktü. Sonunda da işe esrarengiz bir renk vermeğe çalıştı; bu bahane ile de amelenin bazılarını işten büsbütün çıkardı.

Nemli zade gibiler bu bahaneleri her zaman icat edecek ve istedikleri anda ameleyi sokağa dökebileceklerdir. Kendilerini haklı çıkaracaklardır da. Bu vaziyet karşısında amelenin bir müdafaa silahı kalıyor: G R E V .

Hükümet İş kanunundaki grev yasağını ameleye lehine değiştirmelidir.

■ ESNAF CEMİYETLERİNDE

Türkiyede bir sürü esnaf cemiyetleri vardır. Bu cemiyetlerin zahiri bünyelerine bakarsanız patron, usta, kalfa, çırak ve ameleye hep bir aradadır. Fakat bu cemiyetlerin hemen hemen hepsinin başında üç beş kodamanca patron vardır. Esnaf cemiyetlerinin idaresini eline alan bu gibi unsurlar asıl esnaf kitlesinin ve amelenin menfaatlarını ve isteklerini ayakları altına alıyolar; sırf kendi çıkarları hesabına iş görüyorlar.

Patronla ameleyi bir araya getiren bir teşekkülde her zaman menfaat ayrılıkları vardır. Bunların istekleri biri diğerine ayrı düşer. Fakat bir çok noktalarda küçük esnafla amelenin menfaatları ve istekleri birbirine yakındır. Hatta onlar, bazı isteklerini beraber müdafaa ederler. Bu cihet işin özü. Bizim burada incelemek istediğimiz mesele şudur.

Esnaf cemiyetlerinde bir sürü yolsuzluklar ve suistimaller tavalı ediyor. Bu yolsuzlukları yapanlar, cemiyet idarecilerinin başına geçen patronlardır. Meselâ İstanbul Terziler cemiyetini alalım: Belediye müfettişlerinin ve Ticaret odası mürakiplerinin yapmış oldukları teftişler, bu cemiyetin idare heyetinin yapmış olduğu bir sürü yolsuzlukları meydana çıkardı. Birincisi, idare heyeti intihaplarının dalaveralı olduğu; ikincisi, intihaplara bütün

cemiyet azası kitlesinin iştirak ettirilmediği; üçüncüsü, cemiyetin kasasındaki paraları idare heyetinin suistimal ettiği. Cemiyetin iki yıllık bütçesinden 8000 lira anaför edilmiş. Şoförler cemiyetinin eski idare heyeti de 12-13 bin lira yedi. Diğer cemiyetlerde de bu gibi haller tekrar ediyor. Terziler cemiyetinin hesapları tetkik edilince çok enteresan bir nokta ortaya çıktı. Bu cemiyetin değiştirilen reisi Halid Ali şöyle diyor:

«Hiç bir yolsuzluk yaptığımız yok. Hisaplarımız açıktır. Senevi varidatımız 3 bin küsür liradır... Bu para şöyle harcanıyor: Ayda 60 liradan senede 720 lira kâtibi umumiye, 720 lira muhasebeciye, 480 lira katibe, ayda 15 er liradan 360 lira iki tahsildara, yine bunlara senede %20 den 600 lira, 400 lira yer kirası, 30 lira kırtasiye için. Yekün 3310 lira.»

Ooh ne güzel hesap. 3 bin lira gelir, 3310 lira masraf. Bu ne demektir? Terziler cemiyeti bunun için mi kuruldu! Cemiyetin gayesi reis, katip, tahsildarlar beslemek için midir? Böyle olduktan sonra, bu cemiyetin esnaf kitlesine ve ameleye ne faydası vardır. Halbuki cemiyet hiçte üç beş kişiyi beslemek için kurulmamıştır. Sonra, 3 bin lira geliri olan cemiyet nasıl oluyorda 3310 lira masraf yapabiliyor. Bay Halid Alinin yaptığı suistimal böyle fazlasile nasıl kapanıyor (!?). Büyük bir kumaş tüccarı olan Halid Ali nede güzel (!) hesap veriyor.

Bu çeşit yolsuzluklar ve bu gibi adamlar esnaf kitlesini ve ameleyi cemiyetten soğutuyor. Hatta onlarda cemiyetin kendilerine zararlı olduğu kanaatini uyandırıyor. Esnaf cemiyetlerinin mutlaka islahi lazımdır. Evvela, kitle cemiyetlerin idare heyetlerini doğrudan doğruya serbestçe seçmelidir. «Al şu rey pusulasını at şu sandığa» diyerek istihabat yapılamaz. Böyle körükörüne seçki, kitlede cemiyete karşı alakasızlık ve itimadsızlık uyandırır. İkincisi, cemiyetlerin idare heyetleri heyeti umumiyenin, kitlenin karşısında hesap vermelidir. Cemiyete aza olmak, yalnız ona aidat vermek değildir. İşi yalnız aidat toplamak olan bir cemiyet neye yarar. Cemiyetlerinin muntazam toplantıları, içtimaları yapılmalıdır. Kitlenin dertleri, istekleri sorulmalı. Böyle olmadıkça, tabii kitle ona hor bakar. Esnaf cemiyetlerinin başından tüfeyle unsurlar uzaklaştırılmalı.

Unutmamak lazımdırki, bütün bunları yapmak daha ziyade cemiyet azalarının aktif faaliyetlerine bağlıdır.

■ KANLI BİR NAZARİYE VE TATBİKATI

«İrk ve içtimai bioloji arşivi» isimli faşist mecmuasında Alman hava nezaretine mensup binbaşı Zuhliyand şöyle diyor :

«Hava bombardımanları ırkların islahi için en iyi bir vasıta taktır.»

Bu barbar faşist bu kanlı «nazariye»yi şöyle devam ettiriyor: «İrki irsiyetleri bayağı ve aşağı olanlar daima şehirlerin alçak

mıntakalarında otururlar. İrsiyetleri yüksek soydan olanlar şehirlerin yüksek semtlerinde yaşarlar... Hava hücumlarından daha ziyade halkın bayağı tabakaları zarar görür. Çünkü, halkın en kesif olduğu mıntakalar daha ziyade bu bayağı unsurların sığındıkları inlerle doludur... Hava bombardumanları bu inleri temizler...»

Gazetelerin İspanyaya ait verdikleri haberlerde şu satırlar var:

«Âsi tayyareler Madritin amele mahallelerini bombalamışlardır... 15 âsi tayyaresi şehri bombarduman etmiştir... Amele mahalleleri yanıyor... 7 âsi tayyaresi düşürülmüştür. Düşen bombarduman tayyareleri “Yünkers” ve “Haynkel” markalı Alman tayyareleridir... Düşürülen tayyarelerin pilotları Alman faşistidir... » Alman faşistlerinin “ırk nazariyesi” işte böyle tatbik ediliyor..

■ MADRİTİN “DÜŞMESİNİ” BEKLEYENLER

Sakaryada, Haymanada, Dumlupınarda, Altuntaşa, Afyonun sarp ve yalçın yamaçlarında emperyalizmle, istila ordularıyla; Konyada, Zilede, Bursa, Kocaeli ve Balıkesir semtlerinde mürteci Delibaşlarla, Anzavorlarla —kahraman Türk milleti kurtuluş için, zafer için, mustakil ve müreffeh Türkiye için çarpışırken emperyalizmin, irticain ajanları ortalığa her gün şu havadisi yayarlardı: «Ankara düştü... Ankara düşüyor...»

İnkılapçı Türk halkının istiklâl aşkını baltalamağa matuf olan bu ses —irticain, esaretin, geriliğin sesi idi. Bu sesin tıpkısını, bu havadisin aynısını yine duymağa başladık. Hemde kimden, Cumhuriyet gazetesinin havadis başlıklarından: «Madrid düştü... Madrid düşüyor...»

Madrid düşebilir. Fakat bunu arzu edenlerin sevinci, İzmirin, Bursanın, Eskişehirin düşmesinden zevk duyanların sevinci kadar sürmeyecektir. Kahraman İspanya halkı muzaffer çıkacaktır!

■ BU ADAM SUSTURULMALIDIR

Memleketimizde çıkan gazete ve mecmualardaki muharrirlerin yazılarını elimden geldiği kadar okumağa gayret ediyorum. Bazı yazıcıların yazılarında bir vatan severlik görülebilir. Yani, memleketi emperyalizm zincirlerinden kurtarıırken onlar da yazılarıyla yardımlar yapıyorlar; memleketi daha ileri götürmeğe gayret ediyorlar. Bu gayretleriyle emperyalizme, faşizme ve faşizm ajanlarına saldırıyorlar. Bu gibi ileri yazıları okurken, hakikaten memleket namına sevinç duyuyorum. Fakat, maalesef Türk matbuat ve inkılabına yaraşmaz yazıları da okumuyoruz değil. Evet okuyoruz. Hemde nefretle. Bu gibi yazıcıların en başında Peyami Safa denilen faşist şakşakıcısı gelir. Bu adamın bütün yazılarını

okuyunuz. Eğer okuyorsanız, tabii görmüşsünüzdür. Bu adam memlekette faşizm zehrini yaymağa yelteniyor. Bakın faşistleri ve faşizmi nasıl müdafa ediyor:

«... Almanya Hitler zamanında Almanya olmuştur... Alman faşistleri... medenidir... » «... Şöhretinin eteklerinde bir çok düşman efsaneleri sürükleyen Hitler rejimi.» «... bu memlekette... müstahsili zorla makine başına iten suni tedbirlere hiç lüzüm yoktur» diyor.

Evet: Alman milleti Hitler zamanında açlık ve erzak sıkıntısı çekiyor. Mecburi iş kampları Hitler zamanında kuruldu. Gençler ve mektep talebeleri Hitler zamanında esir gibi yollarda çalıştırılıyor. İşsizler köle gibi, boğaz tokluğuna büyük çiftlik sahiplerinin topraklarında işletiliyor. İnsanlık dimağının en yüksek verimlerini teşkil eden kitaplar sokaklarda Hitler zamanında yakıldı. Evet, Hitler zamanında Alman toprakları tecrit kamplarıyla doludur. Balta ile idam cezasını Hitler rejimi kurdu. Alman milletinin en iyi evlatları —200 000 kişi— Hitler zamanında faşist zindanlarında inliyor. Evet, İspanya halkının tepesinde patlayan ölüm bombaları faşist “medeniyeti”nin kanlı sesidir. İşte “Hitler rejiminin eteklerinde” böyle “şöhret efsaneleri” sürükleniyor.

Faşizm: harptir. Faşizm barış düşmanıdır. Faşist orduları tanklarının tekerleklerle müdafaasız Habeş halkını çiynerken, Musolini Romada top arabaları üstünde “biz sulh taraftarıyız” diye anırıyordu. Bu da mı “efsane”! Dünyayı kan ve ateşe boğmak, yad ülkeleri zaptetmek, zayıf milletleri esir etmek için tepeden tırnağa kadar Hitlercilerin silahlandırdıkları da mı “efsane”!

Peyami Safa bütün bu hakikatları “efsane” yaparak Türk halkını afiyonluyor. Böylelikle Türk halkını emperyalizmin ve irtican önünde diz çöktürmek istiyor. Fakat, Peyami Safa ve onun gibi yazıcılara Türk halkı kapılmayacak kadar tecrübelidir. Çünkü, Türk halkının emperyalizme, irticaa karşı kahramanca döküğü kanlar hala kurumamıştır. Bu uğurda dökülecek kanı o, her zaman damarlarında saklıyor.

Peyami Safa gibi yazıcıların Türk matbuatında işi ne. Artık bunlar susturulmalıdır.

7 Latin Amerikan Tipi Kapitalizmin Gelişkinliği ve Özellikleri Üstüne

- Sovyet iktisatçısı ve Latinskaya Amerika dergisinin bölüm başkanı Vladimir DAVIDOV'un Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler (Mirovaya ekonomika i mejdunarodniye otnoşeniye, 1979/3) adlı dergide yayımlanan

lanmış ve bağımlı kapitalizm olgusunu irdeleyen yazısını, **Sowjetwissenschaft: Gesellschafts Wissenschaftliche Beiträge** (1979/8) dergisinde çıkan Almancasından çevirerek aşağıda sunuyoruz.

Asya, Afrika ve Latin Amerika koşullarında kapitalist gelişimin özelliklerinin aydınlatılması güncel bir sorundur. Çok sayıda bilimsel ve pratik sorunun çözümü de buna bağlıdır.

Sovyet bilim adamları doğal olarak bu soruna büyük bir ilgiyle yaklaşmaktalar. Gelişmekte olan ülkelerde kapitalizmin sınırları konusundaki 1974-75 tartışmaları, **Mirovaya ekonomika i mejdunarodniye otnoşeniye** dergisinde 1977-78 yıllarında yayımlanan ve bu grubun en gelişmiş devletlerinde kapitalizmin bugün bulunduğu aşama konusundaki değişik görüşleri sergileyen çeşitli yazılar, **Latinskaya Amerika** dergisindeki görüş değiş tokuşu ve bir dizi başka yayın bunun göstergesidir.¹ Eski merkezleri dışındaki burjuva toplumunun çok sayıda kendine özgü çizgisi bu yayınlarda tartışılıp yorumlanmış, kapitalist dünya ekonomisinin varoşlarında oluşan sosya-ekonomik organizmanın özgünlüklerinin saptanması yolunda bir dizi yöntem geliştirilmiştir. Ancak birçok sorun hâlâ açıklığa kavuşturulamamıştır ve kimi savlar hâlâ tartışılmaktadır.

Bizim görüşümüzce bu durum, çözümlemenin nesnesiyle ve yöntemsel önkoşullarla ilgilidir. Açıkçası, gelişimlerinden kuramsal sonuçlar çıkarılmak istenen devletlerin çerçevesi daha kesin olarak belirlenmelidir. Sorun, tartışma taraflarının, kanıtlamalarında, şimdiye dek ortak ayırım özellikleri göstermeyen farklı ülke gruplarını ele almalarıdır. Çözümlemelerde, genel olarak Latin Amerika'nın görece daha gelişmiş kapitalist ülkelerine dayanılmaktadır.

Bu ülkeler, kapitalizmin varoş koşullarında, (sosyalist sistemden uzun süre yalıtılarak) zaman açısından en uzun gelişimi gösterdiklerinden, bunları, araştırmanın ana konusu yapmak bizim görüşümüzce de kesinlikle doğrudur.

Sosyo-Ekonomik Gelişimin Dinamiği

Latin Amerika, son yıllarda, —karşılaşılan tüm toplumsal, ekonomik ve uluslararası zorluklara karşın— topluca oldukça dik-kate değer bir ekonomik gelişim göstermiştir. Bu bölge, 70'li yılların ortasında, 1950 Batı Avrupa'sına denk düşen bir ekonomik potansiyele ulaştı. Birleşmiş Milletler Örgütü Latin Amerika Ekonomi Komisyonu'nun (ECLA) hesaplarına göre, bu bölge bugünkü kalkınma hızını sürdürebilirse, 1990 yılında (1970 fiyatlarına göre) 560 milyar dolardan yüksek bir üretimle, 1970 yılı AET ülkelerinden daha yüksek bir brüt ulusal üretime ulaşacaktır (İngiltere'nin henüz üye olmadığı 1970'te, AET: 500 milyar dolar kadar). Bu hesapça, Latin Amerika sanayi üretimi, 165 milyar do-

ları (AET ülkeleri sanayiinden % 10 daha az) ve elektrik enerjisi üretimi de 800 milyar Kilowat-saat'ı (1970 AET ülkelerinden % 24 daha fazla) bulacaktır. Makina ve donatım üretiminin toplam değeri 1990 yılına kadar 138 milyar dolara yükselecektir. (1970'te AET ülkelerinde 126 milyar dolardı).²

Ekonomik dinamiğin nicel tarafını yansıtan bu genel sayıların arkasında gizli olan nedir? Bu ülkelerin ekonomisinde hangi reel yapı değişimleri gerçekleşmiştir?

Latin Amerika'nın üretici güçleri, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra iki yönde gelişti: bölge içi bütünleşme ve dışalımın azaltılması yolunda sanayileşme. 40'lı ve 50'li yıllarda Latin Amerika ülkelerinin ekonomik düzeni, kuşkusuz daha karmaşıklaştı; yeni işlevler yüklendi, bir dizi ülkeye, bir sürü tüketim eşyasını kendileri üretme olanağını ve az ve orta karmaşıklıkta bazı donatımlara olan gereksinimlerini kendi güçleriyle karşılama olanağını veren yeni bir sanayi ortaya çıktı. Bu dönemin sonuçları bir anlamda, hammadde ve tarım ürünleri uzmanlığından ayrılışı hazırladı.

Latin Amerika bölgesinin, bundan sonra, 60'lı ve 70'li yıllardaki gelişim aşaması, bilimsel-teknik devrimle sıkı sıkıya bağlıdır. Bilimsel-teknik devrimin etkisi, kimi üretim işlevlerinin, kapitalist sistemin merkezlerinden varoşlarına doğru taşınmasına yol açtı. Bu gelişimi özellikle varoşlarda bulunan ucuz işgücü kolaylaştırdı. Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki hammadde ve enerji kaynakları eksikliği ve buralarda çevre korunması, vergilendirme ve diğer konularda getirilen kısıtlamalar da bu taşınmanın diğer etmenleri olarak sayılabilir.

Latin Amerika ülkelerinin (özellikle en gelişmiş olan grubun) ekonomisi bir dizi geleneksel üretim araçları gereksinimini kendi kendine karşılamaya başlamaktadır. Yüksek gerilim, demirdöküm ve baskı aletleri ve çok sayıda elektroteknik araç ve gerecin bölgede üretilmesi söz konusudur. 1974'te bölge ülkeleri, makina ve donatım gereksinimlerinin dörtte üçünü yerli üretimleriyle karşılamaktaydılar. Bu durum, Arjantin, Meksika ve Brezilya gibi, söz konusu malları diğer Latin Amerika ülkelerinin pazarlarına da süren ülkeler için özellikle geçerlidir.

Bir kısım üretim işlevlerinin dünya kapitalizminin merkezlerinden varoşlarına doğru kaydırılması süreci iki yönde olmaktadır. Bir yandan, Latin Amerika ülkeleri üretim düzeninin aşağı katlarında ustalaşmaya başlamaktalar: yeraltı zenginliklerinin çıkarılıp işlenmesi, gübre ve sanayi malları üretimi vb... Bu dallardaki işletmelerde teknik ilerleme egemendir. Metalurji sanayii hızla gelişmektedir, üretiminin büyük bir bölümü dış pazar içindir. Diğer yandan, yarı mamul ve tam mamul sanayi ürünleri üreten işletmeler doğmaktadır. Bu işletmelerin ürünleri sık sık gelişmiş kapitalist ülke pazarlarına sürülmektedir.

Bir kısım üretim işlevlerinin varoşlara kaydırılmasıyla, bu-ralarda, yerli sermayeyle yabancı sermaye arasındaki ilişkilerin bir dizi yeni biçimi gelişmektedir. "Volkswagen" konsern'i buna bir örnektir. Bu kuruluşun Brezilya şubesinin sanayi kompleksi yanında, bazı yapıtaşlarının ya da parçaların yapımında uzmanlaşmış 4.000 kadar orta ve küçük işletme vardır. Hukuksal bakımdan bunların birçoğu bağımsızdır ve Brezilyalı işverenlere aittir; gerçekte ise "Volkswagen" sistemiyle bütünleşmiş durumdadırlar.³ Sahipleri teknolojik bakımdan kelimenin gerçek anlamında ikinci sınıf bir burjuvazi oluşturmaktadırlar. "İşbirliği"nin bir başka biçimi de, Kolombiya'da görülmekte: Pereira'da yerli işverenlere ait 24 küçük konfeksiyon işletmesi, ABD'nde 56 büyük işletmenin sahibi olan ve bir süpermarket sistemini besleyen bir şirkete çalışmaktadır. Bu Amerikan şirketi, oldukça anlamlı bir şekilde ABD'deki konfeksiyon üretimini dondurmakta ve Kolombiya'daki oldukça kârlı üretimi geliştirmeyi planlamaktadır.⁴

Yabancı tekellerin Latin Amerika tarımındaki çalışmaları da yeni biçimler almaktadır. Tarım işi artık illa da toprak sahipliği gerektirmemektedir. Bu alandaki üretim artık, kimyasal madde, teknoloji, kredi dağıtımı ve ürünlerin işlenip pazarlanması yoluyla denetlenebilmektedir. Tarımsal üretimin örgütlenmesi ve yerli-yabancı sermaye "işbirliği" sistemleri de buna uygun olarak değişmektedir. Amerikan "Del Monte" tekelinin Guatemala ve Kostarika'daki girişimleri buna örnektir. Bu tekeli, "ortak firmalar" dan, yani Guatemalalı ve Kostarikalı işverenlere ait kapitalist çiftliklerden işlenmemiş tarım ürünleri satın almaktadır. Bu şirketler, satılan ürünleri dünya pazarına girebilir mallara dönüştüren, taşınmalarını ve pazarlanmalarını üstlenen "Del Monte" tekeline, ticarî, parasal, örgütsel ve teknolojik bakımdan tamamen bağımlı durumdadırlar.

"Merkez-Varoş" ilişkilerindeki yenilik, Meksika hükümetinin 1967'de yabancı yatırımlar için bir "ayrıcalık" rejimi başlattığı Meksika-Amerika sınırındaki bölgede en açık biçimiyle görülmektedir. Burada, teknolojik sürecin bir bölümünü üstlenen Amerikan şirketlerine ait çok sayıda işletme açıldı. Bunlar şimdi Meksika ekonomisinde kendilerine sağlam bir yer edindiler. Daha 1976'da, toplam çalışan nüfusun % 5-10'u sınıra yakın kentlerdeki bu tür 700 işletmede çalışmaktaydı.

"Merkez-Varoş" sistemindeki ilişkilerin değişim sürecini belirleyen nedir? Ve bunun sınırları nerededir? Şurası açık ki, işin temelinde, eşit olmayan gelişme yasası yatmaktadır. Kapitalist dünya ekonomisindeki dengesizlik her zaman egemenlik ve bağımlılık ilişkileri içinde ve buna uygun bir sömürü mekanizması biçiminde kendini göstermiştir. Ancak yeni koşullarda, daha önce merkezlerin ayrıcalığı olan ve yenisömürgeci sömürüyü olanaklı kılan bazı üretim dalları artık varoş ülkelere kaydırıldığın-

dan, emperyalist merkezler ve bunların acentaları olan çokuluslu tekeller, varoşların bağımlılığını bundan böyle ancak nitelikçe farklı bir "komuta yüksekliğine" çıkararak koruyabilirler. Günümüz koşullarında tüm üretim sisteminin karar mercii sanki daha yukarı —yani, yeni teknolojinin geliştirildiği ve bilimsel-teknik enformasyonun toplandığı yere— kaydırılacaktır. Günümüz kapitalizminin varoşlarının ekonomisi de buralardan denetlenir. Varoşlarla merkezler arasındaki ilişkilerin değişimini belirleyen bu süreçlerdir. ⁵

Latin Amerika ülkelerindeki ekonomik yaşam, kapitalizmin yasalarına gittikçe daha fazla bağlanmaktadır. Uzun süre durğunluğun egemen olduğu kırsal bölgelerde bile, tüm kısıtlılığına karşın burjuva dönüşümler girişimciliğe yer açmıştır. BMÖ Latin Amerika Ekonomi Komisyonu uzmanlarının hesaplamalarına göre, burada, 60'lı yıllarda toprak reformu yoluyla yılda ortalama 100.000 köylü ailesine toprak dağıtılmıştır. Bu, özellikle Meksika ve Venezuela köylüleri için geçerlidir. Toprak dağıtımlarının sayısı, 70'li yılların başından bu yana hemen hemen iki katına çıkmıştır. ⁶ Şili'de (Unidad Popular erki döneminde), Peru, Kolombiya, Ekvator ve Panama'da toprakların dağıtılmış olması ve Meksika ile Venezuela'da toprak reformunun daha sürmekte oluşu bu durumu açıklamaktadır.

Tarım ürünleri pazarında kapitalist ekonomi biçimleri ağır basmaya başlamaktadır. Meksika tarımını incelemiş olan sosyolog Roger Bartra, bir grup tarımsal büyük işletmeden söz etmektedir (12.000 tane: yani, tüm işletmelerin % 0,5'i). Hesaplamalara göre bunlar, daha 1960'ta Meksika tarımsal üretiminin % 32'sini karşılamaktaydılar. ⁷

Latifundist ve kapitalist işletme biçimleri arasındaki çelişki, geniş ölçüde başka bir çelişki yüzünden çözülmektedir. Latin Amerika'da, dünya pazarına yönelik büyük plantasyon işletmelerinin geleneksel olarak önemli bir rol aldıklarına burada dikkat etmek gerekir. Ancak bir çok latifundist işletme de kapitalist işletmeye dönüşmekte, sermaye karışımları ve sermaye dolaşimleri oluşmaktadır. Aynı zamanda, köydeki küçük çiftlik düzeni de yokedilmekte, küçük toprak sahibi kitlesi iyeliğini yitirmekte ve emek gücü satışı bunların temel yaşam aracı haline gelmektedir. Bu genel eğilim, Meksika örneğinde açıklığa kavuşmakta: Burada 1960-70 yılları arasında, çiftçilerin köyde ekonomik bakımdan aktif nüfusa oranı, %42'den %38'e düşmüş; kır proletaryasının oranı ise, %57'den %59'a yükselmiştir. ⁸ Bugün artık köydeki emekçi kitlelerin sınıf savaşı, yalnızca latifundiyacılığa ve öteki kapitalizm öncesi ilişkilere yönelmekle kalmıyor, tersine, gittikçe antikapitalist bir öz de kazanıyor.

Kapitalist üretim ilişkilerinin egemenliğini kanıtlayan şey, bunların temel kıstası olan şeydir: Emek gücünün meta haline

gelmesi. Son sayım sonuçlarına göre, tüm Latin Amerika'da, ücretli işçilerin tüm çalışan nüfusa oranı % 60'ı geçmektedir; bölgenin bazı ülkelerinde bu oran % 70'i aşmaktadır. Sosyo-ekonomik gelişimin kendi iç dürtülerine ve uluslararası kapitalist işbölümüne yeni katılım sistemine bağlı olarak, üretici güçlerin modernleştirilmesi, modern ekonomik faaliyet biçimleriyle bütünleşmiş ücretli işçiler ordusunun büyümesiyle ve diğer halk kitlelerinin (köylülerin ve orta katmanların) proleterleştirilmesiyle koşut gitmektedir.⁹ Aynı zamanda, işçiler arasında (özellikle yabancı şirketlerin işletmelerinde ve dışalım sektöründe) "ayrıcılık" bir katman ayrılmakta, teknokrat aydınlar ve "işbirlikçi" yerli burjuvazi sayısal bakımdan büyümektedir.

Bir dizi Latin Amerika ülkesinde, yerli sermayede hızlandırılmış bir yoğunlaşma ve yığılma süreci ve ekonominin su başlarını tutan teknelci türde grupların oluşumu gözlenmektedir.

Ülkesindeki sermaye yoğunlaşmasını inceleyen Kolombiyalı bilim adamı Julio Silva Colmenares, bu sürecin teknelci olgunluk derecesine ulaştığı sonucuna vardı. Bu bilim adamının araştırmalarına göre, 70'li yılların ortalarında Kolombiya ekonomisinin % 50'si doğrudan doğruya teknelci sermayenin egemenliği altında bulunmaktaydı. Teknolojik anlamda ileri alanlarda ise, tekelleşme derecesi ortalamanın çok üstündeydi: bu oran imalat sanayiinde % 75, makina sanayiinde ise % 75-80 arasındaydı. Colmenares'in araştırmalarından, ülkede finans oligarşisinin oluştuğu ortaya çıkmaktadır. On tane mali-sanayi grup ön sıradadır.¹⁰

Kimi Meksikalı iktisatçılar, örneğin Enrique Semo, iyeliğin ve üretimin güçlü yoğunlaşması temelinde, ulusal tekellerin burada daha 50'lerin sonunda oluşmaya başladığı görüşünü savunmaktadırlar. 1960 yılında imalat sanayiinde, üretim hacimleri 50 milyon Pesoyu aşan işletmeler, bu daldaki toplam sermaye'nin % 28,5'ine ve brüt üretimin % 33'üne sahiptiler. Bundan beş yıl sonra ise, bu tür işletmelere sermayenin % 46'sı ve brüt üretimin de % 44'ü düşmekteydi. 1970 yılında bu işletmeler grubu, üretimin % 56,1'ini ve çalışanların % 29,5'ini kapsamaktaydı (1965'te çalışanlar oranı: % 20,9).¹¹ [...]

Unidad Popular erki sırasında durdurulmuş olan tekelleşme süreci, 1973'teki faşist darbeden sonra son derece hızlandı. Ağır sanayi (bakır madenleri dışında) tümü, ticaret ve banka işletmelerinin denetimi, artık çok az sayıda finans grubunun elindedir. [...]

Sermayenin yoğunlaşması süreci, son yıllarda, Venezuela'da özellikle hızlanmıştır. Petrol dolarlarının bu ülkeye akışının etkisi büyüktür. Karakas'taki menkul değerler borsasının verilerine göre, en büyük 32 özel şirketin alacaklar toplamı, üç yıl içinde (1973-76 arasında) % 78 yükselmiştir.¹² Ekonomik güçleri çok önemli ölçülere varan bir dizi yerli mali-sanayi grubu oluşmuştur.¹³ [...]

Brezilya'daki tekelleşme süreci de oldukça ilerlemiş durumdadır. 70'li yılların ortalarında, burada, herbirinin mal varlığı 100 milyon doları aşan 53 işletme grubu vardır. Bunların 31'inin paylarının çoğu yerli burjuvaziye, 11 tanesi ise yabancı sermaye ile işbirliği olmayan burjuvaziye aittir.¹⁴

Günümüz sosyo-ekonomik ve politik süreçlerini incelemiş bazı Latin Amerikalı Marksistler, bir dizi ülkede devlet-tekelci türde yapıların ortaya çıkmakta olduğuna dikkati çekmektedirler. Devlet ile tekeller arasında sıkı bir işbirliği, devlet sermayesiyle tekeli sermayenin iç içe geçmesi, ikisi arasında politik ve kadrosal bir birliğin oluşması ve çok geniş bir devlet-tekeli düzenlemeler karmaşası söz konusudur.

Sözü edilen değişimler, doğal olarak, Latin Amerika ülkelerinin hepsi için aynı ölçüde geçerli değildir. Ve hatta, ekonomik gelişim düzeyleri (ve buna bağlı olarak toplumsal gelişim düzeyleri) arasındaki uçurum gittikçe büyümektedir —kimi durumlarda bu uçurumun büyüme hızı, gelişmiş kapitalist ülkelerle aralarındaki uçurumun büyümesinden daha hızlı olmaktadır. Örneğin, çalışan kişi başına düşen sanayi üretimi, 1950 yılında ABD'nde Meksika'dakinin 5,4 katı iken, 1970'te 5,9 katına çıkmıştır. Buna karşılık aynı zaman aralığında bu oran, Meksika ile Bolivya arasında 2,1'den 3,4'e; ABD ile Venezuela arasında 4,4'ten 4,9'a, Venezuela ile Dominik Cumhuriyeti arasında ise 2,9'dan 3,9'a yükselmiştir. Bu sayılar ABD ile Bolivya arasında 1950'de 3:1 oranında, 1970'te ise 4:1 oranındadır; buna karşılık, Arjantin ile Haiti arasında ise 7:1 ve 12:1 oranındadır.¹⁵

Latin Amerika ülkeleri arasında ekonomik potansiyel büyüklüğü, sanayi gelişim düzeyi ve bunlara bağlı olarak ana hammadde kaynakları açısından diğerlerinden üstün olanlar, sürekli olarak daha da öne çıkmaktadırlar. Bu açıdan, Latin Amerika ülkelerini ulaşılan ekonomik ve toplumsal gelişim düzeylerine ya da toplumun politik örgütlenme biçimlerine göre belli gruplara ve türlere ayırmak son derece haklı bir davranış olur. Ancak, aynı zamanda bölgenin genel sosyo-ekonomik yapısı da —belli bir türden ya da belli bir gelişim düzeyi için karakteristik olan genel özelliklerden yola çıkılarak— araştırılmaya devam edilebilir ve edilmelidir.

Havana'da yapılan Latin Amerika ve Karaip Bölgesi Ülkeleri Komünist Partileri Konferansı'nın sonuç bildirgesinde, bölgenin kimi ülkelerinde tekeli kapitalizmin ayırıcı belirtilerinin görüldüğü saptanıyor.¹⁶ Genellikle Arjantin, Brezilya, Meksika, Kolombiya, Şili ve Venezuela'dan oluştuğu varsayılan, Latin Amerika devletlerinin sayıca küçük bir grubu söz konusudur. Ancak, arazinin % 80'i, nüfusun % 75'i, brüt üretimin % 86'sı ve imalat sanayininin % 88'den fazlası bu ülkelere düşmektedir.¹⁷

Latin Amerika bölgesinin bu en büyük kesimine bakıldığında, demek ki, yalnızca belirli bir ekonomik potansiyel büyüme-

sinden ve yalnızca üretici güçlerin gelişim düzeyinin yükselmelerinden sözedilemez. Tersine, önemli nitel değişimlerden de sözedilemez. Tersine, önemli nitel değişimlerden de sözedilebilir. Genelinde Latin Amerika, daha şimdiden, tarım-hammadde ülkelerini tarım-sanayi ülkelerinden ayıran sınırı aşmıştır. Bağımlılık, iç gelişimin kendi etmeni haline gelmiştir. Bölge, uluslararası işbölümünde çoğu kez sanayi temelinde yer almaktadır ve kapitalist gelişim, bir bölüm yerli burjuvazinin tekelci niteliğe ulaşmasına elverecek denli ilerlemiştir. Bütün bunlar, Latin Amerika ülkelerinin sosyo-ekonomik durumu konusundaki yerleşmiş bazı görüşleri tekrar gözden geçirmeyi ve meydana gelen değişimleri bilimsel olarak yorumlamayı kaçınılmaz olarak gerekli kılmaktadır.

Aynı Soruna Üç Ayrı Yaklaşım Biçimi

Latin Amerika'nın son yıllardaki sosyo-ekonomik gelişimini inceleyen kimi Sovyet bilim adamları, bir-ikisi dışında bölge ülkelerinin çoğunluğunun orta gelişim düzeyinde bir kapitalizme sahip, oldukça gerikalmış toplumlar kategorisine dahil oldukları sonucuna vardılar. Bu, oldukça verimli bir bakış açıdır ve sosyo-ekonomik ülke tiplendirmesinin daha yetkinleştirilmesi yönünde belirli bir katkı niteliğindedir. Ayrıca bu bakış açısı, gelişmekte olan ülkeler bütünü içinde günümüz koşullarında gittikçe derinleşen ayrışmalar görülmesi nedeniyle de önemlidir. Afrika, Asya ve Latin Amerika ülkelerinin öncelikle coğrafi, kültürel-tarihsel ya da etnik ilkelere göre bölümlenmesinin artık yeterli olmadığını gerçeklik açıkça ortaya koymaktadır.

“Kapitalizmin orta gelişim düzeyi” kavramının yandaşları, orta gelişim düzeyindeki kapitalist devletler grubunu «bağımsız bir ekonomik-politik çözümleme nesnesi» olarak görürler.¹⁸ Ancak bu durum, dünya kapitalizminin bağımlı varoş ülkelerinin sosyo-ekonomik bakış açısından ayırdedici özelliklerinin saptanması için gerekli temeli oluşturamamaktadır. Bizim görüşümüzce bu durum, onların araştırma nesnesine yaklaşımlarının çıkış noktasından kaynaklanmaktadır. Böyle bir çıkış noktası, gerçekliği, somut-tarihsel gelişimin tüm çeşitliliği içinde sergileme olanağını daraltır. Çözümlemelerinin nesnesi olan bu ülkeler “ara grubu”, sosyalist olmayan dünyanın tümü boyunca çekilen bir çizgi yardımıyla belirlenmektedir. Bu durumda, orta düzey kavramı görelili bir nitelik taşır. Bu göz önünde tutulmazsa, farklı kavramlar birbirine karıştırılır. Böylelikle, örneğin, bir dizi Latin Amerika devletinde «kapitalizmin, artık orta gelişim düzeyi çerçevesini aşmış, tekelci evreye “kaydığı”» savında bulunmaktadır.¹⁹ Bu savdan, sanki tek el öncesi ve tek elci kapitalizm arasında da başka bir belirli geçiş evresi varmış izlenimi, ya da —bir başka yorumla göre— orta gelişim düzeyindeki kapitalizmin serbest rekabet çağıyla ilintili olduğu izlenimi doğmaktadır.

Orta gelişim düzeyindeki kapitalizm görüşü, çeşitli yayınlarda eleştirildi. Eleştiri, özellikle “bağımlı kapitalizm” savının temsilcilerinden gelmektedir.²⁰ Ancak, “orta gelişim düzeyli kapitalizm” görüşü, bu görüşün karşıtları tarafından, çoğu kez, sözümlenmiş gibi, basite indirgenerek sergileniyor. Böylece, Latin Amerika’da kimi sanayi mallarının üretiminin, dünya ortalamalarının gerisinde kaldığını belirterek, bölgedeki kapitalist ilişkilerin gelişiminin orta düzeyde olduğuna bu nedenle karşı çıkıyorlar. Fakat sorun başkadır. “Orta gelişim düzeyli kapitalizm” tezlerine temel olan “ara grup”un belirlenmesinde, üretici güçlere öncelik verilmektedir. Bu durumda, varoşlardaki üretim ilişkileri ve bunların belirleyici özellikleri gözden kaçmaktadır. Bağımlılığa yalnızca uluslararası üretim ilişkilerinin etmeni olarak bakılması, örneğin, rastlantısal değildir.

“Bağımlı kapitalizm” savına gelince, bu konuya ilişkin eldeki yayınlarda, sorunun tasarımsal temeli, her ne kadar daha fazla kanıt gerektirmeyen, artık tamamlanmış birşey gibi gösterilmekteyse de; bizim görüşümüze göre bu savın ekonomik-politik tasarımı kuramsal olarak daha yeterince temellendirilmemiştir. “Bağımlı kapitalizm”in tanımı, içeriğinin açıklanışı, sosyo-ekonomik özelliklerin sayılmasından öteye geçmemiştir; üstelik bu da (Latin Amerika gibi büyük bir bölgeyi kapsasa da) yerel ölçüdedir. Bu arada, üretim ilişkilerinin iç mekanizması, kapitalizmin temel yasalarının ortaya çıkış biçimleri açıklanmamaktadır.

“Bağımlı kapitalizm” terimi, Sovyet yazınına görece kısa bir zaman önce (üç ya da beş yıl önce) girdi. Latin Amerikalı yazarların çalışmalarında ise çok daha önceden (60’lı yılların başından beri) kullanılmaktaydı. Temelde bu, bağımlılık ve gerikalımlılık sorunları araştırmalarının mantıksal bir uzantısıydı. Başlangıcında “bağımlı kapitalizm” yorumlarında, bağımlılık etmenini fazla vurgulama eğilimi açıkça görülüyordu. Özellikle küçük-burjuva-radikal eğilimli yazarların tasarımlarında bu etmen mutlaklaştırılmaktaydı. Bu yazarlar çeşitli Latin Amerikalı Marksistler tarafından haklı olarak eleştirildiler. Bir de öteki aşırı uç var: kimi yazarların görüşünce, tamamen “uydurulmuş” olan bağımlılığın küçümsenmesi.²¹

Historia y Sociedad dergisi grubundan Meksikalı Marksistler, bağımlılığın Meksika gibi ülkelerin karakteristik özelliği olmadığı görüşündedirler. İç çelişkileri belirleyici etmen olarak görmekte ve sosyo-ekonomik gelişimin buradaki temel yasalarını da, tüm kapitalist ülkelere özgü yasalarla özdeş saymaktadırlar. Başka Latin Amerika ülkelerinin kimi bilim adamları da benzer görüşler savunmaktalar. Bunlar arasında, daha kısa zaman önce, bağımlılığı Latin Amerika kapitalist gelişiminin belirleyici etmeni olarak görenler de var.

Görüşlerdeki bu değişiklik, 70'li yılların çok büyük uluslararası olaylarının etkisiyle oluştu. Bunlar arasında, 1973-75 yıllarında mineral hammaddelerde ve akaryakıttaki "fiyat devrimi", OPEC'in ve hammadde üreten ülkelerin çeşitli diğer örgütlerinin, yeraltı zenginliklerinden edinilen gelirin yeniden paylaşımı uğrunda çokuluslu tekellere karşı verdikleri savaşında kazanılan belli başarılar ve gelişmekte olan ülkeler grubunun uluslararası durumlarını genel olarak güçlendirmeleri ve diğer olaylar sayılabilir. Fakat bu arada, Afrika, Asya ve Latin Amerika ülkelerinin çok büyük bir çoğunluğunun reel durumlarında hemen hemen hiçbir değişikliğin olmadığı da görmezlikten gelinemez. Yeraltı zenginlikleri sömürsünde ve dış ticaret ilişkilerinde sömürünün en korkunç biçimlerinin bazılarından, günümüz uluslararası sermayesi için bir anlamda yük olmaya başlayan sömürü biçimlerinden vazgeçilmesi söz konusudur. Ama öte yandan, W. Tjagunenko'nun da saptadığı gibi, «zincirlerinin salt politik bir hareketle kırılması daha güç olan,» "modernleştirilmiş" bir bağımlılık sistemi de buna koşul olarak oluşmaktadır.²²

Yukarda sözü edilen bakış açısının temsilcileri, "Latin Amerikan" kapitalizminin yorumlanmasında önemli olanı ortaya çıkaramamaktalar. Onu, tarihsel olarak daha geç oluşmuş, birden fazla sayıda ekonomik biçimi içinde barındıran, sosyo-ekonomik gelişimin dışa bağımlılığın etkisi altında bulunduğu bir sistem olarak görmekteler. Başka bir deyişle, bağımlılık, "Latin-Amerikan" kapitalizminin birbirine eşit öneme sahip çeşitli özelliklerinden biri olarak görülmektedir.

Latin Amerika'da oluşmuş kapitalist toplumların çeşitli özellikleri savı, ilke olarak desteklense bile, bunların arasında bir de temel özellik bulunacağını teslim etmek gerekir. Herşeyden önce, Latin Amerika'da birden çok sayıda ekonomik biçimin birarada varoluşu, bunların hepsinin eşit öneme sahip olacağı anlamına gelmez. Bu bölgenin çeşitli ülkelerinin ekonomisinde farklı ağırlıklarda kapitalizm öncesi ekonomik biçimlerin varlığından elbette ki söz etmek gerekir. Ancak, genel eğilim içinde bunların önemi yavaş yavaş, ama sürekli olarak azalmaktadır. Bu bağlam içinde, gerçekliğin her zaman, mutlak bir aynı cinsten toplum "ideali"nden çok uzak olduğunu hatırlatalım. Klasik kapitalist ülkelerde (İngiltere, Fransa, ABD, vb.) bile, —farklı bir bileşimde de olsa— geçmişin artıkları vardır. Burjuva toplumu, emperyalizm aşamasında bile bu tür kalıntılardan arınmış değildir. Buna Lenin de işaret etmiştir.²³

Latin Amerika ülkelerinin gerçekliği, kapitalist ekonomi biçiminin yalnızca ağır basmakla kalmayıp, tüm diğer biçimleri de kendine bağlı kıldığını kanıtlamaktadır. Yerli sermayeye gelince, o da yabancı sermayeye, dünya kapitalizmine bağlıdır. [...]

Burjuva toplumunun geciktirilmiş oluşumunda, dış faktörün etkisini görmek gerekir. Latin Amerika toprağında (ancak emper-

yalizm çağında) oluşan kapitalizmin kendi başına (otonom, bağımsız) varoluşu ta başından beri olanaksızdı. Dışa bağımlılık yerli kapitalizmin doğal gelişimini engelliyor ve böylece üretici güçlerin ve üretim ilişkilerinin gelişimini çarpıtıyordu.

“Latin Amerikan” kapitalizminin çeşitli özellikleri savının yandaşları, sık sık, yalnızca gerikalmış ülkelerin değil, tersine birçok gelişmiş kapitalist ülkenin de bağımlı olduğu savını öne sürerler. Bu savı güçlendirmek üzere çoğu kez, yabancı yatırımların oranıyla ilgili karşılaştırmalı veriler öne sürülür. Ancak sorunda belirleyici olan, yabancı yatırımların yüksekliğinden çok, bunların etki tarzıdır. Başka bir deyişle: Dünya kapitalizminin sanayi merkezlerinin düzeyinden gerikalmışlığın sonucu olarak ve yenisömürgeci işbölümünün neden olduğu yapısal çarpıklık yüzünden, Latin Amerika ülkelerinin ekonomik organizmaları görece daha küçük yabancı yatırımlarla bağımlı kılınabilirler. Günümüzde, Latin Amerika ekonomisinin, çokuluslu tekeller tarafından “şubeleştirilmesi” sonucunda, bağımlılık aşlında bir iç gelişim etmenine dönüştüğünden, bu durum artık çok açık olarak görülmektedir. Bu özel durum, yeniden üretim ilişkilerini ve oranlarını, teknik yenilemenin hızını ve nitel düzeyini ve hatta tüketim standartlarını belirlemekte ve koşullandırmaktadır.

Özel Bir Kapitalist Toplum Tipi

Sovyet bilim adamları ve yabancı Marksistler, kapitalist dünya sisteminin varoşlarındaki bağımlı ve gerikalmış devletler konusundaki kuramsal araştırmalarda önemli başarılar kazandılar. Kuşkusuz bu sayede, köklü bir ekonomik-politik çözümleme için gerekli ön koşullar yaratılmış oldu. Bunun sonuçları çok sayıda bilimsel yapıta yansımaktadır.²⁴ Yapılmış çalışmanın önemini bütünüyle kabul etmekle birlikte, şunu saptamak durumundayız : Gelişmekte olan ülkelerin sosyo-ekonomik özgüllüğünden, bunların dünya ekonomisindeki özel yerinden, ya da buralarda oluşmuş toplumların “geçiş karakteri”nden yola çıkarak bu ülkeler için (bu ülkelerin tümü için) ortak bir ekonomik-politik tasarım kurma çabaları belli kuşkuyla uyandırmaktadır. Çünkü bu tasarım, bu ülke grubunun ekonomik süreçlerinin ne kapitalizmin, ne sosyalizmin ve ne de kapitalizm öncesi toplum biçimlerinin ekonomi-politiği çerçevesi içinde incelenemeyeceği varsayımına dayanmaktadır.²⁵

Her şeyden önce, gelişmekte olan ülkeleri bir bütün olarak ele almanın büyük sakıncaları vardır.²⁶ Bu ülkelerde görülen hızlı ekonomik, toplumsal ve politik farklılaşma bu sakıncaları güçlendirmektedir. Tüm bilim adamlarınca üzerine dikkat çekilen sosyo-ekonomik özgüllük ise, “özel yasalar” çıkarmak için yeterli sebep değildir; bu durumda ancak yasaların modifikasyonundan [farklılaşma, ufak değişiklik] işleyiş biçimindeki özelliklerden söz-

edilebilir. Asya-Afrika dünyasındaki birden çok ekonomik biçimli toplumlar için genel olarak doğruluğunu koruyan “geçiş karakteri” savı, Latin Amerika bölgesi konusunda, özellikle de kapitalist gelişimin oldukça ilerlediği belli ülkeler söz konusu olduğunda, geçerliliğini iyice yitirmektedir (kaldı ki, Asya-Afrika bölgesinde de bu tür örneklerin sayısı az değildir). Bize kalırsa, bu ülke grubunun çözümlemesi, kapitalizmin ekonomi-politiği çerçevesi içinde yapılmalıdır.

Bu nedenle, kapitalizmin ekonomik aygıtını özel varoş koşullarında işleten ve geliştiren temel yasallıkları çözümlemek, bilim adamları için önemli bir görev olmaktadır. Eski kapitalizm merkezleri için tipik olan temel sosyo-ekonomik süreçler şemasından kaymaların ne büyüklükte olduğunu bulmak, belli ki, yöntemsel güçlükler çıkaracaktır. Ancak gerçekten de bir modifikasyon söz konusuysa, kapitalizm sistemi içinde bir alt sistem ayrılabilir ve ayrılmalıdır.

Böyle bir görev bu yazının çerçevesini aşar. Ancak biz burada, Latin Amerika’ya özgü sosyo-ekonomik süreç modifikasyonlarının bazı yönlerine çok genel olarak değinmek istiyoruz.

İlkin, kapitalizmin doğuşundaki özgün hatlara işaret etmek gerekir. Latin Amerika’da ilk sermaye birikimi, denizötesi ülkelerin yağmalanmasıyla değil, ülke yerlileri tarafından yaratılmış ürünün, göçmen tüccar ve tefeciler tarafından alınmasıyla, yani “iç sömürgelerin” sömürülmesiyle ilgilidir. Burada tüccarlar ve tefeciler kuşkusuz daha önemliydi. Küçük işletmeci kökenli Avrupa’lı göçmenlerin ve burada oluşan zanaatçı katmanının da özel bir rolü oldu. Sıkı lonca sınırlamaları bulunmadığından, bu zanaatçı katmanının burjuvalaşması görece kolaydı.

Dünyadan soyutlanmışlığın neden olduğu birkaç durum ve tarihsel bakımdan kısa bir kaç dönem dışında (örneğin: Kolombiya’nın bazı bölgelerinde, yüzyılımızın 20’li yıllarında, iç pazar için sınırlı tüketim mallarının üretimi), Latin Amerika ülkeleri kapitalizmin serbest rekabet konağını atladılar. Ulusal kapitalizmin bağımsız (otonom) gelişimi, uluslararası kapitalist sistemin yalnız tekelcilik öncesi aşamasında olanaklıydı. Latin Amerika’da ise kapitalist üretim ilişkilerinin doğuşu ile kapitalist toplumun biçimlenişinin emperyalist aşaması aynı zamana denk düştü. Girişimci sermaye ithalatına ve bu sermayenin bağımlı devletlerin ekonomik organizmasına nüfuz edişine, kapitalizm öncesi üretim ilişkilerinin zamanından önce değiştirilmesine ve bunların yabancı tekelci sermayenin gereksinimlerine uygun biçimde yeniden düzeltilmesine geçiş birinci derecede önemliydi.

Latin Amerika’nın kendisi, kapitalist toplumun tekelci aşamasına daha sonra, yani tekelci sermayenin artık yalnız dış ekonomiyi değil, iç pazarı da denetlemeye başladığı zaman girdi. Birçok Latin Amerika’lı yazar, bu durumun (Meksika, Brezilya, Ar-

jantin ve kısmen de Şili ve Kolombiya gibi görece gelişmiş olan ülkeler grubunda) 50'li yılların sonlarında başladığı ve 60'lı yıllardaki sosyo-ekonomik süreçlerin ağır basan etmeni olduğu (ve bu yıllarda Venezuela ve Uruguay'ı da kapsadığı) görüşündedirler.

Bir dizi Latin Amerika ülkesinde bir finans oligarşisi doğmaktadır. Sanayi sermayesiyle banka sermayesinin bileşiminden doğan görece az sayıda gruplar, "karar merkezleri"ne egemen olmaktadır. Bir özellik te, bu finans oligarşisinin, yabancı tekeli sermayenin doğrudan etkisiyle gelişmekte oluşudur. Yabancı tekeli sermaye, yalnız herşeye egemen olmakla kalmıyor, bu sürecin aynı zamanda katalizatörü de oluyor.

Latin Amerika bölgesinde, devlet-tekeli eğilimlerin daha finans oligarşisi kesin olarak oluşmadan önce görülmesi de bizim görüşümüze temel bir farklılıktır. Batı Avrupa'da ve ABD'de devlet-tekeli kapitalizmi, sermaye yoğunlaşması ve üretimin toplumsal niteliğinin artması sürecinin doğal uzantısıydı, yani geçkin burjuva toplumunun ürünüydü. Bu durumda, devlet-tekeli yöntemler, haddinden fazla olgunlaşmış kapitalizmin bir "yeniden canlandırılma" aracı oldular. Buna karşılık Latin Amerika'da ise bu yöntemler, daha az olgun bir toplumun üretim ilişkilerinin kapitalist dünya ekonomisinin bugünkü taleplerine uygun bir düzeye çıkartılmasına yarıyor.

En gelişmiş Latin Amerika ülkeleri grubunda ortaya çıkan devlet-tekeli kapitalizmi, üç halkalı bir yapı göstermektedir (devlet erkinin yabancı tekeli sermayeyle ve yerli tekellerin erkiyle birleşmesi). Böylelikle, emperyalist merkezlerde ağırlıkla görülen iki halkalı yapıdan farklıdır. Üstelik genel olarak, yerli sermaye aleyhine, yabancı tekel çıkarlarına ayrıcalık verme eğilimi gözlenmektedir.

Bizce, köklü bir şekilde çözümlenmesi gereken başka bir önemli sorun daha çıkmaktadır. Son yıllarda, büyük ve ekonomik bakımdan özellikle güçlü bir dizi Latin Amerika ülkesinde sermaye ihracı başlamış ve bunların daha az gelişmiş devletler karşısındaki politikalarında yayılımcı çizgiler dikkati çekmeye başlamıştır. Örneğin 1975 yılında Brezilya'nın sermaye ihracatı 200 milyon doları aşmıştı; bu, bir önceki yıl yapılan sermaye ihracatının hemen hemen iki katıdır. Uruguay, Bolivya ve Paraguay'da, Brezilyalı ticaret, sanayi ve banka şirketlerinin çok geniş bir şube ağı mevcuttur. Brezilyalı tekel sahipleri Bolivya ve Paraguay'ın sınır bölgelerinde toprak satın almakta, buralarda Brezilya para sistemi ulusal para sisteminin yerini almakta ve bu bölgeleri doğu komşusunun ekonomi kompleksinin etkisi altına alan bağlantılar kurulmaktadır. Bolivya ekonomisine, Brezilya ile yarışmakta olan Arjantin sermayesi de aynı şekilde girmekte ve bu ülkelerin emek gücü kaynaklarından geniş ölçüde yararlanmaktadır. Yüzbinler-

ce Bolivyalı ve Paraguaylı, resmen belirlenmiş asgari ücretin çok altında ücretler karşılığında Arjantin'de çalışmaktadır. Orta Amerika ve Karaip bölgesini de Meksika büyük sermayesi "yola koyuyor". Kimya, besin, ilaç, metalurji ve otomobil sanayiine giriyor. Kolombiyalı işadamları, Ekvator ve Panama'da büyük sermaye yatırımlarına başladılar. Venezuella'da da (özellikle devletin) sermaye ihracatı büyük boyutlara vardı. Daha şimdiden ABD'nde de Brezilya ve Arjantin sermaye yatırımlarının kimi belirtileri var.

Bu olgular, Latin Amerika büyük burjuvazisinin oldukça büyük talepleri olduğunu ve Latin Amerika tekellerinin klasik tekel modeline yakınlaşmakta olduklarını kanıtlamaktadır. Yerli sermayenin yayılımcılığı, emperyalizmin kapitalist düzeni ayakta tutulabilmesi için Latin Amerika'da "üsler" kurma stratejisine uygun düştüğü sürece egemen emperyalist güçlerce de desteklenmektedir. Brezilya bunun iyi bir örneğidir. Her ne kadar bu durumda nicelik, emperyalizm niteliğine sıçramaktan sözetmeye henüz yeterli değilse de, —örneğin, Brezilyalı Marksistler arasında tartışılan— "alt-emperyalizm" konusu dikkat çekicidir.

Kapitalizm, kendi sisteminin varoşlarında, yeniden üretim mekanizması ve üretici güçlerin teknik-ekonomik etkileşimi konularında önemli modifikasyonlara uğramaktadır. Özellikle, girkalmışlığın sözde modernleştirilmesi ve kapitalist dünya ekonomisinin merkeziyle varoşu arasındaki ilişkilerdeki değişim bunu kanıtlamaktadır.

Sermayenin devri de kendine özgü niteliğe sahiptir. Yerli ve yabancı sermayenin sanki farklı devir yolları vardır. Birincisi tüm zincirin az karmaşık halkalarını, ikincisi temel halkalarını besler. Temel sınıfların toplumsal yapılarında ve sosyopsikolojik görünüşlerinde de özgünlükler vardır. Yerli burjuvazi içinde, yabancı sermayeyle işbirliği halindeki katmanların rolü belirleyicidir. Proletaryanın olağanüstü karmaşık bileşimi, içindeki farklı grupların maddesel ve toplumsal durumları arasındaki büyük farklar, karşılaştığı çifte baskı ve bir dizi başka özellik, gelişmiş kapitalist ülkelerdekinden oldukça farklı bir tablo ortaya çıkarmaktadır.

Emek ile sermaye arasındaki çelişki, bugünkü aşamada kuşkusuz Latin Amerika toplumunun temel çelişkisidir. Ancak bu çelişki de ikili bir yapıdadır: Proletaryanın uzlaşmaz karşıtı iki ayrı gücün —yerli ve yabancı sömürücülerin— bileşiminden oluşmaktadır.

Kapitalizmin bazı başka ekonomik yasalarının işleyiş biçimindeki farklılıklar da son derece önemlidir. Örneğin, ortalama kâr oranlarının oluşumu: Varoşlardaki bağımlı ülkeler burjuvazisinin (tekelci olmayan büyük burjuvazinin bile) kâr oranları kural olarak ortalamanın altındadır. Devlet işletmelerinde de bu böyledir.

Yerli tekellerin kârları ortalama değerlere yaklaşır, ya da biraz geçer. Tekel kârı (ya da tekelin aşırı kârı) yalnızca yabancı tek-elci sermayenin "ayrıcalığı"dır. Tipik bir örnek: 1974'te Brezilya'da 5.000 büyük sanayi işletmesinde yapılan bir araştırma, devlet sektöründe toplam kârların toplam malvarlığına olan oranının, ortalama % 10,9 olduğunu ortaya çıkardı. Bu oran Brezilyalı özel sermaye için % 15,5 ve yabancı sermaye için % 19,7'dir (kaldı ki, bu son iki veri çok düşük sayılmaktadır).²⁷ Tekelci kârı, çokuluslu sermaye şirketlerinin ticari ve mali üstünlüğü, ve teknik yenilikler üzerindeki tekelleri sayesinde gerçekleşir. Emperyalist merkezlerin sermayesi, patent, teknik belge, ticari marka ve alâmeti farika kullanımı karşılığında, Latin Amerika işletmelerinden yeri doldurulmaz bir rant almaktadır.

Merkezlerle varoş arasındaki ilişkiler alanında işleyen sömürü mekanizması, yabancı sermaye şirketlerine varoş ülkelerin ekonomisindeki sermaye yatırımı paylarının çok üstünde bir artıdeğer sağlamaktadır. Bunun asıl yükü emekçilerin sırtındadır, ama Latin Amerika burjuvazisi de paylaşımında büyük ortağına haraç vermek durumundadır. İşbirlikçi yerli burjuvazinin kârının büyük bir bölümünü çokuluslu tekeller aşırılmaktadır. Transfer ve rant ödemeleri biçiminde yapılan örtülü kâr transferi bunun tipik bir örneğidir. Çokuluslu tekeller ayrıca, iç pazarda şubelerinin mallarına koydukları yüksek tekel fiyatları yoluyla Latin Amerika nüfusunun tüm katmanlarını sömürüyorlar.

Demek ki, Latin Amerika'da ortaya çıkmış olan toplumsal organizma, çok sayıda önemli ayırddedici özellik göstermektedir. Bu ayırddedici özellikler, bu toplumun doğuşunda, yeniden üretim mekanizmasında ve üretim ilişkilerinin gerçekleşmesindeki modifikasyonlardan doğmakta ve bu toplumun kapitalist dünya ekonomik sistemindeki özgün rolünü yansıtmaktadır. Bütün bunlar, Latin Amerika toplumunu, kapitalist toplumun özel bir tipi olarak nitelermeye olanak vermektedir. Bu modifikasyonların çözümlenmesinin ana çıkış noktası, değişkenlerin (ülkelerin-ç.n.) çoğunluğu için, (bu da doğal olarak gerekli bir koşul olmakla birlikte) erişilmiş düzey ya da aşama değildir. Belli bir somut tarihsel durum da değildir. Çözümlemenin ana çıkış noktası, daha çok, bağımlılık etmenidir. Üstelik bağımlılık etmenine teknik-ekonomik açıdan değil, bir sömürü ilişkisi olarak bakmak gerekir. "Bağımlı kapitalizm" terimi, bu anlamda kesinlikle doğrudur, yerindedir.

Terminoloji sorunuyla uğraşmak, bu durumda kesinlikle skostisizm değildir. Çünkü, çözümlenen toplum tipinin ana hatlarının tanımlanması, bu tür toplumdaki devrimci savaşımın strateji ve taktiğinin ve dönüşümlerin biçim ve yöntemlerinin çıkarılmasına temel olacaktır. [...]

Bağımlı kapitalizmin özellikleri, sosyalizme geçişin özgünlüğünü koşullar; Küba devrimi ve bir anlamda Unidad Popular erki

dönemindeki Şili deneyimlerinin de gösterdiği gibi, bir dizi sosyo-ekonomik sorun için özgün çözümler gerektirir.

Latin Amerika kapitalizm yoluna görece geç girdi, ama bu yöndeki gelişimi kuşkusuz bu üretim biçiminin genel yasallıklarına göre oluyor. Ancak, Latin Amerika'nın özellikleri, kapitalist oluşumun basit bir somut-tarihsel özgüllüğü değildir. Bunlar, kapitalizmin belli bir olgunlaşma düzeyine de indirgenemez (örneğin Batı Avrupa, ABD ya da Japonya'dan daha geri bir düzeye). Kapitalist gelişime emperyalizm çağında varan bir toplum, objektif nedenler yüzünden, ister istemez bağımlı kapitalizmin görünüm biçimini almak zorundadır. Bunun yerel bir olgu olduğu düşünülemez. Bağımlı kapitalizm evrensel niteliktedir, çünkü dünya kapitalist ekonomik sistemi, yitirilmiş sömürge varoşunun yerini dolduran yeni bir alt sistem yaratmaktadır.

1 Bkz. W. Schejnis, "Orta Gelişmiş Kapitalist Ülkeler" (Rusça), *Mirowaja ekonomika i mejdunarodniye otnoşeniye* (1977/9); L. Klotskovski, İ. Şeremetjev, "Bağımlı kapitalizmin bunalımı" (Rusça), *Agy.* (1978/4); "Meksika'da kapitalist gelişmenin bugünkü aşaması hakkında" (Rusça), *Latin-skaya Amerika* (1978/5).

2 *Revista de la CEPAL*, Santiago de Chile, 1977, 1. yarıyıl, s. 257 vs.

3 Bkz. *Comercio exterior*, Meksika, 1977, Sayı: 2, s. 219.

4 Bkz. César Augusto Lopez Arias, *Empresan multinacionales*, Bogoto, 1977, s. 67.

5 Bu ülkeler yalnızca kapitalist dünya sisteminin içinde düşünüldüğünde, durum böyle görünmektedir. Doğal olarak, global boyutta, reel sosyalizmin ve antiemperyalist güçlerin büyüyen etkisinden de gittikçe daha çok değişim itkileri gelmektedir.

6 Bkz. "Boletín económico de América Latina" ("Latin Amerika ekonomik bülteni"), *CEPAL*, 1974, s. 106.

7 Roger Bartra, *Estructura agraria y clases sociales en México*, Meksika, 1976, s. 66 vd.

8 *Agy.*, s. 172.

9 Bu süreç, mutlaka düz bir çizgi değildir, bir dizi etmen tarafından engellenir. Ama işgüçlerinin toplumun geleneksel sektörlerinde kalması değil, kenar katmanları doldurması sözkonusudur.

10 Bkz. Julio Silva Colmenares, *Los verdaderos dueños del país. Oligarquía y monopolios en Colombia*, Bogota, 1977, s. 107, 303, 310.

11 *Oposición*, 3 Aralık 1977, s. 4.

12 *Tribuna popular*, Karakas, 27 Ocak-2 Şubat 1978, s. 8.

13 Bkz. Radamés Larrazábal, *Monopolios nacionales*, Valencia, 1978, s. 86-90.

14 Bkz. A. Karavayev, "Brezilya kapitalizminin gelişmesinde bazı eğilimler" (Rusça), *Mirovaya ekonomika i mejdunarodniye otnoşeniye* (1977/10), s. 72.

15 "Latin Amerika ve Uluslararası Gelişme Stratejisi: Birinci Bölgesel Tahmin" (İngilizce), *ECLA*, Quito, 1973, s. 144.

16 Bkz. *Horizont*, 1975/30, Ek, s. 1.

17 *Banco Interamericano de desarrollo. Progress económico y social en América Latina. Informe 1976*, Washington, s. 26.

18 Bkz. *Mirovaya ekonomika i mejdunarodniye otnoşeniye*, (1977/9), s. 124.

- 19 Bkz. B. Koval, S. Semyonov, A. Şulgovski, Latin Amerika'da devrimci süreçler (Rusça), Moskova, 1974, s. 61.
- 20 Bkz. L. Kloçkovski, İ. Şeremetyev, Agy.; V. Volski, "Oktobr Devrimi'nin Latin Amerika'daki kurtuluş süreçlerine Etkisi" (Rusça), Latinskaya Amerika (1977/6).
- 21 Bkz. Enrique Semo, La Crises actual del capitalismo, Meksika, 1975, s. 38.
- 22 V. Tyagunenko, Emegın uluslararası bölüşümü ve gelişmekte olan ülkeler (Rusça), Moskova 1976, s. 227.
- 23 Bkz. V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar (Almanca), C. 29, s. 153.
- 24 Örneğın bkz. B. S. Tyulpanov, Ekonomi-politika yazıları (Gelişmekte olan ülkeler) (Rusça), Moskova, 1969; Gelişmekte olan ülkeler: gelişme yasaları, eğilimler, perspektifler (Rusça), Moskova, 1974; N. Simoniya, Doğu ülkeleri: gelişme yolları (Rusça), Moskova, 1975; V. Tyagunenko, Agy.
- 25 S. Tyulpanov, Agy., s. 12 vd.
- 26 Bkz. "Gelişmekte olan ülkeler: gelişme yasaları, eğilimler, perspektifler" (Rusça) Agy, s. 21. Bu, sosyalist ülkeler bilim adamlarının Budapeşte'deki toplantısında, özellikle altı çizilerek vurgulanmıştı. [Bkz. "Gelişmekte olan ülkelerin ekonomisi ve politikası" (Rusça), Mirovaya ekonomika i mejdunarodniye otnoşeniye (1977/10), s. 131 vd.]
- 27 Bunlar dolaylı verilerdir; ama kâr oranları karakteristiğinin oranlarını ifade etmektedirler.

8

Dünya Komünist ve İşçi Partileri'nden Haberler

■ BARIŞ ve GÜVENLİK İÇİN GERÇEK BİR UFUK

SBKP Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Leonid Brejnev, Berlin'de, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin 30. kuruluş yıldönümünde yaptığı konuşmada, Sovyetler Birliği'nin dünyada barışı ve güvenliği koruma yolundaki yeni girişimini açıkladı. Leonid Brejnev'in konuşmasının bu girişimi açıklayan bölümünü aşağıda sunuyoruz :

[...]

DAC'nin uluslararası alanda tanınması, özünde Avrupa'da güvenliğin güçlendirilmesi bakımından bir dönüm noktası oldu. Bindiği gibi, bu kolay olmadı. Sosyalist ülkeler topluluğu, DAC'nin tanınması, 1970 yıllarında bilinen anlaşmaların bağlanması, harp sonrası ortaya çıkan gerçek durumun gözönünde tutulması, Avrupa Konferansı'nın toplanması için 10 yıllar boyunca savaşmak zorunda kaldılar.

Avrupa Konferansı, Avrupa halklarının güvenliğini, barışçıl yaşamını, devletler arasında barışçıl ilişkileri içeren bir Sonuç Belgesi kabul etti. İsteğimiz, bu belgenin titizlikle uygulanmasıdır.

Batılı devletlerin temsilcilerinin sözlerine bakılırsa, onlar bu-

nu istiyorlarmış gibi görünüyor. Ne var ki, onlar bu konuda çoğu zaman başka bir yön alıyolar. Biz, olguları görmemezlikten gele-meyiz: Silahlanmanın hızlandırılması yanlışları durumu gerginleş-tirmek, savaş hazırlıklarını yoğunlaştırmak için herşeyi yapıyor, hatta varolmayan şeyler uyduruyorlar. Avrupa'ya gelince, burada barış yapısının temeline mayın döşemek isteniyor.

Batı propagandasının bugün üzerinde inatla durduğu Batı Av-rupa ülkelerine yeni tip Amerikan nükleer roketleri yerleştirme yö-nündeki tehlikeli planları, çok derin kuşkular uyandırıyor. Açıkça söyleyelim. Bu planların gerçekleştirilmesi, Avrupa ana karasında stratejik durumu önemli ölçüde değiştirecektir. Onların amacı, Av-rupa'da kurulan güçler dengesini bozmak, NATO'nun askersel üst-ünlüğünü sağlamaktır.

Askersel üstünlüğe gelince, bu, aslında koca koca masalıdır. El-bette sosyalist ülkeler NATO militaristlerinin çabaları karşısında da kolu bağlı duramazlar. Bu durum karşısında, biz, güvenliğimizi güçlendirmek için yeni adımlar atmak zorundayız. Bizim başka çıkış yolumuz yoktur. Ama şurası kesindir: NATO planlarının ger-çekleştirilmesi, kaçınılmaz olarak Avrupa'da durumu gerginleşti-recek ve bütün olarak uluslararası havayı zehirleyecektir.

Sonu gelmeyen bu tehlikeli planların hazırlanmasına, ABD ile birlikte Federal Almanya Cumhuriyeti'nin de katıldığı açıktır.

Açık olarak belirteyim ki, bu ülkelerin politikasını belirleyen-ler, bugün zorunlu bir seçenek önündedir. Federal Almanya Cum-hurieteti (FAC) için neyin daha iyi olduğunu kendilerinin çözmesi gerek: Avrupa'da barışın güçlendirilmesine katkıda bulunmak ve Avrupa devletleri arasında iyi komşuluk ve karşılıklı güvene dayanan, karşılıklı yarar ilkeleri temelinde barışçıl işbirliğini geliştirmek mi, yoksa kendi topraklarında Sovyetler Birliği'ne ve onun bağlaşıklarına karşı Amerikan nükleer roketlerini yerleştirmekle Avrupa'da ve dünyada gerginliğin daha da artırılmasına katkıda bulunmak mı?

İkincisinde, FAC'nin kendisi için çok kötü bir durumun orta-ya çıkacağı açıktır. Eğer bu silahları, onların sahipleri birgün ha-rekete geçirirlerse, F. Almanya için bunun sonuçlarının ne olaca-ğını kestirmek doğrusu çok zordur.

Kuşkusuz bütün bu söylenenler, orta menzilli Amerikan yapı-sı nükleer roketlerin kendi topraklarına yerleştirilmesine yanaşma-ya çalışan öteki NATO ülkeleri için de geçerlidir.

Sovyetler Birliği'ne gelince, bir kez daha yineliyoruz: Biz, as-kersel üstünlük sağlamaya çalışmıyoruz. Herhangi bir devleti ya da devletler grubunu korkutma hiçbir zaman aklımızdan geçmedi ve geçmiyor. Stratejik planlarımız savunmaya yöneliktir. Sovyet-ler Birliği'nin, savunmanın gerektirdiğinin üstünde, Avrupa ana karasında askersel gücünü artırdığı yolundaki sözlerin gerçek du-rumla hiçbir ilgisi ilintisi yoktur. Bu "sav", geniş halk yığınlarını bilinçli olarak aldatmadır.

Biz, Avrupa'da ve dünyada barış, kalıcı bir barış istiyoruz. Bu, dış politikamızın temeli ve omurgasıdır. Bu politikayı ardıcıl biçimde şaşmadan yürütüyoruz.

SSCB Savunma Konseyi Başkanı olarak açıkça belirtiyorum: Son 10 yıl içinde Sovyetler Birliği'nin Avrupa kesimi topraklarında orta menzilli nükleer başlık taşıyan roketlerinin ve uçaklarının sayısında tek bir artış olmamıştır. Tam tersine, orta menzilli roketleri fırlatma rampalarında ve bu roketlerin gücünde bir azalma olmuştur. Ayrıca orta bombardıman uçaklarının sayısı da azaltılmıştır. Başka ülkelerin topraklarına Sovyetler Birliği bu tür silahları kesinlikle yerleştirmiyor. Uzun yıllardan beri Orta Avrupa'daki askerlerimizin sayısını da artırmıyoruz.

Dahası var. Biz, Batı Avrupa'ya orta menzilli ek nükleer roketlerin yerleştirilmemesi koşuluyla, Sovyetler Birliği'nin batı bölgelerine yerleştirilmiş olan orta menzilli nükleer roketlerin, bugünkü sayısına oranla azaltılmasına hazırız.

Ayrıca, nükleer silahların üretiminden vazgeçen, bu tür silahları satın almayan ve ülkesinde bulundurmayan devletlere karşı Sovyetler Birliği'nin hiçbir zaman nükleer silah kullanmayacağını kesinlikle açıklıyorum.

Avrupa'da askersel yumuşamanın gerçekleştirilmesi uğrunda uzun yıllar gösterdiğimiz çabalarımızı çıkmazdan kurtarmak, sözle eylemin uyumluluğu örneğini vermek isteğiyle, DAC yönetiminin onayıyla ve Varşova Antlaşması üyesi öteki sosyalist ülkelerle dayanışmamızın sonucu, Orta Avrupa'daki Sovyet askerlerinin sayısını tek yanlı azaltmayı kararlaştırdık. Buna göre, 1 yıl içinde DAC topraklarından 20 bin Sovyet askeri, bin tank ve belirli ölçüde başka askersel teknik araçları geri çekilecektir.

Biz, Sovyetler Birliği'nin ve onun bağlaşıklarının barışçıl politikasının en iyi niyetinin yeni, somut yansıması olan bu önerilerin Avrupa ve dünya halklarınca destekleneceğine inanıyoruz. Biz NATO ülkelerini sosyalist devletlerin bu girişimini gereği gibi değerlendirmeye ve iyi niyetli örneğimizi izlemeye çağırıyoruz.

Ülkemiz, Avrupa'da güvenlik ölçüsünün daha da genişletilmesi için çalışıyor. Biz, Helsinki Sonuç Belgesi'nin öngördüğü gibi, önceden bildirme yoluyla, kara kuvvetlerinin yapacağı büyük manevraların daha uzun aralarla, şimdiye kadar olduğu gibi 25 bin değil 20 bin askerin katılımıyla yapılması üzerinde anlaşmaya hazırız. Biz, ayrıca askersel manevralara 40-50 bin askerin üstünde katılım yapılmaması yönünde karşılıklı anlaşmaya da hazırız.

Kuşkusuz, Avrupa Konferansı'na katılan devletlerin toprakları yakınlarında yapılan büyük hava ve deniz kuvvetleri manevraları üstüne önceden haber verme yönündeki sosyalist ülkelerin önerisi yürürlükte kalmaktadır.

Batı ülkelerine bir öneride daha bulunmak istiyoruz: Helsinki Sonuç Belgesi'nde saptanan bölgelerde yalnız askersel manevralar

üstüne değil, sayısı 20 bini geçen kara kuvvetleri birliklerinin yer değiştirmesi üstüne de zamanında bilgi verilmelidir.

Devletler arasında güvenin güçlendirilmesine, Avrupa'da savaşın patlak vermesi tehlikesinin azaltılmasına yönelik başka öneriler üzerinde de durulabilir. Avrupa'da askersel yumuşama ile ilgili geniş önlemlerin tartışılması için bizce en elverişli yer, politik düzeyde bir Avrupa konferansıdır. Böylesi bir konferansın hazırlanması ve çağrılması güncel bir ödevidir. Bunun çoktan olgunlaşmış olduğu, zamanı çoktan geldiği söylenebilir.

Bilindiği gibi, SALT-3 ile ilgili önemli görüşmeler önümüzde duruyor. Biz, bu görüşmelerin SALT-2'nin yürürlüğe girmesinden sonra hemen başlamasını istiyoruz. Bu görüşmelerin çerçevesinde, biz, yalnız ana karalararası silahların değil, başka tip silahların da tartışılmasına razıyız. Elbette, bununla ilgili tüm etkenlerin gözönünde bulundurulması ve tarafların eşit güvenliği ilkesine bağlı kalmak koşuluyla.

SSCB, DAC ve öteki sosyalist ülkeler, bütün Avrupa halklarına güvenlik ve barış içinde gerçek bir yaşam sağlama yönünde, böylesi açık bir ufuk öneriyor. Sıra Batılı ülkelerindir. Onların yanıtı, halkların yaşamsal çıkarları ve istemleriyle bağlı olup olmadıklarını gösterecektir. Biz, gerçekçiliğin, devlet işlerinde akıllılığın ve sonuç olarak da sağlıklı mantığın üstün geleceğine inanıyoruz.

Değerli yoldaşlar,

Günümüzün dinamik dünyasında bizim ayaklarımızın altında, sosyalist topluluk gibi sağlam bir toprak var. Bu düzeni, ekonomik alanda sürekli başarılarımızla, sosyalist demokrasiyi geliştirmekle, halklarımızın mutluluk düzeyini sürekli sağlamakla, savunmamızı ortak çabalarla güçlendirmekle kendi elimizle kurduk. Bağlarımızın kökleri derinlerdedir, aramızdaki işbirliğiyle giderek daha güçlü deneyler elde ediyoruz.

Sosyalist enternasyonalizm, toplumsal ilerleme ve barış için savaştan bize büyük başarılar elde etme olanağı veren politik ve moral bir güçtür.

Ve DAC'nin bu büyük bayramı işte bu gerçek enternasyonalizm havası içinde geçiyor.

Yaşasın, Avrupa'da barışın ve sosyalizmin güvenli kalesi DAC!

DAC ile SSCB ve Marksist-Leninist partilerimiz arasında sarsılmaz dostluk daha da güçlensin!

Yaşasın şanlı sosyalist ülkeler topluluğu!

Yaşasın barış ve komünizm!

■ PORTEKİZ KOMÜNİST PARTİSİ'nin DOKUZUNCU KONGRESİ

Portekiz Komünist Partisi, Lizbon yakınlarında Barreiro'da, 31 Mayıs-3 Haziran tarihleri arasında, 9.000 parti şubesini temsil eden 1.752 delegenin katılımıyla, Dokuzuncu Kongresi'ni topladı.

Genel Sekreter Alvaro Cunhal'ın sunduğu Merkez Komitesi Raporu, ayrıca, politika, tarım reformu ve emekçilerle dayanışma kararları ve bazı başka belgeler tartışılarak, oybirliğiyle kabul edildi.

PKP Genel Sekreteri Alvaro Cunhal'ın Kongre'ye sunduğu MK Raporu kısaca şu noktaları içeriyordu :

Demokratik ve Ulusal Devrimin Yüce Erekleri

Bu bölümde, Sekizinci Kongre'den bu yana PKP'nin devrim ereklerine ulaşma yolundaki ardıcıl savaşı ve gerici güçlerin karşı saldırıları anlatılıyor. Geçen kongre zamanından sonra, kapitalizm-latifundiyacılık ve emperyalizmin konumlarına yeniden kavuşma yönündeki yoğun saldırısına karşılık, halk yığınlarının ve demokratik güçlerin Nisan kazanımlarını koruyacak durumda bulunduğu belirtiliyor. Raporda şöyle deniyor :

«Devrimin kazanımlarına ve özgürlüklere karşı sürdürülen onca kesintisiz, şiddetli, keyfi ve yasatanmaz saldırıya karşın, bu kazanımlara sahip çıkmış ve Portekiz demokratik rejiminin ayrılmaz bir parçası haline getirilmiştir. ... Gericiliğin kapitalist yeniden canlanma politikasının yardımıyla işçi ve halk hareketinin parçalanıp zayıflayacağı» yolundaki umutlarına karşılık, «Sekizinci Kongre'den bu yana halkın savaş birliği güçlenmiş, yığın savaşları çoğalmış, yeni toplumsal kesimler kazanılmış, birleşik örgütler sağlamlaşmış ve işçi ve halk hareketi Portekiz politika sahnesinde demokratik rejimin, halk ve ülke çıkarlarının savunulmasında belirleyici ve eşsiz bir güç olarak kendine yer edinmiştir.»

Gericiliğin tüm beklentilerinin tersine, PKP, «bugün her zamankinden daha sağlam bir birlik içindedir, işçi sınıfı ve yığınlarla daha sıkı bağlanmış ve daha güçlüdür.»

PKP ve Demokrasi

«Dokuzuncu Kongremiz büyük bir belirsizliğin ve istikrarsızlığın hüküm sürdüğü bir zamanda yapıyor. Hükümetteki gerici güçler manevralara başvuruyorlar ve hükümet devirmeleri planlıyorlar. Bunlar, Anayasa'nın anayasal olmayan bir biçimde değiştirilmesi ve rejimin likide edilmesini istiyorlar. Bu, Portekiz demokrasisi için yeni ve önemli bir dönemdir.»

Raporda, PKP'nin özgürlüklerin ve demokratik rejimin, öteki devrimci kazanımlarının en sağlam, en ardıcıl savunucusu olduğu belirtilerek, şöyle deniyor: «PKP, işçi sınıfının ve tüm işçilerin birliğinin köylülerle ve antitekelci sınıf ve katmanlarla daha sıkı bir bağlaşıklığın, tüm demokratlarla yakınlaşmanın, karşılıklı anlayış ve eylem birliğinin yorulmaz savaşçısıdır.»

«İşçilere ve PKP'ne karşı olunarak, bunların katılımı olmaksızın demokrasinin korunamayacağını ve geliştirilemeyeceğini ya-

şam kanıtlıyor. Komünistler olmaksızın Portekiz'de demokrasi olamaz.»

Parti'nin Güçlendirilmesi

«PKP'nin güçlendirilmesi yalnızca komünistlerin değil, Portekiz'in Nisan devriminin açtığı özgürlük, demokrasi, ilerleme ve ulusal bağımsızlık yolunda ilerlemesini isteyen herkesin çıkarıdır.

«Sekizinci Kongre'den bu yana Parti çok güçlenmiştir. PKP, örgütlülük bakımından, güçlerini sefer etme yeteneği bakımından ve etki bakımından, kuşku yok, Portekiz'in en büyük partisidir. Yine de, demokratik toplumu savunma ve yapılandırmada üzerine düşen büyük sorumluluk ve rolü açısından bakarsak, **Parti henüz tarihsel görevlerini yerine getirecek denli güçlü değildir.**

«Ancak, işçi sınıfıyla, halk yığınlarıyla, öteki demokrat ve yurtseverlerle birlikte Portekiz'in politikasında gerekli dönüşü gerçekleştirebildiğimiz zamandır ki Partinin «yeterince güçlü» olduğunu söyleyebiliriz.»

Parti Örgütü

Bu bölümde, geçen kongreden bu yana Parti'nin kaydettiği nicel ve buna eş düşen nitel gelişme açıklanıyor: üye sayısı 115.000'den 165.000'e çıkmış, ayrıca Genç Komünistler Birliği ve Komünist Öğrenciler Birliği toplam 30.000 üyeye ulaşmıştır. Bununla birlikte, «Parti'deki nicel artış, aynı zamanda nitel bir gelişmedir.»

«Düşmanlarımız partimizin yüksek örgütlenme düzeyini ve savaşkanlığını teslim ediyorlar. Evet, yüksek örgütlenme düzeyine ve savaşkanlığa sahibiz. Ama Parti'nin örgütlülüğünü daha da güçlendirmeliyiz, çünkü PKP salt varolmak için değil, işçi sınıfıyla ve Portekiz halkıyla birlikte demokrasinin sonul utkusunu kazanmak ve sosyalizme giden yolu açmak için doğmuştur.»

İdeolojik Çalışma

İdeoloji alanında gerici güçlerin yoğun saldırıları ve buna karşı koyma yöntemleri işleniyor. «Demokratik özgürlükler ile tarım reformu ve ulusallaştırma arasındaki, politik demokrasi ile tekelci kapitalizmin sonul olarak ortadan kaldırılması arasındaki, devrimci değişikliklerde yığınların ve politik erkin rolü arasındaki bağlantıya ... özel bir dikkat» gösteriliyor.

Birlik, Parti İçi Demokrasi, Çalışma Tarzı

«Partimizin birliği onun sınıfsal karakterinden, doğru hattan, olguların da gösterdiği gibi ilkelerinin sağlamlığından, Marksist-Leninist eğitiminden, Parti liderliği ile üyeleri arasındaki yakın bağdan, Parti'nin genel hattının çiziminde tüm Parti'nin buna aktif katılmasından, militanlara karşı saygıdan, her örgüt düzeyinde ve tüm Parti'de kolektif çalışmadan kaynakla-

nyor. Bu birlik, parti içi demokrasinin sonucudur. Bu birlik, aynı zamanda Parti'nin kendi faaliyetinin doğal ve kendiliğinden sonucu olan bilinçli disiplininin de sonucudur. Bu disiplin, artık bir yükümlülük değildir; çünkü disiplin çoktandır gönüllü bir uygulama ve Parti içinde çalışma ve yaşama biçimi olmuştur.»

«Birlik, Partimizin çalışma tarzından ayrı ele alınamaz. Bu çalışma tarzı, Parti'nin gelişme süreci içinde ve Parti'nin politik hattına, Parti liderliğinin çalışma örçütlerine, örgütsel sorunları çözmeye, kadro politikasına ve devrimci deneyimine göre gelişmiştir.»

«Partimizin tüm çalışmalarındaki sınıfsal ruh, kolektif çalışmanın bireysel çalışma ile bağdaştırılması, kardeşçe eleştiri, rahat ve doğal özeleştiri, yoldaşlık, karşılıklı saygı, Komünistler arasında kardeşlik ve dayanışma, demokrasinin bir ilke, çalışma klavye ve alışılmış bir davranış haline gelmiş olması, resmi sıfatlardan değil, çalışma sayesinde kazanılan otorite, en küçük görev karşı saygılı yaklaşım, Parti liderliğinin üyelerle ve yığınlarla sürekli doğrudan ilişki içinde olması, dinamizm, enerji, girişkenlik, adanmışlık: bütün bunlar, Partimizin çalışma tarzının temel karakteristikleridir. Başarılarımızın bir çoğunun kökü bu çalışma tarzındadır.»

Yurtseverlik ve Enternasyonalizm

«Partimizin tüm etkinliği halkımıza ve ülkemize duyduğumuz sevgiden esinlenir. Biz Portekiz halkının özgürlüğü, refahı ve mutluluğu için, ülkemizin bağımsızlığı, bütünlüğü ve ilerlemesi için savaşıyoruz.

«Biz Portekiz Komünistleri, yurtseverler olarak, kendimizi dar ulusal çıkarlar için hapsedmiyoruz. Partimizin ve halkımızın savaşımının, günümüzde temel karakteristiği kapitalizmden sosyalizme geçiş olan evrensel sürecin bir parçası olduğunu hiçbir zaman unutmuyoruz.

«Portekiz üzerindeki emperyalist baskılar çok büyük ve güçlüdür. Emperyalizmin iç gericiliğe verdiği destek, Portekiz demokrasisini tehdit ediyor. Bununla birlikte uluslararası durumdaki gelişmenin ve dünyadaki güçler dengesinin demokrasi, ulusal bağımsızlık, barış ve sosyalizm güçlerinin lehine olduğunu unutmamalıyız. Kapitalizmin tarihsel inisiyatifi kesinlikle yitirmiş olduğunu ve kapitalizmin genel bunalımı derinleşirken sosyalist ülkelerin —tüm dünyadaki işçilerin ve halkların davasının yıkılmaz kalelerinin— yeni toplumu kurma yolunda ilerlediklerini, uluslararası Komünist ve işçi sınıfı hareketinin günümüz dünyasındaki en önemli ve en güçlü politik güç olduğunu ve ulusal kurtuluş hareketinin yeni ve tarihsel utkular kazanmakta olduğunu unutmamalıyız.

«Devrimci süreç kesintisiz ve düzenli değildir. Emperyalizm boyun eğmiyor, tersine işçilerin ve halkların savaşımının önüne

engeller koymaya çalışıyor. Açıkça öteki ülkelerin içişlerine müdahale ediyor, terörist komplolar örgütlüyor, faşist ve gerici diktatörlüklerin kurulmasını teşvik ediyor, silahlı saldırılarda bulunuyor, en temel insan haklarını çiğniyor.

«Bunlara ek olarak, antiemperyalist güçleri bölme amacıyla, ideolojik bozgunculuk ve uluslararası dalavereler için muazzam miktarlar harcıyor. Pekin liderleri (Portekizliler olarak doğrudan yaşadığımız gibi) yıkıcı manevralarla aktif işbirliğine giriyorlar ve emperyalizmle ve en gerici güçlerle birlikte emekçilerin ve halkların savaşımına karşı duruyorlar.

«Ama Komünist ve antiemperyalist hareket bölünmeye doğru değil, daha da güçlü işbirliğine ve birliğe doğru ilerliyor.

«Komünist ve İşçi Partileri arasındaki, tüm antiemperyalist güçler arasındaki karşılıklı işbirliği ve dayanışmanın güçlenmesi, emperyalizmin ve gericiliğin güçlerini yenmekte ve insanlığın kurtuluş savaşımını sonul ve kesin utkuya götürebilmekte temel önem taşıyor.

«PKP halkın ve ülkenin savunulması amacına yönelik ulusal görevlerle proletarya enternasyonalizminin gerektirdiği uluslararası görevleri bölünmez kabul ediyor. Öteki ülkelerin kardeş partilerinin, devrimci güçlerinin ve emekçi halkının desteklenmesini ve onlarla dayanışma içinde olunmasını savaşımımızın en yüce değeri olarak görüyoruz. Ve burada, Dokuzuncu Kongre'mizde, yabancı konuklarımızın Portekiz devrimine ve Partimize verdikleri destekten, dayanışmadan ötürü derin şükranlarımızı ifade etmek istiyoruz.»

Portekiz Devrimi Yaşıyor

«Bazan yabancı konuklarımız soruyorlar: Portekiz devriminden geriye ne kaldı? Bu devrim bitmedi mi? Konuklarımız emin olsunlar: Portekiz devrimi yaşıyor, ülkenin gerçekliğinde, işçi ve halk hareketinin gücünde ve kararlılığında, Partimizin sürekli büyümesinde ve yığınlarla olan bağlarının genişlemesinde varlığını sürdürüyor.

«Portekiz demokrasisi, onun kazanımlarını yoketmek amacı güden gericilik güçlerinin azgın saldırılarıyla karşı karşıyadır. Portekiz demokrasisi ciddi olarak tehdit altındadır.

«Ama Portekiz halkının, Portekiz demokratlarının gericiliğe karşı duracak ve sonuçta demokratik ve ulusal devrimin yüce amaçlarının gerçekleşmesini sağlayacak güçleri vardır.

«Nisan Portekizi, karanfil devriminin Portekizi, özgür, demokratik, ve bağımsız Portekiz, ulusallaştırmaların ve tarım reformunun Portekiz'i korunacak, güçlendirilecektir. Portekiz sonuçta sosyalizm yolunda ilerleyecektir.

«Portekiz Komünistlerinin programı budur. Bu programı gerçekleştirmek için hiçbir çabayı, enerjiyi esirgemeyeceğiz, gerekirse bunun uğruna öleceğiz.»

Gus Hall
George Meyers
Roscoe Proctor
W.J. Brown
Lilo Schneider
Daniel Rubin

Oportünizme
Karşı
Savaş

 ürün
yayınları

40 Lira